

Semesterbeskrivelse for Kandidatuddannelsen i socialt arbejde ved Aalborg Universitet, 9. semester

Oplysninger om semesteret

Skole: Skolen for Sociologi og Socialt Arbejde

Studienævn: Studienævn for Kandidatuddannelsen i socialt arbejde Aalborg og København

Studieordning: Studieordning for Kandidatuddannelsen i socialt arbejde Aalborg og København 2010, revideret 2014.

Semesterets mål

Undervisningen på 9. semester er knyttet til tre moduler. Modul 3a indeholder faget Socialt arbejde i tid og rum, som er på i alt 10 ECTS og retlig regulering som er på 5 ECTS. De to fag er integrerede og eksamineres samlet (15 ECTS). Socialt arbejde i tid og rum er organiseret som specialiseringsforløb, de studerende vælge imellem; Socialt arbejdes indsatser i forhold til udsatte børn og unge, socialt arbejde i forhold til beskæftigelse/arbejdsmarkedsområdet, og socialt arbejde og i forhold til rehabilitering.

De tre specialiseringer har fælles læringsmål (se nedenfor i modulbeskrivelserne).

De resterende 15 ECTS kan fordeles mellem valgfag modul 3B og/eller praktik modul 3C (se nedenfor i modulbeskrivelserne). Der kan vælges valgfag på andre universiteter ved forhåndsgodkendelse.

Praktikforløb kan variere i længde.

Semesterets organisering og forløb

Specialiseringerne på 9. semester har en fælles undervisningsdag, og herefter 5 undervisningsdage på hvert specialiseringsforløb. Herudover er der to undervisningsdage i retlig regulering placeret i forlængelse af den fælles intro. Modul 3A eksamineres gennem en mundtlig individuel eksamen på baggrund af en skriftlig formidlingstekst.

”Formidlingsteksten skal formidle en central problematik fra pensum og basere sig på pensum litteraturen. Teksten må max have et omfang på 12.000 anslag inklusiv mellemrum (5 sider), den skrives med skriftstørrelse 12 og linjeafstand 1½.”

Formidlingstekstens form og problemstilling vælges af den studerende. Der kan være tale om en kronik, et debatoplæg, en tale skrevet for en politiker, et notat eller lignende. Indholdet skal være indenfor det pågældende specialiserings område, og vidensgrundlaget skal med et samfundsvidenskabeligt perspektiv være baseret på pensum (samt eventuel supplerende litteratur). Målgruppen for formidlingen skal fremgå af opgavens indledning.

Eksamen

Mundtlig intern eksamen med individuel bedømmelse på baggrund af skriftlig formidlingstekst med intern censur.

Eksaminationen varer 20 minutter inklusiv votering. I eksaminationen vil den studerende have mulighed for en kort fremlæggelse på baggrund af sin formidlingstekst, og herefter eksamineres i pensum med udgangspunkt i den tematik, som er valgt i formidlingsteksten.

Det er en forudsætning for at gå til eksamen, at den studerende har deltaget aktivt i kurset og fortaget en mundtlig præsentation. Denne præsentation vil alt efter specialisering enten foregå som en kort præsentation af en central problemstilling fra kurset på video eller som en mundtlig præsentation af sit forslag til formidlingstekst.

De valgfag der udbydes af uddannelsen på modul 3B kører i nogle tilfælde af lokalemæssige hensyn parallelt og forløber over 6 undervisningsdage (med undtagelse af kvantitativ metode, der er på 8 undervisningsgange) og kan tages på 5, 10 eller 15 ECTS. De eksamineres ved en skriftlig opgave med intern censur.

Der er gæsteforelæsere på nogle af valgfagene.

Modul 3C Praktik kan udgøre 5, 10 eller 15 ECTS. Tidsmæssigt vil 5 ECTS svare til ca. 1 måneds praktik, 10 ECTS til ca. 2 måneders praktik og 15 ECTS til ca. 3 måneders praktik.

Praktikken kan gennemføres på fuld tid, deltid eller flekstud.

Praktik kan kombineres med valgfag eller fravælges til fordel for valgfag.

Der afholdes i forbindelse med praktikmodulet et opstarts- og et midtvejsseminar (se moodle for nærmere beskrivelse).

Praktikforløbet eksamineres gennem en mundtlig eksamen baseret på en individuel skriftlig praktikrapport med bestået/ikke bestået.

Se Moodle for datoer for de enkelte modulers kursusaktiviteter. Der kan forekomme datoændringer med videre men dette udmeldes også på moodle.

Der kan ikke laves en færdig semesterdeklaration for 9. semester, da undervisningens omfang afhænger af hvilken kombination af valgfag og praktik den studerende har, samt de enkelte valgfags udformning.

Her er to eksempler for enten fuldt valgfag og specialisering og specialisering og fuld praktik.

Semesterdeklaration 9. semester ved specialisering og valgfag på 15 ECTS

	<u>antal</u>	<u>varighed</u>	<u>Samlet timetal</u>	<u>Un- dervisning/Eget arbejde</u>
Undervisning på Specialiseringsmodul	8	5	40	U
Forberedelse til forelæsninger specialisering	8	7	56	E
skriftlig formidlingstekst specialiseringsmodul	1	111	111	E
Forberedelse mundtlig eksamen	1	74	74	E
mundtlig eksamen	1	0,5	0,5	U
Undervisning valgfag	6	5	30	U
Forberedelse til forelæsninger valgfag	6	7	42	E

Skriftlig eksamensopgave valgfag	1	111	111	E
i alt			464,5	

Semesterdeklaration 9. semester ved specialisering og praktik på
15 ECTS

	<u>antal</u>	<u>varighed</u>	<u>Samlet timetal</u>	<u>Undervisning/Eget arbejde</u>
Undervisning på Specialiseringsmodul	8	5	40	U
Forberedelse til forelæsninger specialisering	8	7	56	E
skriftlig formidlingstekst specialiseringsmodul	1	111	111	E
Forberedelse mundtlig eksamen	1	74	74	E
mundtlig eksamen	1	0,5	0,5	U
Praktikindkald	2	5	10	U
Praktikophold	1	421	421	E
praktik rapport	1	111	111	E
Praktikeksamen	1	0,5	0,5	U
Forberedelse til praktikeksamen	1	37	37	E
i alt			861	

Semesterkoordinator og sekretariatsdækning

Modul 3A – specialiseringer

Koordinator Modul 3A, Rehabiliterende indsatser i tid og rum: Kjeld Høgsbro

Koordinator Modul 3A, Socialt arbejde på beskæftigelses/-arbejdsmarkedsområdet: Inge Bryderup

Koordinator Modul 3A, Udviklingen i tid og rum i synet på og social arbejdes indsatser i forhold til børn og unge: Dorte Caswell

Sekretær Modul 3A: Janni Rom Jensen, jrj@socsci.aau.dk, 9940 2829

Modul 3B – Valgfag

Koordinatorer Modul 3B, Sociale patologier og socialt arbejde: Søren Juul

Koordinatorer Modul 3B, Diskurs- og narrativanalytiske tilgange til socialt arbejde: Søren Peter Olesen

Koordinatorer Modul 3B, Migration, medborgerskab og socialt arbejde: Marianne Skytte

Koordinatorer Modul 3B, Kvantitativ metode i studiet af socialt arbejde

og sociale problemer: Merete Monrad

Koordinatorer Modul 3B, Det sociale og sundhedsfaglige arbejde som krydsfelt - sociale strukturer og individuel sårbarhed: Maja Lundemark Andersen

Sekretær Modul 3B: Janni Rom Jensen, jri@socsci.aau.dk, 9940 2829

Modul 3C – Praktik

Koordinatorer Modul 3C, Praktik: Anne Breumlund og Inger Bruun Hansen

Sekretær Modul 3C: Noreen Ulfat, ulfat@socsci.aau.dk, 9940 2761

Information om Digital Eksamen

Kandidatuddannelsen i Socialt Arbejde anvender AAU's digitale eksamenssystem – Digital Eksamen.

Dette betyder, at alle skriftlige eksamensopgaver og projekter tilgås og afleveres i Digital Eksamen.

Digital Eksamen digitaliserer hele eksamensprocessen. I Digital Eksamen kan du se informationer om prøven, afleveringsfrist og aflevere din eksamensbesvarelse – aflevere du som en del af en gruppe, vil dette også være muligt. Du kan inden tidsfristen redigere og slette din besvarelse. Du har efter eksamen adgang til at hente din opgavebesvarelse.

Bilag til opgavebesvarelsen skal oprettes som separat fil.

Du kan i systemet se, hvornår din bedømmelse er klar, men det er stadig STADS-selvbetjening, du skal logge på for at se denne.

Du logger ind i systemet, finder vejledninger og yderligere informationer vedr. Digital Eksamen via <http://www.de.aau.dk/>.

I tilfælde af spørgsmål om Digital Eksamen kan du kontakte din studiesekretær eller Digital Eksamen på digitaleksamen@adm.aau.dk.

Modul 3A - Fællesgange

Lektion 1 i Retlig regulering v/Jon R. Boiesen

Dato xx , lokale og tid xx

- En generel introduktion til retssociologien
- En diskussion af retten og andre styringsmekanismer i retsstaten, velfærdsstaten og videre
- En diskussion af udviklingens betydning for retssikkerheden

Litteratur:

Dalberg-Larsen, Jørgen og Bettina Lemann Kristiansen (2014): Lovene og livet. 6. udgave. København: Djøf forlaget: **kap. 1, s. 19-55; kap. 6, s. 203-231; samt kap. 9, s. 313-324.** (grundbog)

Andersen, Niels Åkerstrøm og Justine Grønbæk Pors (2014). Velfærdsledelse - mellem styring og potentialisering. København: Hans Reitzels Forlag. Kap 9: 275-302.(kompendium)

Nina v. Hielmcrone og Trine Schultz, (2007): Større retssikkerhed i socialt arbejde? Tendenser i reguleringen af socialt arbejde. I: Magt og forandring i socialt arbejde: red. / Maria Appel Nissen; Keith Pringle; Lars Uggerhøj. Akademisk Forlag: 93-115.

Supplerende litteratur

Dalberg-Larsen, Jørgen og Bettina Lemann Kristiansen (2014): Lovene og livet del I og del III.

Nina v. Hielmcrone: Retssikkerhed, effektivitet og borgerinddragelse i forvaltning af sociale kontant-ydelser. Nyhedsbrev Socialsektor: 2004; Nr. 9.

Andersen, Niels Åkerstrøm og Justine Grønbæk Pors (2014). Velfærdsledelse . mellem styring og potentialisering. København: Hans Reitzels Forlag. Kap 8 og 10.

Lektion 2

Dato xx v/Line Bune Juhl

Sted og tid xx

Introduktion til retten

- Retsbegrebet.
- Retssystemets opbygning.
- Internationale, nationale, lokale retsnormer.

Litteratur:

Jørgen Dalberg-Larsen: Hvad udgør rettens kerne - retsafgørelser, retsregler eller retsprincipper? i Om retsprincipper, Jurist- og Økonomforbundets forlag 2004 (kompendium)

Bettina Lemann Kristiansen & Jørgen Dalberg-Larsen: Lovene og livet del II.

Sten Bønsing: Almindelig Forvaltningsret, kapitel I og II, 2009 (kompendium)

Modul 3A – Specialiseringer

Modulbeskrivelse (en beskrivelse for hvert modul)

Modul 3a – Specialisering 1

Udviklingen i tid og rum i synet på og socialt arbejdes indsatser i forhold til udsatte børn og unge og faget retlig regulering

Sted: Aalborg – Aalborg Universitet, Kroghstræde 7, 9220 Aalborg Ø

København – Aalborg Universitet, Frederikskaj 10A/10B, 2450 Kbh. SV

Undervisningstid: kl. 12.30 – 16.15

Placering

Fagområdet Socialt arbejde i tid og rum udbydes i efterårssemesteret.

Modulansvarlig

Inge M. Bryderup, professor

Type og sprog

Undervisningen på modul 3a har karakter af specialisering. Der indledes med en fælles introducerende undervisningsdag og to temadage om retlig regulering, som er fælles for alle de tilmeldte studerende. Herefter følger 5 hele undervisningsdage, hvor der vælges én af 3 mulige specialiseringer.

Undervisningen foregår på dansk.

Mål

Formålet med modul 3a er at give mulighed for at analysere dansk og nordisk socialt arbejde i en historisk og international kontekst samt skabe grundlag for at udvikle bevidsthed om den historiske udvikling af specifikke opfattelser af sociale problemer, socialpolitiske programmer og iværksættelsen af specifikke typer af socialt arbejde. Fokus er desuden på aktuelle umiddelbart modsætningsfyldte tendenser til på den ene side øget deltagelse, medborgerskab og tilpasning af indsatser til den enkelte og på den anden side standardisering og anden form for procesregulering. Der fokuseres endelig på, hvordan forskellige typer af kategoriseringer af socialt udsatte borgere spiller sammen og skaber specifikke opfattelser af 'klienten'.

Eksamen

Mundtlig intern eksamen med individuel bedømmelse på baggrund af skriftlig formidlingstekst med intern censur.

Formidlingstekstens form og problemstilling vælges af den studerende. Der kan være tale om en kronik, et debatoplæg, en tale skrevet for en politiker, et notat eller lignende. Indholdet skal være indenfor det pågældende specialiserings område, og vidensgrundlaget skal med et samfundsvidenskabeligt perspektiv være baseret på pensum (samt eventuel supplerende litteratur). Målgruppen for formidlingen skal fremgå af opgavens indledning.

Eksaminationen varer 20 minutter inklusiv votering. I eksaminationen vil den studerende have mulighed for en kort fremlæggelse på baggrund af sin formidlingstekst, og herefter eksamineres i pensum med udgangspunkt i den tematik, som er valgt i formidlingsteksten.

Det er en forudsætning for at gå til eksamen, at den studerende har deltaget aktivt i kurset og fortaget en mundtlig præsentation af sit forslag til formidlingstekst.

Bedømmelse

Læringsmål

Ved bedømmelsen af faget *Socialt arbejdes kontekster i tid og rum* og faget *retlig regulering* lægges der vægt på at den studerende:

Viden	<ul style="list-style-type: none">• har viden om den historiske og rumlige udvikling af specifikke opfattelser af sociale problemer, af socialt udsatte borgere, socialpolitiske programmer og iværksættelsen af specifikke typer af socialt arbejde• har viden om retlige begreber og reguleringsformer inden for det sociale arbejde
Færdigheder	<ul style="list-style-type: none">• kan analysere og have overblik over dansk og nordisk socialt arbejde i en historisk og international kontekst, herunder specifikke opfattelser af sociale problemer, socialpolitiske programmer og iværksættelsen af specifikke typer af socialt arbejde• kan analysere retlige, administrative og økonomiske krav og socialfaglige indsigters betydning for organiseringen på det sociale felt
Kompetencer	<ul style="list-style-type: none">• kan anvende sin forståelse for rettens samspil med andre reguleringsmekanismer til at analysere konsekvenser for sociale klienter og socialt arbejdes former• kan inddrage og anvende det sociale arbejdes særlige kontekst i analyse, planlægning, ledelse og/eller udførelse af socialt arbejde

- kan anvende og omsætte viden om umiddelbart modsætningsfyldte tendenser til involvering af borger/klient og regulering af det sociale arbejdes processer, effekter og metoder.

Fagindhold og sammenhæng med øvrige moduler/semestre

Undervisningen på modul 3a i Fagområdet Socialt arbejde i tid og rum og faget retlig regulering har karakter af specialisering. De første 3 undervisningsdage med introduktion til området og faget retlig regulering er fælles for de tilmeldte studerende på alle specialiseringer. Herefter følger 5 hele undervisningsdage, hvor der vælges én af 3 mulige specialiseringer. Der skal individuelt udarbejdes en formidlingstekst, som evalueres gennem mundtlig intern censur.

Omfang og forventet arbejdsindsats

I forhold til de 8 undervisningsdage forventes en 5-7 timers forberedelse til hver af forelæsningserne. Endelig skal der individuelt efterfølgende udarbejdes en formidlingstekst, som evalueres gennem mundtlig intern censur.

Modulaktiviteter (kursusgange med videre)

Specialisering 1:

Udviklingen i tid og rum i synet på og socialt arbejdes indsatser i forhold til udsatte børn og unge

Målet med undervisningen er at give de studerende mulighed for at udvikle bevidsthed om den historiske udvikling af specifikke opfattelser af børns sociale problemer og børn som sociale problemer, socialpolitiske programmer i forhold hertil og specifikke typer af socialt arbejde i forhold til socialt udsatte børn og unge.

Der fokuseres i undervisningen på aktuelle umiddelbart modsætningsfyldte tendenser til på den ene side at fokusere på børns øgede deltagelse, medborgerskab og tilpasning af indsatser til det enkelte barn (unge) og på den anden side standardisering og anden form for procesregulering i forhold til udsatte børn og unges liv. Desuden fokuserer undervisningen på, hvordan forskellige typer af kategoriseringer af socialt udsatte børn og unge spiller sammen og skaber specifikke opfattelser af 'klientbarnet'/'den unge klient', samt hvilken betydning dette har for socialt arbejdes praksis i forskellige historiske, institutionelle og sociale kontekster.

Såfremt studerende, der vil deltage i specialiseringen, ikke har kendskab til socialt arbejde på børn- og ungeområdet, kan det anbefales at orientere sig i Servicestyrelsens Håndbog om Barnets Reform. Den kan downloades fra <http://socialstyrelsen.dk/udgivelser/handbog-om-barnets-reform>

Litteratur

Til specialiseringen "Udviklingen i tid og rum i synet på og socialt arbejdes indsatser i forhold til udsatte børn og unge" er der følgende grundbog:

Bryderup, Inge M. (2005). Børnelove og socialpædagogik gennem hundrede år. Århus: Klim.

Kompendium bind 1 samt en række links, som er at finde i beskrivelserne af de enkelte undervisningsdage.

Tema 1: Indledende kursusgang/forelæsning:

Det sociale arbejdes og velfærdssystemets historiske udvikling i Danmark

Aalborg 1. september og København 5. september.

Underviser: Søren Peter Olesen, lektor....

+++

Tema 2:

Retssociologi

Aalborg 7. september og København 6. september.

Underviser: Ole Hammerslev

+++

Tema 3:

Forvaltningsret og retssikkerhed

Aalborg 9. september og København 8. september.

Underviser: ??

+++

Tema 4:

Udviklingen i synet på børn og unge i tid og rum – i samfundet, samfundsvidenskaben og socialt arbejde.

Aalborg 12. september og København 13. september.

Underviser: Inge M. Bryderup, professor

Der har både i samfundet og i forskningen været en stigende interesse for at forstå og synliggøre børn og barndom som selvstændige sociale kategorier. I den socialpolitiske kontekst er tendensen bl.a. gået i retning af at selvstændiggøre børn som subjekter og individer med særlige behov. Tilsvarende udfoldes der inden for socialt arbejde bestræbelser på både at anlægge forsknings- og praksisperspektiver, der i højere grad end tidligere betragter børn som aktive sociale aktører. Dette gælder blandt andet i barndomssociologien, som har bidraget til væsentlige erkendelser. Endelig er der historisk skiftende opfattelser af sociale problemer, som ofte er sammenhængende med det sociale arbejdes 'løsninger' på disse problemer.

Det er formålet at diskutere forskellige samfundsvidenskabelige tilgange til forståelsen af børnesyn. Der er fokus på dels barndomshistorie forstået som dobbeltheden af skiftende børnesyn og ændrede børneliv og dels på konsekvenserne af de skiftende børnesyn. Det er desuden målet at synliggøre, hvorledes lovgivningens historisk skiftende opfattelser af sociale problemer blandt socialt udsatte børn, unge og familier er sammenhængende med den samfundsmæssige udvikling. Der er fokus på en diskussion af, hvorledes opfattelsen af sociale problemer er tæt sammenhængende med 'løsningen'.

Litteratur:

Bryderup, Inge M. (2015). Synet på børn og på de socialpædagogiske opgaver – et historisk blik. I: Kjærgaard, Holger (2015) **Social- og specialpædagogik**. Akademisk Forlag, side 87-109. **(Kompendium)**.

Cunningham, Hugh (2000). *Børn og barndom i den vestlige verden efter 1500*. Århus: Klim. Kapitel 1, side 13-31 og kapitel 7 + 8 , side 197-227. **(Kompendium)**.

de Coninck-Smith, Ning (2003). Barndommens historie – og relevans for pædagogisk sociologi. I Inge M. Bryderup (red.), *Pædagogisk sociologi – en antologi*. København: Danmarks Pædagogiske Universitets Forlag. Side 147-162. **(Kompendium)**.

Supplerende litteratur:

Ariès, Philippe (1980). *Barndommens historie*. Oslo, Gjøvik: Norbok.

Cunningham, Hugh (2000). *Børn og barndom i den vestlige verden efter 1500*. Århus: Klim.

de Maus, Lloyd (red.) (194). *The History of Childhood*. New York: Psychohistoric Press.

Højlund, Susanne (2002). *Barndomskonstruktioner. På feltarbejde i skole, SFO og på sygehus*. Carpe. Gyldendal.

Shorter, Edward (1979). *Kernefamiliens historie*. København: Nyt Nordisk Forlag.

Stone, Lawrence (1979). *The Family, Sex and Marriage in England 1500-1800*. Harmondsworth: Penguin.

Tema 5:

Social udsathed og marginalisering blandt børn og unge med etnisk minoritetsbaggrund, flygtninge og asylsøgende børn og unge

Aalborg 14. september og København 15. september

Underviser: Kathrine Vitus, lektor

Denne kursusgang handler om former for udsathed og marginalisering, som etniske minoritetsbørn og unge, herunder børn og unge med status som flygtninge eller asylansøgere, potentielt lever i. Vi vil dels se på tal som afspejler marginaliserede positioner, og dels på hvordan forskellige diskursive, strukturelle og affektive dynamikker reproducerer ikke kun marginaliserede positioner og identiteter, men også særlige modstandsformer. Vi adresserer børns og unges egne oplevelser af udsathed i intersektionen mellem forskellige sociale kategorier og identitetspositioner, og endelig vil vi diskutere det sociale arbejdes udfordringer, rolle, og potentialer ift. disse grupper af børn og unge.

Litteratur:

I kompendium:

Danmarks statistik: Indvandrere i Danmark 2015, s. 7-9, 11, 31, 45, 61, 78-81, 93. (12 sider)

Nyt fra Danmarks Statistik, 16. November 2015. Nr 543. 50% af dømte unge er uden ungdomsuddannelse. (2 sider)

Vitus, Kathrine (2015) "Dårlige blikke" og social foragt – affektive praksisser i unges udsathed. In: Torsten Erlandsen; Niels Rosendal Jensen; Søren Langager; Kirsten Elisa Petersen (red.) *Udsatte børn og unge – en grundbog*. Copenhagen: Hans Reitzels Forlag. S. 366-375. (13 sider)

Online (søg på link eller DOI nummer) eller i kopi på Moodle:

Katznelson, Noemi m.fl. (2015). *Hvem er de unge på kanten af det danske samfund? Om hverdagsliv, ungdomskulturer og indsatser der gør en positiv forskel*. Aalborg Universitetsforlag. Indledning S. 9-29.

http://vbn.aau.dk/files/210242686/Hvem_er_de_unge_p_kanten_af_det_danske_samfund_OA.pdf
(20 sider)

Vitus, Kathrine (2010): Waiting Time: the de-subjectification of children in Danish asylum centres. *Childhood - A global journal of child research*, vol.17(1): 26-42.

DOI: 10.1177/0907568209351549. <http://chd.sagepub.com/content/17/1/26.full.pdf+html> (17 sider)

Vitus, Kathrine & Lidén, Hilde (2010): The status of the asylum-seeking child in Norway and Denmark – comparing discourses, politics and practices. *Journal of Refugee Studies*, vol.23(1):62-81.

Supplerende litteratur:

Vitus, Kathrine (2013) *Pædagoger og Perkere. Etniske minoritetsbørn i det sociale system*. Aarhus Universitetsforlag. Kapitlerne 1-6 og Afrunding, s. 27-172. (70 sider)

Tema 6:

Hjælpeforanstaltninger i forhold til udsatte børn i et historisk perspektiv – og retlig regulering

Aalborg 16. september og København 20. september.

Underviser: Inge M. Bryderup, professor

Der gives et overblik over den historiske udvikling i Danmark med det formål at diskutere den retlige regulering og kompleksiteten i sammenhængene mellem lovgivning, anbringelser og socialpædagogik samt baggrundene for disse ændringer – og kontinuiteten. Der gives indsigt i børnelovene gennem hundrede år med udgangspunkt i en uddybning af børnelovens sti-afhængighed og den historiske udvikling heri. Derefter er det hensigten at skabe et overblik over udviklingen omkring børns og unges anbringelsesårsager, antallet af anbringelser med videre for på denne baggrund at diskutere både kontinuitet og brud samt de komplekse sammenhænge med de lovgivningsmæssige ændringer. Endvidere formidles analyser af den historiske udvikling i socialpædagogikken i forhold til anbragte børn og unge med udgangspunkt i overvejelser i skiftet fra industrialiseringsprocesser til moderniseringsprocesser. Endelig lægges der op til en diskussion af aktuelle tendenser i forhold til individualisering og standardisering.

Litteratur:

Bryderup, Inge M. (2005). **Børnelove og socialpædagogik gennem hundrede år**. Klim. Kapitlerne 6, 9, 12 og 13. **(Grundbog)**

Bryderup, Inge M. (2010). *Ungdomskriminalitet, socialpolitik og socialpædagogik. Biografiske interview med unge om straf og behandling*. Århus: Forlaget Klim. S. 11-43 **(Kompendium)**

Bryderup, Inge M. (2011). "Den socialpædagogiske profession og diagnoser". S. 251-280. I Bryderup, Inge M. (red.) *Diagnoser i specialpædagogik og socialpædagogik*. København: Hans Reitzels Forlag **(Kompendium)**.

Supplerende litteratur:

Andersen, Signe Hald (red.). (2010). *Når man anbringer et barn. Baggrund, stabilitet i anbringelsen og det videre liv*. Odense: Syddansk Universitetsforlag

Bryderup, Inge M. (2005). **Børnelove og socialpædagogik gennem hundrede år**. Klim.

Bryderup, Inge M. et al. (red.) (2008). *Aktuelle udfordringer i socialpædagogikken*. København: Danmarks Pædagogiske Universitetsforlag.

Bryderup, Inge M. (2008). "Socialpolitik, socialforskning og socialpædagogik". S. 13-35. I Bryderup, Inge M. et al. (red.) *Aktuelle udfordringer i socialpædagogikken*. København: Danmarks Pædagogiske Universitetsforlag.

Bryderup, Inge M. (2010). *Ungdomskriminalitet, socialpolitik og socialpædagogik. Biografiske interview med unge om straf og behandling*. Århus: Forlaget Klim.

Bryderup, Inge M. (red.) (2011). *Diagnoser i specialpædagogik og socialpædagogik*. København: Hans Reitzels Forlag.

Bryderup, Inge M. & Trentel, Marlene Q. (2012). *Tidligere anbragte unge og uddannelse*. Århus: Forlaget Klim.

Egelund, Tine & Turf Böcker Jakobsen. (2011). *Døgninstitutionen. Modsætninger og strategier, når børn og unge anbringes*. København: Hans Reitzels Forlag

Tema 7:

Komparativt nordisk perspektiv på socialt udsatte børn og unge

Aalborg den 19. september og København den 22. september

Undervisere: Sune Kring, videnskabelig assistent og Mie Engen, adjunkt.

Formålet med denne undervisningsgang er at belyse karakteristika ved socialt udsatte børn og unge og deres situation i et nationalt og nordisk forskningsmæssigt perspektiv. Vi vil tegne et billede af, hvem de udsatte børn og unge er, og hvad der kendetegner deres situation. Derudover vil vi diskutere mulige årsager til nordiske børns og unges udsathed og tematisere og inddrage eksempler på, hvordan socialt arbejde kan bidrage til at forebygge og ændre socialt udsatte børns og unges liv i en positiv retning.

Litteratur:

Ejrnæs, Morten m.fl. (2005). *Social opdrift - social arv*. København: Akademisk Forlag. Kap.7 (s.118-138). **(Kompendium)**.

Hyggen, Christer (2015). *Unge utenfor utdanning og arbeid i Norden. Udfordringer, innsatser og anbefalinger*. Nordisk ministerråd. S.9-36.

Downloades: [http://norden.diva-](http://norden.diva-portal.org/smash/record.jsf?aq2=[[]]&c=1&af=[]&searchType=LIST_LATEST&query=&language=en&pid=di-va2%3A814734&aq=[[]]&jfwid=cKG0lt9I&sf=all&aqe=[]&sortOrder=author_sort_asc&onlyFullText=f)

[portal.org/smash/record.jsf?aq2=\[\[\]\]&c=1&af=\[\]&searchType=LIST_LATEST&query=&language=en&pid=di-va2%3A814734&aq=\[\[\]\]&jfwid=cKG0lt9I&sf=all&aqe=\[\]&sortOrder=author_sort_asc&onlyFullText=f](http://norden.diva-portal.org/smash/record.jsf?aq2=[[]]&c=1&af=[]&searchType=LIST_LATEST&query=&language=en&pid=di-va2%3A814734&aq=[[]]&jfwid=cKG0lt9I&sf=all&aqe=[]&sortOrder=author_sort_asc&onlyFullText=f)

alse&noOfRows=50&dswid=-3635

Kirkegaard, Sine (2016). *Creating participation for youth with mental health problems - Cross-sector collaboration between public services and the civil society in Denmark and Sweden*. Nordic Centre for Welfare and Social Issues. S.8-19.

Downloades: <http://www.nordicwelfare.org/Publications/Inspirationshefter/Creating-participation-and-change-for-youth-with-mental-health-problems/>

Ottosen, Mai Heide m.fl. (2014). *Børn og unge i Danmark. Velfærd og trivsel 2014*. København: SFI. Del 2 (s. 198-233)

Downloades: <http://www.sfi.dk/publikationer/boern-og-unge-i-danmark-velfaerd-og-trivsel-2014-3057/>

Schultz Jørgensen, P. (2002). Risikobørn i Danmark. *Social kritik* nr. 84. S. 98-110. **(Kompendium)**.

Servicestyrelsen (2011). *Håndbog om barnets reform*. Servicestyrelsen. Kap. 4 (s. 68-89) og Kap. 12 (s. 252-261)

Downloades: <http://socialstyrelsen.dk/udgivelser/handbog-om-barnets-reform>

Tema 8:

Opsamlende perspektiver på specialiseringen – og opgaveseminar

Aalborg 21. september og København 27. september

Underviser: Inge M. Bryderup, professor

I perspektivering tages udgangspunkt i dansk og nordisk socialt arbejde i en historisk og international kontekst, den historiske udvikling af specifikke opfattelser af sociale problemer, socialpolitiske programmer og iværksættelsen af specifikke typer af socialt arbejde samt på aktuelle umiddelbart modsætningsfyldte tendenser og forskellige typer af kategoriseringer af socialt udsatte børn og unge.

Det er en forudsætning for at gå til eksamen, at den studerende har deltaget aktivt i kurset og fortaget en mundtlig præsentation af sit forslag til formidlingstekst. Disse præsentationer vil foregå på denne undervisningsgang og skal være forberedte på forhånd. Præsentationen skal omfatte overvejelser over problemstilling, målgruppe og formidlingsform. Den må vare cirka 5 minutter og bedømmes umiddelbart efter som bestået/ikke bestået.

Eksamen

Formidlingstekst:

Aflevering: Aalborg 5. oktober og København 11. oktober

Mundtlige eksamener: 24. – 28. oktober

Mundtlig intern eksamen med individuel bedømmelse på baggrund af skriftlig formidlingstekst med intern censur indenfor området *Socialt arbejde i tid og rum og faget retlig regulering*.

Formidlingstekstens form og problemstilling vælges af den studerende. Der kan være tale om en kronik, et debatoplæg, en tale skrevet for en politiker, et notat eller lignende. Indholdet skal være indenfor det pågældende specialiserings område, og vidensgrundlaget skal med et samfundsvidenskabeligt perspektiv være baseret på pensum (samt eventuel supplerende litteratur). Målgruppen for formidlingen skal fremgå af opgavens indledning.

Eksaminationen varer 20 minutter inklusiv votering. I eksaminationen vil den studerende have mulighed for en kort fremlæggelse på baggrund af sin formidlingstekst, og herefter eksamineres i pensum med udgangspunkt i den tematik, som er valgt i formidlingsteksten.

Det er en *forudsætning for at gå til eksamen, at den studerende har deltaget aktivt i kurset og fortaget en mundtlig præsentation af sit forslag til formidlingstekst.*

Modul 3a – Specialisering 2

Socialt arbejde på beskæftigelses-/arbejdsmarkedsområdet

Sted: Aalborg – Aalborg Universitet, Kroghstræde 7, 9220 Aalborg Ø
København – Aalborg Universitet Cph, Frederikskaj 10B, 2450 Kbh. SV

Undervisningstid: kl. 10.15-14.15 (inkl. frokostpause)

Kursusbeskrivelse

Formål

Socialt arbejdes kontekster i tid og rum: Der fokuseres i undervisningen på aktuelle umiddelbart modsætningsfyldte tendenser til på den ene side øget deltagelse, medborgerskab og tilpasning af indsatser til den enkelte og på den anden side standardisering og anden form for procesregulering. Desuden fokuserer undervisningen på, hvordan forskellige typer af kategoriseringer af socialt udsatte borgere spiller sammen og skaber specifikke opfattelser af 'klienten', samt hvilken betydning dette har for socialt arbejdes praksis i forskellige institutionelle, sociale og historiske kontekster.

Retssociologi og retlig regulering: Der fokuseres i undervisningen på retssociologiske emner med speciel relevans for socialt arbejde herunder begreberne ret og retsanvendelse, sammenhæng mellem retten og samfundsudviklingen, rettens årsager og virkninger, retlige normers samspil og sammenstød med andre normer og strukturer i socialt arbejde, aktører i den retlige regulering af socialt arbejde, samt internationale retsnormer og deres indflydelse på socialt arbejde i en dansk kontekst.

Undervisningen

Undervisningen på modul 3a indeholder faget Socialt arbejde i tid og rum samt faget retssociologi og retlig regulering. De to fag svarer til hhv. 10 (SA i tid og rum) og 5 ECTS (RS og RR).

Organisering af undervisningen Fagområdet Socialt arbejde i tid og rum udbydes i efterårssemester. Undervisningen på modul 3a har karakter af specialisering. Der indledes med én undervisningsdag, som er fælles for de tilmeldte studerende. Herefter følger 5 hele undervisningsdage, hvor der vælges én af 3 mulige specialiseringer. Der vil være mulighed for spørgetid i forhold til eksamensopgaven i slutningen af kurset.

Eksamen

Eksamen på M3a foregår som en mundtlig eksamen med intern censur med individuel bedømmelse af den mundtlige præstation på baggrund af skriftlig formidlingstekst. Formidlingsteksten skal formidle en central problematik fra pensum og basere sig på pensum litteraturen. Teksten må max have et omfang på 12.000 anslag inklusiv mellemrum (5 sider), den skrives med skriftstørrelse 12 og linjeafstand 1½. Det er en forudsætning for at gå til eksamen at den studerende har deltaget aktivt i kurset og bestået en mundtlig præsentation. Der gives ikke vejledning til den skriftlige formidlingstekst, men der gives mulighed for at få besvaret spørgsmål i forhold til eksamen i løbet af kurset.

Bedømmelse

Ved bedømmelse af fagene Socialt arbejde – tid og rum, og Retssociologi og retlig regulering lægges vægt på at den studerende:

Viden:

- har viden om den historiske og rumlige udvikling af specifikke opfattelser af sociale problemer, af socialt udsatte borgere, socialpolitiske programmer og iværksættelsen af specifikke typer af socialt arbejde
- har viden om retlige begreber og reguleringsformer inden for det sociale arbejde

Færdigheder:

- kan analysere og have overblik over dansk og nordisk socialt arbejde i en historisk og international kontekst, herunder specifikke opfattelser af sociale problemer, socialpolitiske programmer og iværksættelsen af specifikke typer af socialt arbejde
- kan analysere retlige, administrative og økonomiske krav og socialfaglige indsigters betydning for organiseringen på det sociale felt

Kompetencer:

- kan anvende sin forståelse for rettens samspil med andre reguleringsmekanismer til at analysere konsekvenser for sociale klienter og socialt arbejdes former
- kan inddrage og anvende det sociale arbejdes særlige kontekst i analyse, planlægning, ledelse og/eller udførelse af socialt arbejde
- kan anvende og omsætte viden om umiddelbart modsætningsfyldte tendenser til involvering af borger/klient og regulering af det sociale arbejdes processer, effekter og metoder

Specialisering 2

Socialt arbejde på beskæftigelses/arbejdsmarkedsområdet

Målet med undervisningen i denne specialisering er, at de studerende oparbejder viden om og forståelse af socialt arbejde med relation til arbejde og arbejdsmarked, herunder arbejdsløshed, uarbejdsdygtighed og andre problemer ud over arbejdsløshed samt nyere forskning i socialt arbejde på beskæftigelsesområdet.

Der fokuseres i undervisningen på *den centrale rolle, som arbejdsmarkedsforhold og beskæftigelse spiller* i det sociale liv og den sociale identitetsdannelse generelt, i udviklingen af sociale problemer, i social- og arbejdsmarkedspolitikken, herunder særligt den beskæftigelsespolitiske drejning af socialpolitikken samt lokale, nationale og internationale dynamikker i organiseringen af beskæftigelsesindsatser, og endelig i den konkrete udformning af beskæftigelsesindsatser og praksis i socialt arbejde.

Der fokuseres endvidere på *centrale udviklingstræk, spændingsfelter og diskussioner af beskæftigelsespolitikken og socialt arbejde på beskæftigelsesområdet*, herunder diskussioner af mulige skismaer mellem beskæftigelsespolitiske intentioner og socialfaglige indsigter, mellem offentlige og private aktører i beskæftigelsesindsatsen, mellem standardisering og indsatsernes iværksættelse over for den enkelte, mellem styringstiltag og borgerinddragelse, samt mellem beskæftigelsesfaglighed og socialfaglighed i iværksættelsen af beskæftigelsesindsatser.

Endelig fokuseres på mødet mellem det offentlige og arbejdsløse/uarbejdsdygtige i form af *kategorisering, konkurrerende versioner og forhandling i de relationer og processer, hvorigennem indsatser kædes sammen med konkrete borgers livsomstændigheder*.

Aktører positionerer sig her med forskellige professionsforståelser og arbejds-/klientidentiteter i relation til en række vidt forskellige kontekster, hvorved indsatsernes effekter/konsekvenser genereres, og opmærksomheden rettes mod, hvordan forskellige kontekster på den ene side rammesætter praksis og på den anden side gøres relevante af aktørerne i deres indbyrdes mod- og medspil med hinanden.

Centrale begreber vil være arbejdsbegrebet, arbejdsidentitet, kategorisering, welfare/workfare, socialfaglighed/beskæftigelsesfaglighed, indsatser/metoder/effekter, standardisering og styring versus fagligt skøn og deltagelse, mekanismer/relationer/processer (listen er ikke endelig).

Tema 1: Udviklingen i synet på arbejde, arbejdsløshed og arbejdsudygtighed samt andre problemer ud over arbejdsløshed set i relation til beskæftigelse – i samfund, samfundsvidenskab og socialt arbejde

København 13.september og Aalborg den 13.september v/ Søren Peter Olesen og Pelle Korsbæk Sørensen - videokonference

Det første tema starter med de store linjer både teoretisk og historisk. Forståelsen af arbejde, arbejdsløshed, arbejdsudygtighed og problemer ud over arbejdsløshed har ændret sig drastisk over tid. Det er sket som led i udviklingstendenser, der gør sig gældende både internationalt og her i landet. Arbejde, arbejdsliv og det at stå uden for arbejdsmarkedet er centralt for socialt arbejde og genstand for såvel diskussioner og regulering som en omfattende samfundsforskning. Denne peger i forskellige retninger, afspejlende beskæftigelsesområdets omfattende og komplekse karakter.

Litteratur:

Jacobsen, M.H. (2004): 'Fra modern arbejdsetik til senmoderne selvvalgt slaveri? En kritisk analyse af arbejdets betydning hos Bauman, Beck og Sennett.' i: Jacobsen, M.H. & J. Tonboe (red.): *Arbejdssamfundet – den beslaglagte tid og den splittede identitet*. København: Reitzel, s. 69-108. **Sendes som pdf – Søren Peter?**

Caswell, Dorte & Dall, Tanja (2015) "Forståelser af arbejdsløshed og arbejdsløse" i **Socialt arbejde i en foranderlig verden** Margit Haarder & Maria Appel Nielsen (Red.) Akademisk Forlag, 2015. s. 259-274 – **bogen købes som grundbog til kurset**

Caswell, D., L.Eskelinen and S.P. Olesen (2013) Identity work and client resistance underneath the canopy of active employment policy in *Qualitative Social Work* Published online before print November 28, 2011, doi: 10.1177/1473325011413629 *Qualitative Social Work* **January 2013** vol. 12 no. 1 **8-23** **elektronisk** <http://qsw.sagepub.com/content/12/1/8.full.pdf+html>

Olesen, S.P. & Eskelinen, L. (2011): 'Short narratives as a qualitative approach to effects of social work interventions.' *Nordic Social Work Research*, (1) 1, 61-77 **elektronisk**
<http://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/2156857X.2011.562038>

Rosa, H. (2014). *Fremmedgørelse og acceleration* (1. udgave ed.). Kbh: Hans Reitzel. **elektronisk** (Uddrag på 20 sider lægges på Moodle som scan, dansk)

Fogh Jensen, A. (2009). *Projekt mennesket*. Århus: Aarhus Universitetsforlag. **elektronisk** (Uddrag på 20 sider lægges på Moodle som scan, dansk)

Supplerende litteratur:

Rosa, H. (2003). Social Acceleration: Ethical and Political Consequences of a Desynchronized High-Speed Society. *Constellations*, 10(1), 3-33. Link: <http://goo.gl/rqyRNK>

Boltanski, Luc, and Eve Chiapello. "The new spirit of capitalism." *International Journal of Politics, Culture, and Society*, 18.3 (2005): 161-188.

Hochschild, A. H. (2004): Gennem sprækkerne I tidsfælden. Fra markedsmanagement til familiemanagement. i: Jacobsen, M.H. & J. Tonboe (red.): *Arbejdssamfundet – den beslaglagte tid og den splittede identitet*. København: Reitzel, s. 109-130.

Hall, C. m.fl. eds. (2003): *Constructing Clienthood in Social Work and Human services. Interaction, Identities and Practices*. London: Jessica Kingsley.

Jacobsen, M.H. & Tonboe, J. Red. (2004): *Arbejdssamfundet – den beslaglagte tid og den splittede identitet*. København: Reitzel.

Mäkitalo, Å. (2002): *Categorizing Work. Knowing, Arguing, and Social dilemmas in Vocational Guidance*. Göteborg: Acta Universitatis Gothoburgensis.

Mäkitalo, Å. red. (2006): *Att hantera arbetslöshet. Om social kategorisering och identitetsformering i det senmoderna*. Stockholm: Arbetslivsinstitutet.

Olesen, S.P. (2006): *Lediges eksklusion og inklusion i digital forvaltning – selvfremsstilling og arbejds-etik i digital forvaltning*. Århus: Den Sociale Højskole.

Olesen, S.P. (2007): *Møder mellem kontanthjælpsmodtagere og sagsbehandlere. Forskningsgen-nemgang*. Århus: Den Sociale Højskole.

Tema 2: Frontlinjen i social- og arbejdsmarkedspolitikken – aktører, organisering og styring Aalborg den 14. september + København den 15. september v/ Mathias Herup Nielsen

Med det andet tema tager vi et skridt tættere på det konkrete sociale arbejde på beskæftigelsesområdet. Den beskæftigelsespolitiske drejning af socialpolitikken repræsenterer en række skismaer af betydning for socialt arbejde fx mellem beskæftigelsespolitiske intentioner og socialfaglige indsigter, mellem offentlige og private aktører i beskæftigelsesindsatsen, mellem standardisering og indsatsernes iværksættelse over for den enkelte samt mellem styringstiltag og borgerinddragelse.

Temaet har fokus på organisatoriske og styringsmæssige elementer, der har betydning for socialt arbejde med arbejdsløse borgere.

Litteratur:

- Bredgaard, Ths., H. Jørgensen, P. Kongshøj Madsen & S. Rasmussen** (2011): Dansk arbejdsmarkedspolitik. Kap. 1-3. København: DJØF Forlag. **bogen købes som grundbog til kurset**
- Nielsen, Mathias Heerup** (2015): "Det aktive menneskes triumf? - en analyse af de omfattende forandringer af kategoriseringen af kontanthjælpsmodtageren", Tidsskrift for Arbejdsliv 17(1), 44-60. **elektronisk sendes som pdf**
- Soss, Joe, Richard Fording, and Sandford F. Schram** (2011): "The Organization of Discipline: From Performance Management to Perversity and Punishment". Journal of Public Administration Research and Theory 21 (Putting street-level organizations first: new directions for social policy and management research):203-232 **elektronisk** http://jpart.oxfordjournals.org/content/21/suppl_2.toc

Supplerende litteratur:

- Caswell, D., Marston, G. & Larsen, J.E.** (2010): 'Unemployed citizen or 'at risk' client? Classification systems and employment services in Denmark and Australia'. *Critical Social Policy*, 30(3):384-404
- Arbejdsmarkedsstyrelsen** (2008): *Evaluering af "Ny chance til alle"*. Fase 2: Midtvejsevaluering. Hovedrapport. Rambøll Management.
- Arbejdsmarkedsstyrelsen** (2009): *Kvalitativ evaluering af 'Alle i gang'*. Rambøll Management.
- Beer, F., Winter, S.C., Skou, M.H., Stigaard, M.V., Henriksen, A.C. & Friisberg, N.** (2008): *Statslig og kommunal beskæftigelsesindsats. Implementeringen af "Flere i arbejde" før strukturreformen*. København: Socialforskningsinstituttet 08:19.
- Beskæftigelsesministeriet** (2002): *Handlingsplan for Flere i arbejde*.
- Beskæftigelsesministeriet** (2002): *Flere i arbejde – en analyse af den beskæftigelsesmæssige indsats*.
- Beskæftigelsesministeriet** (2006): *Kulegravning af kontanthjælpsområdet*. Oktober.
- Beskæftigelsesministeriet** (2006): *Ny Chance til Alle*. (www.nychance.dk)
- Bjørn, N.H., Geerdsen, L. & Jensen, P.** (2004): The Threat of Compulsory Participation in Active Labour Market Programmes for Unemployed. [Protocol] <http://www.campbellcollaboration.org/doc-pdf/lbmrktthtprot.pdf>
- Bredgaard, T. & Larsen, F. eds.** (2005): *Employment policy from different angles*. København: DJØF Publishing.
- Breidahl, K. & Seemann, J.** (2009): *Jobcentret som organisatorisk fænomen*. København: Frydenlund.
- Damgaard, B.** (2003): *Social- og arbejdsmarkedssystemerne. En flerstrengt historie*. København: Socialforskningsinstituttet.
- Geerdsen, L.P. & Graversen, B.K.** (2002): Øger udsigten til aktivering de lediges jobsøgning. *Samfundsøkonomen* 7: 12-19.
- Henriksen, A.C.** (2009): *Veje til beskæftigelse. En kvalitativ undersøgelse af forestillinger om, hvordan ikke-arbejdsmarkedsparete kontanthjælpsmodtagere kan bringes i beskæftigelse eller tættere på arbejdsmarkedet*. Notat 09:2009.

- Hohnen, P., Mortensøn, M.D. & Klitgaard, C. (2007):** *Den korteste vej til arbejdsmarkedet. En kvalitativ undersøgelse af indsatsen over for ikke-arbejdsmarkedsparede ledige.* København: Socialforskningsinstituttet.
- Koivisto, Juha (2008):** 'Relational Evaluation of Social Work Practice' in Evidence Based and Knowledge Based Social Work. Research methods and approaches in social work research. Edited by Inge M. Bryderup
- Larsen, F. (2009):** *Markedsmodellen på retur – Det hollandske eksempel.* Notat udarbejdet for HK-kommunal.
- Villadsen, K. (2003):** 'Det sociale arbejde som befrielse'. I: Järvinen, M. & Mik-Meyer, N. (red.): *At skabe en klient. Institutionelle identiteter i socialt arbejde.* København: Reitzel, s. 192-226.
- Villadsen, K. (2004):** *Det sociale arbejdes genealogi. Om kampen for at gøre fattige og udstødte til frie mennesker.* København: Hans Reitzels Forlag.
- Winter, S. (2002):** *Explaining Street-Level Bureaucratic Behavior in Social and Regulatory Policies.* Annual Meeting of the American Political Science Association, Boston. (http://www.sfi-campbell.dk/graphics/SFI/Forskerfiler/Soren_winter/APSA02_SCW3.pdf) 29 sider

Tema 3: Et retligt og dilemmafokuseret blik på socialt arbejde i den beskæftigelsespolitiske frontlinje

Aalborg den 16. september og København den 20. september v. Niklas Andersen og Dorte Caswell
Det tredje tema zoomer ind på de senere års udvikling i beskæftigelsespolitikken og de nybrud, skismaer og eventuelle dilemmaer som følger heraf. Fokus er på to hovedtendenser:

(Re)introduktionen af en helhedsorienteret tilgang til de svageste ledige og det øgede fokus på at evidensbasere beskæftigelsespolitikken og –indsatsen. Begge disse tendenser synes umiddelbart at være udtryk for et opgør med 00'ernes work-first tilgang og processtyring af indsatsen, men spørgsmålet er, hvordan disse nye intentioner afvejes ift. det fortsatte fokus på økonomiske incitamenter og tæt overvågning og kontrol med indsatsen i kommunerne?

Ud fra et fokus på de mulige dilemmaer for den fagprofessionelle praksis, tager temaet således ideen om en helhedsorienteret og evidensbaseret politik og praksis op til kritisk diskussion for at forstå, hvilke logikker disse ideer trækker på, og hvordan de spiller sammen med (og mod) den hidtidige styring og forståelse af beskæftigelsesindsatsen.

Litteratur:

- Beskæftigelsesministeriet (2013),** *Aftale om reform af kontanthjælpssystemet.* **Elektronisk:** <http://bm.dk/da/Aktuelt/Politiske%20aftaler/Aftale%20om%20en%20reform%20af%20kontanthjaelpssystemet.aspx>
- Beskæftigelsesministeriet (2015),** *Aftale om reform af refusionssystemet og udligningssystemet.* **Elektronisk:** <http://bm.dk/da/Aktuelt/Politiske%20aftaler/Refusionssystemet%20og%20tilpasninger%20i%20udligningssystemet.aspx>
- Caswell, D., Dall, T. & Madsen, M.B. (2015),** "Social- og beskæftigelsespolitikken på vej ud af jernburet?", *Uden for nummer*, nr. 30, s. 4-13. **Elektronisk:** <https://issuu.com/socialrdg/docs/30-udenfornummer>

Krejsler, J.B. (2013), "What Works in Education and Social Welfare? A Mapping of the Evidence Dis-course and Reflections upon Consequences for Professionals", *Scandinavian Journal of Educational Research*, Vol. 57, Nr. 1, s. 16-32. **Elektronisk:**

<http://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/00313831.2011.621141>

Triantafyllou, P. (2015), "The Political Implications of Performance Management and Evidence-Based Policymaking", *American Review of Public Administration*, Vol. 45, Nr. 2, s. 167 –181. **Elektronisk:**

<http://arp.sagepub.com/content/45/2/167>

Nissen, M.A. (2012): "Velfærdsviden – Om globale og lokale konstruktioner af viden, risiko og moral", Wadskjær, H. (red.) *Metermålssamfundet*, Aalborg Universitetsforlag, s. 89-108. **sendt som pdf**

Vohnsen, N.H. "From scratch tænkning i sociale eksperimenter", *Social Kritik – Tidsskrift for social analyse og debat*, Nr. 142, s. 20-25. **sendt som pdf**

Supplerende litteratur:

Bhatti, Y. et al. (2006), *Evidensbevægelsens udvikling, organisering og arbejdsform – En kortlægningsrapport*, Akf Forlaget.

Bredgaard, T., Jørgensen, H., Madsen, P.K. & Rasmussen, S. (2011): "Evaluering af arbejdsmarkeds-politik", *Dansk Arbejdsmarkedspolitik*, Jurist- og Økonomforbundets Forlag.

Campbell, D.T. (1998), "The Experimenting Society", i Dunn, W.M. (Red.): *The Experimenting Society – Essays in honour of Donald T. Campbell*, Policy Studies Review Annual, Vol. 11., s. 35-68.

Dahler-Larsen, P. & Krogstrup, H.K. (2001), "Evalueringens konstitutive virkninger", i Dahler-Larsen, P. & Krogstrup, H.K (Red.): *Tendenser i evaluering*, Syddansk Universitetsforlag, 4. oplag, s. 232-246.

Graversen, B. et al. (2006) "Hurtigt i gang 1 - Evaluering af et forsøg med en tidlig og intensiv be-skæftigelsesindsats for forsikrede ledige", AMS.

Hansen, H.F. (2013), "Systemic evaluation governance. New logics in the development of organisa-tional fields", *Scandinavian Journal of Public Administration*, Vol. 16, Nr. 3, s. 47-64.

Hansen, H.F. (2014), "Organisation of evidence-based knowledge production: Evidence hierarchies and evidence typologies", *Scandinavian Journal of Public Health*, Vol. 42, s. 11–17. **elektronisk**

http://sjp.sagepub.com/content/42/13_suppl.toc

Hansen, H.F. & Rieper, O. (2010), "The Politics of Evidence-Based Policy-Making: The Case of Den-mark", *German Policy Studies*, Vol. 6, Nr. 2, s. 87-112.

Høgsbro, K. (2012), "Evidensbegrebet i styringsteknologisk perspektiv", i Wadskjær, H. (Red.): *Me-termålssamfundet*, Aalborg Universitetsforlag, 1. udgave, 1.oplag, s. 69-88.

Jørgensen, H. & Baadsgaard, K. (2009): *Skaber måling mening i beskæftigessystemet?: Måling og styring på det arbejdsmarkedspolitiske område belyst ved resultater for Jobcenter Randers*, CARMA.

Koch-udvalget (2014), *Veje til job - en arbejdsindsats med mening*.

Koch-udvalget (2015), *Nye veje til job – for borgere i udkanten af arbejdsmarkedet*.

Krogstrup, H.K. (2011), *Kampen om evidens – Resultatmåling, Effektevaluering og Evidens*, Hans Reitzels forlag, 1. udgave, 1. oplag.

Mandag Morgen (2004), *Virker velfærden? Et debatoplæg om evidens og velfærd*.

Mik-Meyer, N. (2012), "Den forstående læge og evidenssøgende socialrådgiver: Rollebytte i dagens velfærdsstat", i Järvinen, M. & Mik-Meyer, N. (red.) *At skabe en professionel – Ansvar og Autonomi i velfærdsstaten*, Hans Reitzels Forlag.

Mullen, E.J. (2015), "Reconsidering the 'idea' of evidence in evidence-based policy and practice", *European Journal of Social Work*

Møller, M.Ø. (2012), "Socialrådgiverrollen under aktiveringspolitikken", i Järvinen, M. & Mik-Meyer,

Tema 4: Socialt arbejde i beskæftigelsessystemet - professionsforståelser: beskæftigelsesfaglighed og/eller socialfaglighed

Aalborg den 19. september og København den 22. september v/ Sophie Danneris & Dorte Caswell

Med det fjerde tema tager vi et nærmere kig på de professionelle, som udfører socialt arbejde i den beskæftigelsespolitiske frontlinje. Forskellige aktører i beskæftigelsesorienteret socialt arbejde positionerer sig med forskellige professionsforståelser. Der pågår aktuelle diskussioner om beskæftigelsesfaglighed overfor socialfaglighed, men hvad betyder disse begreber? Og hvilke forskelligartede logikker kan identificeres i socialt arbejde på beskæftigelsesområdet.

Litteratur:

Baadsgaard, Kevin, Henning Jørgensen, Iben Nørup, Søren Peter Olesen (2012) ” Fra klientorienteret arbejde til administrativt arbejde - Ændringer i den faglige praksis og kvalificering på det beskæftigelsespolitiske område”. *Tidsskrift for Arbejdsliv*. (4) 2012; 30-47 **elektronisk** http://www.nyt-om-arbejdsliv.dk/index.php?option=com_content&view=article&id=188:2012-4-den-offentlige-sektor&catid=65:publikationer-2012&Itemid=57

Kongsgaard, L. (2010): 'Vi udvikler ingen beskæftigelsesfaglighed. Vi ved skræmmende lidt om, hvordan aktivering virker'. *Politiken*, 22. Aug. 2010. (lægges på moodle)

Rosholm, M. & M. Svarer (2010): Effekter af samtaler i den aktive arbejdsmarkedspolitik. **elektronisk** <http://star.dk/da/Om-STAR/Publikationer/2010/11/Effekter-af-samtaler.aspx>

Dall, Tanja & Sophie Danneris (under udgivelse) Expressing and responding to self-efficacy in client-social worker Interactions. *Nordic Social Work Research* **bliver lagt på Moodle elektronisk når den udgives (inden semesterstart)**

Supplerende litteratur:

Blom, B. & Morén, S. (2007): *Indsatser och resultat i socialt arbete*. Lund: Studentlitteratur.

Blom, B. & Morén, S. (2009): Analys av generativa mekanismer. I: Dahlgren, L. & Sauer, L. (red.): *Att forska i socialt arbete. Utmaningar, förhållningssätt och metoder*. Lund: Studentlitteratur, 83-106.

Caswell, D. (2005): *Handlemuligheder i socialt arbejde et casestudie af kommunal frontlinjepraksis på beskæftigelsesområdet*. Ph.d.-afhandling, RUC og AKF.

Damgaard, B., Hohnen, P. & Madsen, M.B. (2005): *Fokus på job? En analyse af kontaktforløbssamtaler i AF, kommuner og hos andre aktører*. København: Socialforskningsinstituttet.

Eskelinen, L. & S.P. Olesen (2010): *Beskæftigelsesindsatsen og dens virkninger set fra kontanthjælpsmodtagernes perspektiv*. AKF Working paper. www.akf.dk

Eskelinen, L., S.P. Olesen & D. Caswell (2008): *Potentialer i socialt arbejde. Et konstruktivt blik på faglig praksis*. København: Hans Reitzels Forlag.

Juul, S. (2011): Solidaritet, anerkendelse, retfærdighed og god dømmekraft. En kritisk analyse af barrierer for sammenhængskraft i velfærdssamfundet. København: Hans Reitzels Forlag.

Koivisto, J. (2008): Relational Evaluation of Social Work Practice – Human Actors, Mediators, Socio-Material Networks. In: Bryderup, I. (ed.): *Evidence based and knowledge based social work*. Aarhus: Aarhus University Press, 103-114.

Olesen, S.P. (2007): *Møder mellem kontanthjælpsmodtagere og sagsbehandlere. Forskningsgenemgang*. Århus: Den Sociale Højskole.

Olesen, S.P. & Eskelinen, L. (2009): Korte narrativer i analyser af beskæftigelsesindsatser. *Tidsskrift for Arbejdsliv* 11(4): 38-51.

Smedslund, G. m.fl. (2006): *Aktiv arbejdsmarkedspolitik har lille positiv effekt*. København: Nordisk Campbell Center, Campbell review 2006:12.

http://www.sfi.dk/Files/Filer/Campbell/reviews/Nyt%20layout%203p/3P_2006-12-DK_Work_programmes_for_welfare_recipients.pdf

Svarrer, H. (2008): Er der sammenhæng mellem lægelig diagnose og arbejdsevne/arbejdsvilje hos sygemeldte patienter? *Ugeskrift for Læger* 170(16): 1381-1382.

Østergaard, M (2005): *Visitationsveje for en kronisk smerteramt med ledighed som problem et case-studie i Viborg Amt af visitationsnormer og kategoriseringsprincipper i sundhedsvæsenet og i det sociale system.* Aarhus Universitet og Viborg Amt.

Tema 5: Borgernes/brugernes/klienternes perspektiv på beskæftigelsesindsatsen, samt et blik på mulige konsekvenser herunder økonomiske sanktioner

Aalborg den 21.september og København den 27.september v/ Sophie Danneris Jensen & Helle Bendix Kleif

I det femte tema vil vi se nærmere på borgernes/brugernes/klienternes perspektiv. Temaet omhandler blandt andet den brede og differentierede målgruppe i beskæftigelsesindsatsen, eller måske rettere de mange forskellige målgrupper. Temaet rummer også en interesse for forskellige konsekvenser af beskæftigelsesindsatsen, herunder de økonomiske sanktioner, der bringes i anvendelse i varierende grad overfor denne gruppe borgere.

Litteratur:

Carstens, A. (2002): "Motivation" i visitationssamtaler på aktiveringsområdet'. I: Järvinen, M., Larsen J.E. & Mortensen, N. (red.): *Det magtfulde møde mellem system og klient.* Aarhus Universitetsforlag, s. 28-60 **elektronisk**

<http://www.google.dk/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&sqi=2&ved=0ahUKewiX6NKNjaX->

[NAhXkJZoKHf8SARwQFggdMAA&url=http%3A%2F%2Fda.unipress.dk%2Fmedia%2F2912929%2F87-7934-835-](http://www.unipress.dk/media/2912929/2F87-7934-835-1)

[1 det magtfulde m de mellem system og klient.pdf&usg=AFQjCNE3e nNgvCRGSJSViS dO94m-344g&bvm=bv.124272578,d.bGs](http://www.nyt-om-arbejdsliv.dk/index.php?option=com_content&view=article&id=177:2011-4-arbejdsloshed-og-beskaeftigelsespolitik&catid=63:publikationer-2011&Itemid=57)

Caswell, D. & M. Høybye-Mortensen (2011) Så smækker vi kassen i! : Sanktion som redskab i kommunernes håndtering af kontanthjælpsmodtagere i *Tidsskrift for arbejdsliv* nr. 4 december 2011 s. 21-38 **elektronisk** [http://www.nyt-om-](http://www.nyt-om-arbejdsliv.dk/index.php?option=com_content&view=article&id=177:2011-4-arbejdsloshed-og-beskaeftigelsespolitik&catid=63:publikationer-2011&Itemid=57)

[arbejdsliv.dk/index.php?option=com_content&view=article&id=177:2011-4-arbejdsloshed-og-beskaeftigelsespolitik&catid=63:publikationer-2011&Itemid=57](http://www.nyt-om-arbejdsliv.dk/index.php?option=com_content&view=article&id=177:2011-4-arbejdsloshed-og-beskaeftigelsespolitik&catid=63:publikationer-2011&Itemid=57)

Sage, Daniel (2013) Activation, health and well-being: neglected dimensions? *International Journal of Sociology and Social Policy* Vol. 33 No. 1/2, 2013; 4-20 **elektronisk**

[http://search.proquest.com/publicationissue/E1BD501ACFC54D73PQ/\\$B/1/The+International+Journal+of+Sociology+and+Social+Policy/02013Y01Y01\\$232013\\$3b++Vol.+33+\\$281\\$2f2\\$29?accountid=8144](http://search.proquest.com/publicationissue/E1BD501ACFC54D73PQ/$B/1/The+International+Journal+of+Sociology+and+Social+Policy/02013Y01Y01$232013$3b++Vol.+33+$281$2f2$29?accountid=8144)

Danneris, S. (forthcoming) "Ready to work (yet)? Unemployment trajectories among vulnerable welfare recipients". (under review in **Qualitative Social Work**) **bliver lagt på Moodle elektronisk når den udgives (inden semesterstart)**

Danneris, S. & Nielsen, M. H. (forthcoming) "Bringing the client back in – A comparison between government rhetoric on 'job readiness' and experiences of the unemployed" (under review in **Social Policy & Administration**) **bliver lagt på Moodle elektronisk når den udgives (inden semesterstart)**

Supplerende litteratur:

Juhila, Kirsi & Abrams, Laura S. (2011) Special Issue Editorial: Constructing Identities in Social Work

Eksamen

Eksamen på M3a foregår som en mundtlig eksamen med intern censur med individuel bedømmelse af den mundtlige præstation på baggrund af skriftlig formidlingstekst. Formidlingsteksten skal formidle en central problematik fra pensum og basere sig på pensum litteraturen. Teksten må max have et omfang på 12.000 anslag inklusiv mellemrum (5 sider), den skrives med skriftstørrelse 12 og linjeafstand 1½.

Det er en forudsætning for at gå til eksamen at den studerende har deltaget aktivt i kurset og bestået en mundtlig præsentation. Der gives ikke vejledning til den skriftlige formidlingstekst, men der gives mulighed for at få besvaret spørgsmål i forhold til eksamen i løbet af kurset.

Eksamen

Modul 3a – Specialisering

Rehabiliterende indsatser i tid og rum

Målet for undervisningen er at give de studerende mulighed for at kvalificere deres forståelse af den historiske udvikling af diskurserne vedrørende udsatte grupper, handicap og funktionsnedsættelser. Undervisningen vil både inddrage den historiske udvikling af bevægelser og selvorganiseringer blandt mennesker med handicap og udviklingen i professionelle tilgange og socialpolitiske tiltag. Herunder vil der indgå en diskussion af problemforståelse, diagnostiske principper, handicaprettigheder, brugerindflydelse og den offentlige styring af de rehabiliterende indsatser.

Der fokuseres i undervisningen på aktuelle umiddelbart modsætningsfyldte tendenser til på den ene side en ensliggørelse af tilbuddet til mennesker med handicap via akkreditering og evidensbaseret, på den anden side et fokus på individuelle hensyn og brugerinddragelse. Forholdet mellem menneskers egen livssammenhæng og dets personlige udvikling i et felt af institutionelle tilbud belyses ud fra en generel introduktion til institutionel etnografi.

Temaerne indenfor denne specialisering er organiseret således at man starter med at se på bevægelser og selvorganiseringer ud fra en vidensarkæologisk tilgang, derefter fokuseres der på rehabiliterende indsatser ud fra en diskursanalytisk tilgang og endelig fokuseres der på livssammenhænge ud fra en fænomenologisk hverdagslivstilgang og på helheden i samspillet mellem brugere, sociale tilbud og styring af tilbuddet på baggrund af studier som følger konceptet for Institutionel Etnografi.

Litteratur:

Til specialiseringen "Rehabiliterende indsatser i tid og rum" købes følgende bøger, der alle er bestilt hjem til Aalborg Centerboghandel

Dean, Mitchell (1999). *Governmentality – Magt og styring i det moderne samfund*. New York: Sage.

Bonfils et al: (2013): *Handikapforståelser – mellem teori, erfaring og virkelighed*. Akademisk Forlag.

Thomas, Carol (2007): *Sociology of Disability and Illness. Contested ideas in Disability Studies and Medical Sociology*. Palgrave.

Tema 1: Den historiske udvikling i begreber, bevægelser og professionalisme indenfor handicapområdet

København 13. september og Aalborg 12. september

Underviser: Kjeld Høgsbro

Der fokuseres på udviklingen i bevægelser og organiseringer blandt mennesker med forskellige former for handicap og de professionelle diskurser og socialpolitiske foranstaltninger på dette område.

Kursusgangen vil gennemgå forskellige eksempler på handicaphistoriske undersøgelser og diskutere de forskelle, kulturelle udviklingstræk og problemstillinger, der kommer til syne i disse undersøgelser.

Diskussionerne vil fokusere på de metodologiske forudsætninger for at forholde sig til forestillinger og institutionelle strukturer på tværs af historisk tid og rum. Samtidig vil de professionelle paradigmers tidsbundne karakter og den videnskabelige Foucault-inspirerede metode mange af disse undersøgelser tager udgangspunkt i, blive diskuteret. Endelig vil kurset diskutere begreber og teorier indenfor den internationale diskussion om brugerorganisering og selvhjælp.

Litteratur:

Barnes,C., Mercer,G., 2010. *Disability*. Polity Press, Cambridge. S. 1-18 (kompendium).

Bjelke BR. 2013. Wild Thing: Handicap som krydsfelt. In *Handicapforståelser*, eds IS Bonfils, B Kirkebæk, L Olsen and S Tetler, 51-68. København: Akademisk Forlag.

Bundesen, P., Skov Henriksen, L., & Jørgensen, A. 2001. *Filantropi, Selvhjælp og Interesseorganisering. Frivillige organisationer i dansk socialpolitik 1849-1990erne*. Odense: Odense Universitetsforlag. S. 261-286 (kompendium)

Campbell,J., Oliver,M., 1996. *Disability politics*. Routledge, London. S. 62-80 (kompendium)

Dean, Mitchell (1999). *Governmentality – Magt og styring i det moderne samfund* . New York: Sage. Kap. 1, 8 og 9 (samme i den engelske udgave)

Hales,G., 1996. *Beyond Disability - towards an Enabling Society*. Sage. S. 5-28 (kompendium)

Høgsbro, Kjeld (2012): International journal og Self Help & Self Care, Vol. 6, Number 1 – 2012
“*Social Policy and Self-Help in Denmark – A Foucauldian Perspective* (kompendium)

Kirkebæk B. 2013. Det historisk flyttelige handicapbegreb. In *Handicapforståelser*, eds IS Bonfils, B Kirkebæk, L Olsen and S Tetler, 17-34. København: Akademisk Forlag.

Kurth M. 2013. Handicap hybrid - mellem den medicinske og den sociale model. In *Handicapforståelser*, eds IS Bonfils, B Kirkebæk, L Olsen and S Tetler, 35-50. København: Akademisk Forlag.

Thomas,C., 2007. *Sociologies of Disability and Illness*. Palgrave-Macmillan. S. 15-45 (kompendium)

Supplerende Litteratur:

Abrahamsen, K. S. 1995. *Felles skjebne - felles løft*. Oslo: Universitetsforlaget.

Bundesen, P., Skov Henriksen, L., & Jørgensen, A. 2001. *Filantropi, Selvhjælp og Interesseorganisering. Frivillige organisationer i dansk socialpolitik 1849-1990erne*. Odense: Odense Universitetsforlag.

Bylov, F., 2010. *Den store løsladelse - En kulturhistorisk beretning om empowerment-bevægelserne blandt udviklingshæmmede 1980-95*. Danmarks Pædagogiske Universitetshøjskole, København.

Frønæs, I. (1995): *Among Peers. On the meaning of peers in the process of socialization*. Oslo. Scandinavian University Press.

Høgsbro, K. 1992. *Sociale problemer og selvorganiseret selvhjælp*. København: Samfundslitteratur.

Karlsson, M. 2002. *Själv men inte ensam - om självhjälsgrupper i Sverige*. Stockholms Universitet.

Kelstrup, A., 1983. *Galskab, Psykiatri, Galebevægelse - en skitse af galskabens og psykiatriens historie*. København.

Kirkebæk, B., 1993. *Da de åndssvage blev farlige*. SocPol, Holte.

Powell, T. J. 1994. *Understanding the self-help organisation*. Sage.

Rose, N. 2000. Government and Control. *British Journal of Criminology*, 40: 321-339.

Skov Henriksen, L. & Bundesen, P. 2004. The Moving Frontier in Denmark: Voluntary-State Relationships since 1850. *Journal of Social Policy*, 33(4): 605-625.

Villadsen, K. 2004. *Det sociale arbejdes genealogi - om kampen for at gøre fattige og udstødte mennesker til frie mennesker*. København: Hans Reitzels Forlag.

Widell, J. 1988. *Den danske døvekultur*. Danske Døves Landsforbund.

Tema 2: Rehabilitering for mennesker med svære kognitive problemstillinger.

København 15. september og Aalborg 14. september

Undervisere: Kjeld Høgsbro, professor og Mette Rømer, Phd studerende.

Diskussionen vil inddrage en række konkrete eksempler på konflikter i det tværfaglige samarbejde hvor forskellige professioner, brugergrupper og politiske/økonomiske interesser brydes. Disse grupper forholder sig til rehabiliteringstilbuddet ud fra forskellige perspektiver og en forskellig forståelse af rehabiliteringens mål, muligheder og funktion. Dette skaber konflikter som det er nødvendigt at få udredt, hvis samarbejdet skal fungere og tilbudet skal udvikles.

Metodologisk vil der være tale om en introduktion til praktisk anvendt diskursanalyse. Diskussionerne vil fokusere på de institutionelle barrierer for rehabiliteringen herunder professionelle paradigmer og institutionelt fastholdte former for visitation og handleplansarbejde.

Empirisk tages udgangspunkt i eksempler hentet fra undersøgelser af rehabiliteringstilbud rettet mod:

- Domfældte voksne med udviklingshæmning

- Mennesker med forskellige former for demenslidelser
- Voksne med traumatisk hjerneskader

Teoretiske vil der tillige være tale om en introduktion til krydsfeltet mellem neurologi, neuropsykologi og pædagogik.

Litteratur:

Blakemore S-J, and Frith U. 2007. *Den lærende hjerne*. S. 7-28 og 129-150. København: Dansk Psykologisk Forlag. (kompendium)

Bonfils IS, and Olsen L. 2013. ICF-klassifikationen - balancegang eller glidebane? In *Handicapforståelser*, eds IS Bonfils, B Kirkebæk, L Olsen and S Tetler, 69-82. København: Akademisk Forlag.

Fairclough, N. (2003): *Analysing Discourse - Textual analysis for social research*. London. Routledge. S. 1-18 (kompendium)

Høgsbro, Kjeld (2010): SIMREB – towards a systematic inquiry into models for rehabilitation. I *Scandinavian Journal of Disability Research vol. 12 no. 1* (kompendium)

Kallehauge H. 2013. FN's Handicapkonvention af 6. december 2006. In *Handicapkonventioner*, eds IS Bonfils, B Kirkebæk, L Olsen and S Tetler, 83-94. København: Akademisk Forlag.

Kirkebæk, Birgit (1993): *Da de åndssvage blev farlige*. Forlaget SocPol. (s. 55-88) (kompendium)

Kissow A-M. 2013. Krop og Funktionshæmning. In *Handicapforståelser*, eds IS Bonfils, B Kirkebæk, L Olsen and S Tetler, 95-108. København: Akademisk Forlag.

Olsen L, and Bonfils IS. 2013. Valg af handicapbegreber gør en forskel - også i forskning. In *Handicapforståelser*, eds IS Bonfils, B Kirkebæk, L Olsen and S Tetler, 109-118. København: Akademisk Forlag.

Rømer, Mette (2015): *Domfældte voksne med udviklingshæmning*. Aalborg Universitet.

http://vbn.aau.dk/files/209319898/Mette_R_mer_Domfældte_voksne_med_udviklingshæmning.pdf

s. 3-36.

WHO (2001): *ICF, International Classification of Functioning, Disability and Health*. Geneva. World Health Organisation. S. 3-25 (kompendium)

Supplerende Litteratur:

Bourdieu, P. (1990): *The Logic of Practice*. First edition. Cambridge. Polity Press, Blackwell Publishers.

Fairclough, N. (1995): *Critical Discourse Analysis - The critical study of language*. New York. Addison Wesley Longman.

Fairclough, N. (2003): *Analysing Discourse - Textual analysis for social research*. London. Routledge. S. 1-18, 39-61, 123-133 (kompendium del 2)

Foucault, M. (1980): *Power/Knowledge - Selected Interviews and other writings 1972-1977*. Harvester Press Ltd.

Goldberg, E. (2001): *The Executive Brain: Frontal Lobes and the Civilized Mind*. Oxford, New York. Oxford University Press.

Høgsbro, K. (2002): *Rehabilitering af mennesker med traumatiske hjerneskader på Kolonien Filadelfia*

(*Rehabilitation of persons with traumatic brain injury at the Kolonien Filadelfia Rehabilitation Centre, English Summary*). København. AKF Forlaget.

Høgsgbro, Kjeld (2015): *Demensproblematikken. En institutionel etnografi af en livsverden og en professionel indsats*. Aalborg Universitetsforlag.

Høgsgbro, K. (2004): Evaluering af socialt arbejde for udsatte grupper. In O. Rieper: *Håndbog i evaluering* 192-209. København: AKF.

Rømer, Mette (2015): *Domfældte voksne med udviklingshæmning*. Aalborg Universitet.

http://vbn.aau.dk/files/209319898/Mette_Romer_Domfældte_voksne_med_udviklingshæmning.pdf

Sbordone, R.J. (1998): Ecological Validity: Some critical issues for the neuropsychologist. In R. J. Sbordone og C. J. Long: *Ecological Validity of Neuropsychological Testing* New York: St. Lucie Press.

Spradley, J. (1979): *The Ethnographic Interview*. HBJ Publ.

WHO (2001): *ICF, International Classification of Functioning, Disability and Health*. Geneva. World Health Organisation.

Wilson, B.A. (1993): Ecological validity of neuropsychological assesment: Do neuropsychological indexes predict performance in everyday activities? *Applied and Preventive Psychology* 2: 209-215.

Tema 3: Socialt arbejde for mennesker med sindslidelser og udviklingsforstyrrelser.

København 20. september og Aalborg 16. september

Undervisere: Kjeld Høgsgbro, professor, Maja Lundemark Andersen, lektor og Pia Ringø, adjunkt.

De særligt udsatte grupper udgøres af mennesker som ikke forventes at kunne varetage egne interesser i fuldt omfang. Disse mennesker lever i en situation hvor de skal balancere mellem medborgerskab, klientrolle og patientrolle i en livsverden, der er præget af lokale tilbud med manglende sammenhæng og udviklingsmuligheder. Samtidig er de genstand for diagnostiske styringsredskaber til allokering af støttende foranstaltninger.

Vi vil se på hvordan mennesker i ekstreme livssituationer forsøger at skabe sammenhæng i deres personlige liv og hvordan de sociale tilbud kan understøtte eller modarbejde disse forsøg. Vi vil se på hvilke roller disse mennesker tildeles og hvordan de forsøger at mestre balancen mellem deres tilknytning til behandlingstilbud, sociale tilbud, sociale netværk, familie og lokalsamfund.

Undervisningen diskuterer forskellige fortrinsvis socialfænomenologiske tilgange til forståelse af begreberne livsverden, livsførelse, stigmatisering, hverdagens symbolske orden mv. og etablerer samtidig et overblik over de socialpsykiatriske tilbud og deres indre logik, begrundelse, sammenhæng og historik. Undervisningen diskuterer vores viden om det samlede tilbud til disse grupper og dets aktuelle problemstillinger.

Der vil blive fokuseret på de forskellige tilgange til rehabiliteringsbegrebet i krydsfeltet mellem forskellige vidensinteresser, styringsinteresser og forskningsmæssige tilgange. Teoretisk vil forholdet mellem biologiske, neuropsykologiske og sociologiske bestemmelser af mentale og kognitive funktionsnedsættelser og deres konsekvenser for forskellige teoretiske fortolkninger af ICD-10, DSMV og ICF klassifikationssystemer blive diskuteret. Herunder den principielle forskel mellem flerdimensionale og kategoriale bestemmelser af funktionsnedsættelser.

Litteratur:

Andreasen NC. 2007. DSM and the Death og Phenomenology in America: An Example og Unintended Consequences. *Schizophrenia Bulletin* 33: 108-112.

- Eplov, L.F., Korsbæk, L., Petersen, L., Olander, M., 2010.** *Psykiatrisk & psykosocial rehabilitering.* Munksgaard, København. S. 19-55 (kompendium)
- Harris JC. 2014.** New classification for neurodevelopmental disorders in DSM-5. *Current Opinion in Psychiatry* 27 (2): 95-97. <http://journals.lww.com/co-psychiatry/toc/2014/03000>
- Høgsbro K, Eskelinen L, Lundemark M, and Permin Berger N. 2013.** *ADHD-problematikkens sociale aspekter.* Aalborg: Aalborg Universitet. (s. 82-87) (kompendium)
- Ruby R. 2013.** Afvigelse og identitetsdilemmaer. In *Handicapforståelser*, eds IS Bonfils, B Kirkebæk, L Olsen and S Tetler, 169-184. København: Akademisk Forlag.
- Langager S. 2013.** Det afmålte liv - socialpolitik og socialpædagogisk faglighed i tilbud til voksne med udviklingshæmning. In *Handicapforståelser*, eds IS Bonfils, B Kirkebæk, L Olsen and S Tetler, 277-294. København: Akademisk Forlag.
- Ringø, P. og Høgsbro K. (2015)** Funktionsproblemer og rehabilitering i nyt perspektiv. I *Socialt arbejde i en foranderlig verden*, eds M. Harder og M. Appel Nissen. Akademisk Forlag. (s. 275-291) (kompendium)
- Tetler S. 2013.** Handicapforståelsens betydning for det specialpædagogiske professionsblik. In *Handicapforståelser*, eds IS Bonfils, B Kirkebæk, L Olsen and S Tetler, 231-242. København: Akademisk Forlag.
- Topor, A., 2001.** *Managing the Contradictions. Recovery from Severe Mental Disorders.* Stockholm University, Stockholm. S. 37-69 (kompendium)
- Supplerende litteratur:**
- Adolph, Erik et al. 1996.** Socialt arbejde med sindslidende: en basisbog. Århus: Systeme.
- Bech-Jørgensen B. 1999.** *Normalitetsbilleder.*: Forlaget ALFUFF.
- Brandt, Preben. (2000).** De sindslidende og de professionelle: et udkast til en samspilsforståelse. Frederikshavn: Dafolo
- Brandt, Preben. (1995).** Socialpsykiatri. Dafolo
- Breumlund A, and Bruun Hansen I. 1998.** *Undervisning og Socialpsykiatri. Selvværd gror af faglig fordybelse.*: Forlaget Klim.
- Goffman E. (1961).** *Asylums. Essays on the Social Situation og Mental Patients and other Inmates.*: Anchor Books.
- . 1963. *Stigma. Notes on the management of spoiled identity.* New Jersey: Prentice Hall, inc.
- Høgsbro, Kjeld red. (2004):** Socialpsykiatriens Komplexitet. Samfundslitteratur.
- Høgsbro, Kjeld. (1997).** Dansk forskning vedrørende sindslidendes forhold. København: Institut for social udvikling.
- Jensen, Nils. (1996).** Verdener til forskel. Aalborg: Aalborg Universitetsforlag.
- Lauveng, A. (2008).** *I morgen var jeg altid en løve.* København: Akademisk Forlag.
- Mosher & Burti. (1994).** Samfundspsykiatri. København: Hans Reitzels Forlag.
- Mørk, Rosenberg & Elsass (red.). (1995).** Kognitive Behandlingsformer. København: Hans Reitzels Forlag.
- Parnas J. (2003).** Forståelse, forklaring og psykotisk bevidsthed. In *Subjektivitet og videnskab. Be-*

vidsthedsforskning i det 21. århundrede., eds D. Zahavi and G Christensen København: Roskilde Universitetsforlag.

Ramian, Knud & Jónas Gústafsson (red). (1998). Liv i fokus: det sindslidende menneske i hverdagen. Århus: Systime

Rosenbaum B. (2000). *Tankeformer og talemåder. En undersøgelse af skizofrenes udsigelse, tankeforstyrrelse og kommunikation.* København: Multivers.

Tema 4: Funktionsbegreber og livssammenhænge i de rehabiliterende indsatser.

København 22. september og Aalborg 19. september

Undervisere: Kjeld Høgsbro, professor.

Denne kursusgang repræsenterer en fortsættelse af tema 3, idet den fokuserer på forholdet mellem brugernes livssammenhænge og de sociale tilbud til særligt udsatte grupper. Dermed repræsenterer den samtidig en diskussion af forholdet mellem system og livsverden og den institutionelle etnografis særlige tilgang til studiet af disse relationer.

Kursusgangen vil hermed også indeholde en diskussion af forholdet mellem personlig udvikling og kontakten til institutioner og diskurser som griber ind i denne udvikling. Den ville indeholde en diskussion af subkulturelle og miljøbestemte faktorer samt de forskellige professionelle redskaber som anvendes i kontakten med brugerne med det formål at gribe ind i den personlige udvikling, deres hverdag og miljø.

De særligt udsatte grupper forstås i denne sammenhæng som mennesker med hjemløshed, misbrug og sindslidelser samt forskellige kombinationer af dette.

Litteratur:

Bech-Jørgensen, B., 2003. *Ruter og Rytmer - Brobyggerne, frontfolket og de hjemløse.* Hans Reitzels Forlag, København. S. 9-35 (kompendium)

Breumlund A, and Bruun Hansen I. 2003. *Alkoholmisbrugsbehandling i tre jyske amter.* Aalborg: Aalborg Universitetsforlag. (s. 21-46) (kompendium)

Habermas, J. (1981): *Theorie des kommunikativen Handelns.* Frankfurt am Main. Suhrkamp Verlag. (s. 111-145) (kompendium)

Høgsbro, Kjeld et al.: Skjulte livsverdener - en etnografisk undersøgelse af forholdene for mennesker med hjemløshed, misbrug og sindslidelse som problem. København: AKF 2003. s. 14-164. Downloades AKF <http://www.akf.dk/udgivelser/2003/livsverdener>

Smith, D.E. (2005): *Institutional Ethnography.* Toronto. Rowman & Littlefield Publ. (s.7-45) (kompendium)

Supplerende litteratur:

Bech-Jørgensen, B., 2003. *Ruter og Rytmer - Brobyggerne, frontfolket og de hjemløse.* Hans Reitzels Forlag, København. S. 9-35 (kompendium)

Breumlund A, and Bruun Hansen I. 2003. *Alkoholmisbrugsbehandling i tre jyske amter.* Aalborg: Aalborg Universitetsforlag.

Caswell D, and Schultz I. (2001). *Folket på gaden - om posefolket og gadepraktikken*. København: Gyldendal.

Eg Jørgensen, Mette (2016): *Hverdagsrehabilitering*. Speciale ved Kandidatuddannelsen i Socialt Arbejde (Moodle)

Habermas, J. (1981): *Theorie des kommunikativen Handelns*. Frankfurt am Main. Suhrkamp Verlag.

Høgsbro, Kjeld. (2000). Den sindslidende og de lokale tilbud: et udkast til en helhedsforståelse.

Frederikshavn: Dafolo

Høgsbro, K.; B. Kirkebæk; S.V. Blom, og E. Danø (1999): *Ungdom, Udvikling og Handicap*. København. Samfundslitteratur.

Høgsbro, Kjeld et al.: Skjulte livsverdener - en etnografisk undersøgelse af forholdene for mennesker med hjemløshed, misbrug og sindslidelse som problem. København: AKF 2003. s. 14-164. Downloades AKF <http://www.akf.dk/udgivelser/2003/livsverdener>

Jarvinen, Margaretha (1993). Det dårlige selskab. Socpol.

Kristensen KA. (2008). Hjemløshed og Personlig Livsførelse. Ph.d. Hjemløshed og Personlig Livsførelse, Psykologisk Institut, Københavns Universitet.

Smith, D.E. (2005): *Institutional Ethnography*. Toronto. Rowman & Littlefield Publ.

Smith, D.E.ed. (2006): *Institutional Ethnography as Practice*. Toronto. Rowman & Littlefield Publ.

Spannow K.E. (1997). *Narkotikamiljøer i Århus - en etnografisk analyse*. Århus: Center for Rusmiddel-forskning.

Spradley, J. (1979): *The Ethnographic Interview*. HBJ Publ.

Ussing Bømler T. (2000). *Når samfundet udstøder*. København: Gyldendal.

Tema 5: Samlet diskussion og præsentationer

København 27. september og Aalborg 21. september

Undervisere: Kjeld Høgsbro, professor.

Denne kursusgang samler op på de gennemgående temaer fra den indledende kursusgang og specialiseringens 4 kursusgange. Følgende temaer gennemgås og diskuteres i grupper og plenum:

1. Dimensionerne tid og rum som baggrund for forståelsen af det sociale arbejde.
2. Rehabilitering som specialområde indenfor det sociale arbejde.
3. De forskellige teoretiske tilgange til forståelsen af forholdet mellem de menneskelige livs-sammenhænge og de sociale tilbud i rehabiliteringen.

De principielle retningslinjer for det skriftlige oplæg til mundtlig eksamen diskuteres, og der arbejdes i grupper og i plenum med deltagernes egne ideer til valg af emner og problemstillinger.

Eksamen

Modul 3B – Valgfag

Modul 3B, Valgfag, Efteråret 2016

5, 10 eller 15 ECTS

Diskurs- og narrativanalytiske tilgange til socialt arbejde

Kandidatuddannelsen i Socialt Arbejde udbyder et valgfrit modul, der fokuserer på tekst, tale, kategorisering, retorik og fortællinger i professionel hverdagspraksis – *Diskurs- og narrativanalytiske tilgange til socialt arbejde*. Institutionel interaktion og anden sproganvendelse står centralt i valgfaget med socialt arbejde på beskæftigelsesområdet som gennemgående case.

Valgfaget afvikles over 6 kursusgange.

ECTS: Valgfaget kan gennemføres på 5, 10 eller 15 ECTS-point niveau.

Sted: Aalborg Universitet, Kroghstræde 7.

Omfang: 6 undervisningsdage à 4 timer = i alt 24 timer, svarende til 5, 10 eller 15 ects-point.

Undervisere: Lektor Søren Peter Olesen, AAU (koordinator); Lektor Inger Glavind Bo, AAU; Lektor Dorte Caswell, AAU; Lektor Mia Arp Fallow, AAU; Ph.d. studerende Sabine Jørgensen, AAU.

Undervisningstid: Alle dage kl. 10.15 – 14.15

Placering

Modul 3 / 9. semester på Kandidatuddannelsen i Socialt Arbejde

Datoer for undervisning: 2/11, 9/11, 16/11, 23/11, 30/11, 7/12, alle datoer efteråret 2016.

Opgaveaflevering: 6. januar 2017.

Modulansvarlig

Angivelse af den ansvarlige fagperson for modulets tilrettelæggelse og afvikling

- *Den modulansvarlige kan være identisk med semesterkoordinatoren.*

Lektor Søren Peter Olesen

Type og sprog

Angivelse af modulets type: fx Studiefagsmodul, kursusmodul, projektmodul eller lign.

Angivelse af sprog

Der er tale om et valgfag på 3. semester på Kandidatuddannelsen i Socialt Arbejde.

Undervisningen gennemføres på dansk. En stor del af litteraturen er på engelsk.

Studerende fra andre studier er velkomne.

Mål

Kursets indhold og målsætninger beskrives i forhold til, hvad den studerende skal lære i forbindelse med modulet. Dette indbefatter gengivelse af studieordningens beskrivelse af viden, færdigheder og kompetencer.

Dette kan – efter studienævnets afgørelse – suppleres med

- *En kortfattet beskrivelse af den metodiske, praktiske viden og kunnen, som den studerende opnår.*
- *Udpegning af kursusaktiviteter på senere semestre, som modulet lægger op til*

Baggrund og tema: Professionel hverdagspraksis er mindre synlig i flere af de fremtrædende forskningsperspektiver på socialt arbejde.

Blandt disse er der en tendens til, at økonomisk, politisk og institutionel rammesætning af praksis på den ene side og på den anden side effekter af socialt arbejde dominerer.

Valgfaget mobiliserer forskellige antropologiske, samtale-, diskurs- og narrativanalytiske tilgange med delvis fælles etnometodologisk / interaktionistisk oprindelse.

Derved opstår begrebsmæssige og analytiske muligheder for at 'kikke indenfor i praksis' (*looking inside professional practice*). Det kan ske gennem iagttagelse og analyse af de konkrete fænomener og aktiviteter, som praksis består af, samt de former, hvorunder den udspiller sig. I en dansk sammenhæng er disse tilgange begyndende udfoldet i forhold til bl.a. socialt arbejde på beskæftigelsesområdet. På beskæftigelsesområdet har metodestyrelse og anden procesregulering samt kategorisering kendetegnet udviklingen gennem de seneste år, og det kan gøre det særligt interessant at udforske, hvordan praksis konkret formes. Denne gennemgående case vil blive suppleret med eksempler fra andre områder. Valgfaget introducerer teori og begreber og giver metodiske og analytiske redskaber til at belyse og udforske aspekter af de anførte udviklingstræk. Der arbejdes med eksempler på analyse af rumlig og tidsmæssig organisering, professionel-klient interaktion, professionel-professionel interaktion, regulering, medinddragelse, metodestyrelse og digital forvaltning.

Formålet med valgfaget: Valgfag *Diskurs- og narrativanalytiske tilgange til socialt arbejde* fokuserer på tekst, tale, kategorisering, retorik og fortællinger eller med andre ord sproganvendelse i professionel hverdagspraksis. Det sker gennem diskurs- og narrativanalytiske tilgange til institutionel interaktion og dokumentarisk materiale. Selv om socialt arbejde på beskæftigelsesområdet er gennemgående illustrativ case, berøres andre områder også, og tilgangene er internationalt ikke mindst bragt i anvendelse i forskning i socialt arbejde med børn, unge og familier. Formålet med valgfaget er således, at de studerende opnår et overblik over beskrivende, begrebsmæssige og analytiske tilgange til udforskning af konkrete fænomener, aktiviteter og sproganvendelse i hverdagspraksis i socialt arbejde; endvidere er formålet, at de studerende opnår kendskab til og øvelse i at anvende disse tilgange.

Omfang: 6 undervisningsdage à 4 timer = i alt 24 timer, svarende til 5, 10 eller 15 ects-point.

Fagindhold og sammenhæng med øvrige moduler/semestre

Herunder beskrives det kort og generelt, hvad modulets faglige indhold består i, samt hvad baggrunden og motivationen for modulet er, hvilket vil sige en kort redegørelse for modulets indhold og berettigelse.

Hensigten er at skabe indsigt i det enkelte modul for den studerende og at skabe mulighed for at forstå modulet i forhold til det øvrige semester og uddannelsen som helhed.

- Se foregående rubrik

Omfang og forventet arbejdsindsats

Forventninger om den konkrete udmøntning af modulets ECTS-belastning, hvilket omfatter antallet af konfrontationstimer, øvelsesarbejde, tid til forberedelse, eventuel rejseaktivitet med videre.

Der må forventes i det mindste 1 dags forberedelse pr. kursusdag.

Dertil kommer, at besvarelsen af eksamensopgaven, som er en skriftlig hjemmeopgave, forudsætter et empirisk grundlag i form af eksempelvis lydoptagelæser af professionel-klient, professionel-professionel kommunikation, observationer, interviews eller dokumenter.

Dette uddybes i forbindelse med Lektion 1.

Deltagere

Her angives deltagerne i modulet, det vil sige først og fremmest en angivelse af deltagerne, hvis der er flere årgange/retninger/samlæsning.

- Dette punkt kan efter studienævnets afgørelse udelades

Deltagerforudsætninger

Herunder beskrives den studerendes forudsætninger for at deltage i kurset, det vil sige eksempelvis tidligere moduler/kurser på andre semestre etc. Beskrivelsen er overvejende beregnet på at fremhæve sammenhængen på uddannelsen. Dette kan eventuelt være i form af en gengivelse af studieordningsteksten.

- Dette punkt kan efter studienævnets afgørelse udelades

Modulaktiviteter (kursusgange med videre)

For hver undervisningsaktivitet (eksempelvis kursusgange, workshops med videre) angives:

- *Undervisningens karakter (forelæsning, workshop, laboratoriearbejde, studietur etc.)*
- *Undervisningsaktivitetens titel og nummer (i nævnte rækkefølge) samt eventuelt kortfattet beskrivelse af aktiviteten (kursusmanchet)*
- *Dato for afvikling*
- *Underviser(e)*
- *Angivelse af anvendt og anbefalet litteratur*
- *Slides og øvrige ressourcer*

Visse af ovennævnte punkter kan efter studienævnets afgørelse udelades.

Lektion 1: Introduktion til feltet af diskurs- og narrativanalytiske tilgange til socialt arbejde og institutionel interaktion, den 2. nov. 2016, kl. 10.15-14.15

Underviser: Søren Peter Olesen.

I lektion 1 gives et overblik over og en introduktion til forskellige diskurs- og narrativanalytiske tilgange til institutionel interaktion, herunder socialt arbejde. Der tages udgangspunkt i det etnometodologisk inspirerede, mikrosociologiske 'gennembrud', som den amerikanske sociolog Harvey Sacks' samtaleanalytiske forelæsninger (*Lectures on Conversation*) i slutningen af 1960'erne og begyndelsen af 1970'erne repræsenterer. – Fra dette udgangspunkt følges udviklingen i den 'rene' samtaleanalyse (*Conversation Analysis* eller *CA*) og i den hermed nært forbundne kategoriseringsanalyse (*Categorisation Analysis*). Hertil føjes narrativ analyse, kritisk diskursanalyse (*Critical Discourse Analysis* eller *CDA*) og bredt taget etnografiske / antropologiske tilgange til beskrivelser og analyser af institutionel interaktion. De ontologiske, epistemologiske og metodologiske forudsætninger for den sociologiske samtaleanalyse diskuteres. – Endelig inddrages den svenske sprogteoretiker Per Linell's arbejde under overskriften *dialogisme*.

Dialogisme udgør en mulighed for at sammentænke de anførte tilgange til en sammenhængende forståelse af konkrete aktiviteter og de tekster og den italesættelse, disse afsætter i interaktion samt denne interaktions 'træk på' og indlejring i nære og fjerne kontekster.

At beskrive og analysere socialt arbejde under anvendelse af disse tilgange indebærer, at opmærksomheden rettes mod den konkrete virksomhed i socialt arbejde, herunder aktørernes indbyrdes samspil og modspil. Endvidere rettes opmærksomheden mod den institutionelle rammesætning samt mod den bredere samfundsmæssige rolle, socialt arbejde tildeles og udfylder.

I dagens program indgår øvelser baseret på autentisk materiale.

Litteratur:

Eskelinen, L., S.P. Olesen & D. Caswell (2008): *Potentialer i socialt arbejde. Et konstruktivt blik på faglig praksis*. København: Hans Reitzels Forlag. – Del 1 s. 13-45.

Hall, C. & S. White (2005): "Looking Inside Professional Practice. Discourse, Narrative and Ethnographic Approaches to Social Work and Counselling". *Qualitative Social Work* 4(4), 379-390. (kompendium).

Heritage, J. (1997): "Conversation Analysis and Institutional Talk: Analysing data" i Silverman D. (ed.): *Qualitative Research. Theory, Method and Practice*. London, Thousand Oaks, New Delhi: Sage. 161-182. – jf. Lektion 2. (kompendium).

Olesen, S.P. (2005): "Samtaleanalyse – Hverdagslivets kategorisering og sekventialitet" i Jacobsen M.H. & S. Kristiansen (red.): *Hverdagsliv – sociologier om det upåagtede*. København: Hans Reitzels Forlag, 306-343. (kompendium).

Olesen, S.P. (2012): "Samtaleanalyse som sociologisk forskningstilgang. Om at udforske rækkefølge, betydningsdannelse og kontekster i social interaktion" i Jacobsen, M.H. & S.Q. Jensen (red.): *Kvalitative udfordringer*. København: Hans Reitzels Forlag, 47-78. - (kompendium).

Supplerende litteratur:

Boden, D. (1994): *The Business of Talk. Organizations in Action*. Cambridge: Polity Press.

Drew, P. & J. Heritage (1992): "Analyzing talk at work: an introduction" i Drew, P. & J. Heritage (ed.): *Talk at work. Interaction in Institutional settings*. Cambridge: Cambridge University Press, 3-65.

Carstens, A. (2002): "»Motivation« i visitationssamtaler på aktiveringsområdet" i Järvinen, M., J.E. Larsen & N. Mortensen (red.): *Det magtfulde møde mellem system og klient*. Århus: Aarhus Universitetsforlag, 28-60.

Kjærbeck, S. (2008): Anmeldelse af Jann Scheuer. Indgange til samtaler. *RASK. Internationalt tidsskrift for sprog og kommunikation*, nr. 27, s. 123-133 (kompendium).

Olesen, S.P. (2003): *Handlingsplansamtaler: Den institutionelle interaktion*. Århus: Den Sociale Højskole.

Sarangi, S. & C. Roberts (1999): "The dynamics of interactional and institutional orders in work-related settings", pp. 1-57 in: Sarangi, S. & C. Roberts (eds.) (1999): *Talk, Work and Institutional Order. Discourse in Medical, Mediation and Management Settings*. Berlin: Mouton de Gruyter.

Sacks H. (1992a+b): *Lectures on Conversation, Vol. I+II*. (Jefferson, G. ed.). Oxford: Blackwell.

Scheuer, J. (2005): *Indgange til samtaler. Samtaleanalyse som konversationsanalyse, dialogisme og kritisk diskursanalyse*. København: Danmarks Pædagogiske Universitets Forlag.

Silverman, D. (1999): "Warriors or Collaborators: Reworking methodological controversies in the study of institutional interaction" i Sarangi, S. & Roberts, C. (eds.): *Talk, Work and Institutional Order. Discourse in Medical, Mediation and Management Settings*. Berlin: Mouton de Gruyter.

Vehviläinen, S. (1999): *Structures of Counselling Interaction. A conversation Analytic Study of Counselling Encounters in Career Guidance Training*. Helsinki: Helsinki University Press.

Lektion 2: 'Frivillighed', 'tvang' og forhandling – aktørernes medskabelse af praksis, den 9. nov. 2016, kl. 10.15-14.15

Underviser: Sabine Jørgensen.

I praksisfeltet opererer aktører ud fra mere eller mindre givne opgaver, rammebetingelser og positioner samt ud fra forskellige positioner og dispositioner. I nogle sammenhænge er rammer og begrænsninger så tydeligt til stede, at det kan fremtræde som tvang. Aktører former imidlertid også praksis gennem deres handlinger og forhandlinger. Forhandling åbner for en dynamisk og relationel måde at betragte socialt arbejde på. Forhandling henviser til, at socialt arbejde bliver til og skabes situationelt ved konkrete møder. Et andet centralt begreb, positionering, giver ligeledes plads til at fokusere på aktørerne som aktivt (for)handlende og (med)skabende subjekter.

Det er særlig tanken med lektion 2 at belyse, hvordan primære aktører i socialt arbejde, klienter og professionelle i indbyrdes samspil og modspil udformer praksis, herunder hvorvidt dette arbejde foregår 'frivilligt' eller 'under tvang', henholdsvis hvorvidt der er tale om selvstændige skøn og valg, eller modsat at standardiserede procedurebeskrivelser følges. Det primære eksempelområde er børneundersøgelser, familiearbejde og anbringelse.

I dagens program indgår en datasession byggende på autentisk materiale fra dette område.

Litteratur:

Eskelinen, L., S.P. Olesen & D. Caswell (2008): *Potentialer i socialt arbejde. Et konstruktivt blik på faglig praksis.* København: Hans Reitzels Forlag. – Kapitel 2.1 og 2.2.

Jokinen, A. & K. Juhila (1997): Social Work as Negotiation. Constructing Social Problems and Client-hood. *Nordisk Socialt Arbeid* 17(3):144-152. – Kompendium.

Stax, T.B. (2005): *Duetter fra anden sal på Slottet. Et interaktionelt perspektiv på samtaler mellem hjemløse og socialarbejdere.* Ph.d.-afhandling. Københavns universitet: Sociologisk institut. Kapitel 3, s. 57-99: "De teoretiske perspektiver". – Kompendium.

Suoninen, E. & A. Jokinen (2005): "Persuasion in Social Work Interviewing", *Qualitative Social Work*, 4(4):469-487. – (kompendium).

Supplerende litteratur:

Asmuss, B. & J. Steensig (red.)(2003): *Samtalen på arbejde – konversationsanalyse og kompetenceudvikling.* Frederiksberg: Samfundslitteratur. – Kapitel 1.

Firth, A. (ed.) (1995): *The Discourse of Negotiation. Studies of Language in the Workplace.* Oxford: Pergamon. - Kapitel 1 og 12.

Harré, R. & van Langenhove L. (eds.) (1999): *Positioning Theory: Moral Contexts of Intentional Action.* Oxford: Blackwell. – Chapter 2.

Have, P. ten (1999): *Doing Conversation Analysis. A Practical Guide.* London: Sage.

Nielsen, M.F. & S.B. Nielsen (2005): *Samtaleanalyse.* Frederiksberg: Forlaget Samfundslitteratur.

Scheuer, J. (2005): *Indgange til samtaler. Samtaleanalyse som konversationsanalyse, dialogisme og kritisk diskursanalyse.* København: Danmarks Pædagogiske Universitets Forlag. – Særlig s. 7-31 og s. 65-117.

Sørensen, T.B. (1998): The client interview and the context. *Scand. J. Soc Welfare* 7: 244-251.

Lektion 3: Tilslutning eller modstand – interaktion og kontekst, den 16. nov. 2016, kl. 10.15-14.15

Underviser: Dorte Caswell.

Kontekst og modstand er et vigtige begreber i forhold til praksis. Professionel praksis kan ikke anskues alene ud fra universelle kriterier og universel viden. Generel viden må transformeres til den givne situation og den kontekst, hvori virksomheden foregår.

Interaktionen rammesættes af og er indlejret i kontekster på forskellige niveauer.

Interaktion betyder omvendt også udvælgelse af, hvilke kontekster, der er eller gøres relevante og oversættes til konkret brug. Det gælder både interaktionen mellem professionel og klient og professionel-professionel interaktion. Interaktionen kan forme sig i overensstemmelse og samarbejde eller som modstand og konflikt. Dette er emnet for lektion 3. Kontekster er således ikke entydigt givne og determinerende størrelser eller strukturer, og tilslutning henholdsvis modstand kan vise sig direkte og åbent eller indirekte og underspillet. Der er mange lag eller niveauer af kontekst(er) og mange grader af og former for modstand. Endvidere er kontekster og modstandsformer løbende til forhandling.

Lektionen består for det første af præsentation af de valgte begreber, for det andet af konkrete analyser af praksis i socialt arbejde med fokus på kontekst og modstandsformer og for det tredje af øvelser, hvor vi træner kompetencen i at lave sprognære analyser med fokus på de udvalgte begreber.

Litteratur:

Eskelinen, L., S.P. Olesen & D. Caswell (2008): *Potentialer I socialt arbejde. Et konstruktivt blik på faglig praksis.* København: Hans Reitzels Forlag. – Kapitel 2.2, 2.5 og 2.6.

Erickson F (2001): "Co-membership and wiggle room: Some implications of the study of talk for the development of social theory" i Coupland, N. S. Sarangi & C. N. Candlin (eds.): *Sociolinguistics and Social Theory.* New York, London: Longman. 152-181 - (kompendium).

Juhila, K., D. Caswell & S. Raitakari (2013): "Resistance" i Hall, C., Juhila, K., Matarese, M. & Nijntjen, C. van (eds.): *Analysing Social Work Communication. Discourse in Practice.* London: Routledge. – (kompendium).

Sarangi, S. (2000): "Activity types, discourse types and interactional hybridity: the case of genetic counselling" i Sarangi, S. & M. Coulthard (eds.): *Discourse and Social Life.* New York, London: Longman, 1-27. (kompendium).

Supplerende litteratur:

Linell, P. (1998): *Approaching Dialogue. Talk, interaction and contexts in dialogical perspectives.* Amsterdam / Philadelphia: John Benjamins.

Olesen, S.P. (1999): *Handlingsplansamtaler: Intentioner og aktører.* Arbejdstekst nr. 1. Aalborg, CARMA, Aalborg Universitet.

Scheff, T. J. (2005): "The Structure of Context: Deciphering *Frame Analysis*". *Sociological Theory* 23:4.

Schegloff, E.A. (1997): "Whose text? Whose context?", *Discourse and Society*, 8 (2):165-187.

Scheuer, J. (2005): *Indgange til samtaler. Samtaleanalyse som konversationsanalyse, dialogisme og kritisk diskursanalyse*. København: Danmarks Pædagogiske Universitets Forlag. – Særlig s. 33-45.

Lektion 4: Narrativ analyse – den. 23. nov. 2016, kl. 10.15-14.15

Undervisere: Inger Glavind Bo.

Såvel det almindelige liv som klienters beretninger og professionelles argumentation formes retorisk og narrativt gennem forekomster af 'små' og 'store' fortællinger.

De kan fx have bestemte forløb, være bygget op om særlige pointer og sammenfatte tidligere hændelser, den aktuelle situation og bekymringer om eller forhåbninger til fremtiden. Klienter har ofte mange vanskeligheder, pres og bekymringer at berette om, og professionelle står over for at skulle tage disse til efterretning, men ofte også over for at skulle problematisere, udvide eller ændre disse klientberetninger. Samspil og modspil omkring, hvilke beretninger, der er gyldige og skal tages som udgangspunkt er derfor centrale for forståelsen af professionel virksomhed.

Lektionen vil bestå af en præsentation af baggrunden for og inspirationen til den narrative analyse. Vi vil her se på, hvordan mennesker skaber deres identitet via fortællinger, og det videnskabsteoretiske grundlag for den narrative tilgang vil blive skitseret. Det videnskabsteoretiske grundlag og de metodologiske konsekvenser heraf står i opposition til gængse (kvantitative) forståelser af, hvad videnskabelighed er og danner således udgangspunkt for en diskussion af validitet i videnskabelige undersøgelser samt af narrative analysers muligheder og begrænsninger.

Anden halvdel af lektionen vil bestå i en introduktion af tekstanalytiske redskaber til en narrativ analyse og herefter gruppearbejde med brug af de disse redskaber.

Litteratur:

Bo, I.G. (2013): *Det sker ikke for mig. Unge kvinders fortællinger om kærestevold*, kap. 10 "Kvinders fortællinger om kærestevold", s. 211-230. Dansk Psykologisk Forlag. – (kompendium).

Bruner, J. (2004): *Acts of Meaning*, kap. 4: "Autobiography and the Self", s. 99-138. – (kompendium).

Geertz, C. (1973): *The Interpretation of Cultures*, kap. 1: "Thick Description: Toward an Interpretative Theory of Culture", s. 3-16. – (kompendium).

Georgakopoulou, A. (2006): "Thinking big with small stories in narrative and identity analysis", *Narrative Inquiry*, 16, s. 122-130. (kompendium).

Horsdal, M. (2000): *Livets fortællinger. En bog om livshistorier og identitet*, kap. 6, s. 111-130. – (kompendium).

Lawler, S. (2008): *Identity. Sociological Perspectives*, kap. 2: "Stories, memories, identities", s. 10-30. Cambridge Polity Press.

Maanen, J. van (1988): *Tales of the Field. On Writing Ethnography*, kap. 5, s. 101-120. – (kompendium).

Supplerende litteratur:

Bamberg, M. ed. (2007): *Narrative – State of the Art*. John Benjamins Publishing Company.

Cedersund, E. (1999): 'Using Narratives in Social Work Interaction', in: Jokinen, A., Juhila, K. & Pösö, T. (eds.): *Constructing Social Work Practices*. Aldershot: Ashgate.

Eskelinen, L. & S.P. Olesen (2010): Beskæftigelsesindsatsen og dens virkninger set fra kontant-hjælpsmodtagernes perspektiv. AKF WorkingPaper. København: AKF Forlag. – Dele læses kursorisk. – Kan downloades fra: www.akf.dk

Gergen, K. (2008): "Selvberetninger i det sociale liv". Kapitel 8 i *Virkeligheder og relationer*. Dansk Psykologisk Forlag. (side 217-242; kompendium)

Crossley, M. L. (2000) Kapitel tre: "Narrative: living and being in time" i *Introducing Narrative Psychology. Self, trauma and the construction of meaning*. Open University Press. (Side 45-64; kompendium).

Goodwin, C. (1984): "Notes on Story Structure and the Organization of Participation", i, M. Atkinson & J. Heritage (eds.): *Structures of Social Action*. Cambridge: Cambridge University Press, pp. 225-46. - Kan downloades fra denne hjemmeside: <http://www.sscnet.ucla.edu/clic/cgoodwin/publish.htm>

Kjærbeck, S. (red.) (2004): *Historiefortælling i praktisk kommunikation*. Frederiksberg: Roskilde Universitetsforlag.

Kjærbeck, S. (2003): "Hvad er en vellykket aktiveringsamtale? En undersøgelse af myndiggørelse og umyndiggørelse i handlingsplansamtaler". i Asmuss, B. & J. Steensig (red.): *Samtalen på arbejde – konversationsanalyse og kompetenceudvikling*. Frederiksberg: Samfundslitteratur, 213-234.

Labov & Waletzky (1967): 'Narrative Analysis: Oral Versions of Personal Experience', in Helm, J. (ed.) *Essays on the Verbal and Visual Arts*, Seattle, WA, University of Washington Press.

Larsson m.fl. red. (2008): *Narrativa metoder i socialt arbejde*. Studentlitteratur.

Tarber, C. (2003): "Vejledende eller ledende? Idealer og praksis i professionel rådgivning" i Asmuss, B. & J. Steensig (red.): *Samtalen på arbejde – konversationsanalyse og kompetenceudvikling*. Frederiksberg: Samfundslitteratur, 248-269.

Miller, G. (1991): *Enforcing the Work Ethic. Rhetoric and Everyday Life in a Work Incentive Program*. Albany: State University of New York Press.

Ochs, E. (1997): "Narrative" i: T.A. van Dijk (ed.): *Discourse as Structure and Process. Discourse Studies: A Multidisciplinary Introduction. Vol. 1*. London, Thousand Oaks, New Delhi: Sage, 185-207.

(kompendium).

Olesen, S.P. (2006): "Un-wanted due to Age – Age as a Category in the Experience of Unemployment". *Paper for Workshop 7: Institutional Categorisation in Social Work at FORSA 2006 Conference, Helsinki, February 9th-11th 2006. (kompendium).*

Olesen, S.P. & L. Eskelinen (2009): "Korte narrative I analyser af beskæftigelsesindsatser", *Tidsskrift for Arbejdsliv*, 4, 38-51. (Downloades fra: http://www.nyt-om-arbejdsliv.dk/images/pdf/2009/nr4/tfa4_2009_038-051.pdf).

Olesen, S.P. & L. Eskelinen (2011): "Short narratives as a qualitative approach to effects of social work interventions", *Nordic Social Work Research*, 1 (1):61-77.

Riessman, C. K. (1993): *Narrative Analysis. Qualitative Research Methods, Vol. 30*. London, Thousand Oaks, New Delhi: Sage.

Riessman, C. K. (2008): *Narrative Methods for the Human Sciences*. Thousand Oaks: Sage.

Riessman, C. K. & L. Quienney (2005): "Narrative in social work: A critical review". *Qualitative Social Work*, 4, 383-404.

Schegloff, E.A. (1997): Narrative analysis: Thirty years later. *Journal of Narrative and Life History*, 7 (1-4), 97-106.

Lektion 5: Kritisk diskursanalyse – den 30. nov. 2016, kl. 10.15-14.15

Undervisere: Mia Arp Fallov.

Analyser af institutionel interaktion kritiseres af og til for at være 'nærsynede' og uden blik for de samfundsmæssige rammebetingelser, herunder de uligheder, den herskende sociale orden og den undertrykkelse, interaktionen indgår i. Kritisk diskursanalyse (*Critical Discourse Analysis, CDA*) rummer dels bud på, hvordan konkrete analyser af tekster og italesættelse i interaktion kan gribes an, dels bud på, hvordan disse analyser kan forbindes med den bredere samfundsmæssige kontekst og de underliggende sociale strukturer. CDA ses i sammenhæng hermed anvendt i analyser af forholdet mellem intentioner og praksis, ikke mindst med dokumentanalyse som empirisk fundament, selv om CDA ikke begrænser sig hertil. Endelig er der til CDA knyttet en opmærksomhed omkring, at sådanne analyser kan og bør indgå i bestræbelser på at fremme underprivilegerede gruppers interesser gennem at bevidstgøre om uretfærdighed og undertrykkelse. Det kan fx ske gennem en kritisk forholden sig til, hvordan vi bruger sproget (*Critical Language Awareness*) eller ved at påpege diskursers og diskursive fænomeners undertrykkende eller tilslørende rolle.

CDA kan på denne måde være udgangspunkt for kritik af praksis og fremherskende diskursers tilste-

deværelse i praksis.

Lektionen består af en præsentation af baggrunden for kritisk diskursanalyse samt af nogle udvalgte tekstanalytiske redskaber, særligt med henblik på dokumentanalyse, og der gennemføres en øvelse i anvendelse af disse.

Litteratur:

Fairclough, N. (2008): *Kritisk diskursanalyse. En tekstsamling*. København: Hans Reitzels Forlag. – s. 7-117, særlig Kap. 1: "En social teori om diskurs" og Kap. 3: "Kritisk diskursanalyse som samfundsvidenskabelig metode".

Fairclough, N. (2003): *Analysing Discourse. Textual analysis for social research*. London: Routledge: Part II: "Genres and action" s. 63-119. – (kompendium).

Fairclough, N. (1992): *Discourse and Social Change*. Cambridge: Polity Press: Kap. 8: "Doing Discourse Analysis" s. 225-240. – (kompendium).

Wodak, R. & M. Mayer (2009): "Methods of Critical Discourse Analysis", chapter 1, 1-33: *Critical Discourse Analysis: History, Agenda, Theory and Methodology*. London: Sage. – (kompendium).

Supplerende litteratur:

Fairclough, N. (1992): *Discourse and Social Change*. Cambridge: Polity Press.

Fairclough, N. (1995): *Critical Discourse Analysis: the Critical Study of Language*. London: Longman.

Jørgensen, M.W. & L. Phillips (1999): *Diskursanalyse som teori og metode*. København: Samfundslitteratur. Særlig kapitel 3. "Kritisk diskursanalyse", s. 72-104.

Scheuer, J. (2005): *Indgange til samtaler. Samtaleanalyse som konversationsanalyse, dialogisme og kritisk diskursanalyse*. København: Danmarks Pædagogiske Universitets Forlag. – Særlig s. 47-63.

Lektion 6: Kategorisering og socialt arbejde, den 7. dec. 2016, kl. 10.15-14.15

Underviser: Søren Peter Olesen.

Kategorisering er et alment træk ved socialt liv. Socialt arbejde drejer sig bl.a. om at beskrive og analysere en social situation, nogle sociale behov eller sociale problemer med henblik på at blande sig / intervenere heri med et eller andet professionelt mandat. I den forbindelse er kategorisering et væsentligt begreb såvel i praksis som i forbindelse med beskrivelse og analyse af socialt arbejde som i professionel virksomhed. Dertil kommer en øget tendens til i de senere års social- og arbejdsmarkedspolitiske udvikling at lægge mere og mere vægt på opdeling i kategorier. Arbejdsløses inddeling i matchkategorier er et iøjnefaldende eksempel herpå.

Lektionen omfatter introduktion til kategoriseringsbegrebet og kategoriseringsanalyse samt øvelser baseret på konkrete cases.

Litteratur:

Eskelinen, L., S.P. Olesen & D. Caswell (2008): *Potentialer i socialt arbejde. Et konstruktivt blik på faglig praksis.* København: Hans Reitzels Forlag. – Kapitel 2.3, s. 106-134.

Hall, C., S. Slembrouck & S. Sarangi (eds.) (2006): *Language Practices in Social Work. Categorisation and accountability in child welfare.* London and New York: Routledge. – Kapitel 2: Categorisation and accountability in professional texts and talk, s. 15-35. (kompendium).

Olesen, S.P. (2003a): "Client, user, member as constructed in institutional interaction", s. 208-222 i: Hall C, K Juhila, N Parton & T Pösö (eds.): *Constructing Clienthood in Social Work and Human Services.* London, New York, Sidney: Jessica Kingsley Publishers. (kompendium).

Olesen, S.P. (2006): *Lediges eksklusion og inklusion i digital forvaltning - selvfremsstilling og arbejds-etik i CV på Jobnet.dk.* Århus: Den Sociale Højskole. – Særlig kapitel 3, 4, 5 og 6.

Supplerende litteratur:

Have, P. ten (2004): *Understanding Qualitative Research and Ethnomethodology.* London: Sage.

Hester, S. & P. Eglin (eds.)(1997): *Culture in Action. Studies in Membership Categorization Analysis.* Washington: International Institute for Ethnomethodology and Conversation Analysis & University Press of America.

Lepper, G. (2000): *Categories in Text and Talk. A Practical Introduction to Categorization Analysis.* London: Sage.

Mäkitalo, Å (red.) (2006): *Att hantera arbetslöshet. Om social kategorisering och identitetsformering i det senmoderna.* Stockholm: Arbetslivsinstitutet.

Silverman, D. (1998): *Harvey Sacks. Social Science and Conversation Analysis.* New York: Oxford University Press.

Eksamen

Gengivelse og evt. uddybelse af studieordningens beskrivelse af prøve- og bedømmelsesform, samt eventuelt:

- Afleveringsform og -tidspunkt, herunder evt. upload til projektbibliotek
- Redegørelse for relevante vurderingskriterier i forbindelse med bedømmelse
- Link til eksamensplan (når den er tilgængelig)

Visse af ovennævnte punkter kan efter studienævnets afgørelse udelades.

Eksamensform: Eksamensformen er aflevering af en individuel, skriftlig hjemmeopgave på max. 18.000/28.000/36.000 anslag afhængig af det antal ECTS points, der afløses.

Der gives karakter for opgaven. Den skriftlige opgave indebærer lejlighed til at afprøve de analysetilgange, der introduceres i kurset.

- Ved 5 ECTS (max. 18.000 anslag inkl. uddrag af empiri): En udvalgt analysetilgang beskrives og bringes i anvendelse i en kort analyse af empirisk materiale. Der reflekteres over anvendelsen.
- Ved 10 ECTS (max. 28.000 anslag inkl. uddrag af empiri): En udvalgt analysetilgang beskrives og bringes i anvendelse i en mere omfattende og udfoldet analyse af empirisk materiale (dvs. inddragelse af flere aspekter, inddragelse af flere cases, der sammenlignes eller inddragelse af flere analytiske niveauer). Der reflekteres over anvendelsen.
- Ved 15 ECTS (max. 36.000 anslag inkl. uddrag af empiri): En udvalgt analysetilgang beskrives og bringes i anvendelse i en mere omfattende og udfoldet analyse af empirisk materiale (dvs. inddragelse af flere aspekter, inddragelse af flere cases, der sammenlignes eller inddragelse af flere analytiske niveauer). Der reflekteres over anvendelsen samt over den valgte analysetilgangs placering i forhold til andre analysetilgange på det diskurs- og narrativanalytiske felt.

Forskellen mellem kravene ved 5 sammenlignet med 10 og 15 ECTS er således en forskel med hensyn til udfoldelsen og omfanget af den empiriske analyse. Forskellen mellem 5 og 10 sammenlignet med 15 ECTS er en forskel med hensyn til demonstreret overblik over diskurs- og narrativanalytiske tilgange.

Det forventes, at de studerende selv finder den empiri, besvarelsen af eksamensopgaven bygger på.

Der afsættes tid i forbindelse med sidste lektion til drøftelse af dette.

Opgaveaflevering: 6. januar 2017.

Læringsmål: Ved bedømmelsen lægges vægt på at den studerende kan:

- redegøre for, hvad der kendetegner diskurs- og narrativanalyse sammenlignet med andre forskningstilgange til socialt arbejde
- formulere et analysemaal og vælge en diskurs- eller narrativanalytisk tilgang, der er egnet til at opnå dette
- redegøre for centrale elementer i den udvalgte tilgang
- gennemføre en diskurs- eller narrativanalyse af et udvalgt empirisk materiale hentet fra hverdagslivssammenhænge af socialfaglig betydning eller fra institutionel praksis
- reflektere over den gennemførte analyses relevans og implikationer for socialt arbejde
- demonstrere et overblik over beskrivende, begrebsmæssige og analytiske tilgange til udforskning af konkrete fænomener, aktiviteter og sprog anvendelse i hverdagspraksis i socialt arbejde

Målopfyldeelse/ vurderingskriterier: Karakteren 12 gives for den fremragende præstation, der demonstrerer udtømmende opfyldelse af ovenstående læringsmål med ingen eller få uvæsentlige mangler.

Modul 3B, Valgfag, Efteråret 2016
5, 10 eller 15 ECTS

<p>Det sociale og sundhedsfaglige arbejde som krydsfelt – sociale strukturer og individuel sårbarhed</p> <p>The intersection between social work and health care work - social structures and individual vulnerability</p>
<p>Placering Efteråret 2016 København</p> <p><i>9. semester</i></p>
<p>Modulansvarlig Undervisere: Lektor Maja Lundemark Andersen og adjunkt Grit Niklasson</p> <p>Undervisningstid: Alle dage kl.10.15-14.15</p>
<p>Type og sprog Kandidatuddannelsen i Socialt Arbejde udbyder et valgfrit modul, der fokuserer på, hvor sundhedsfagligt arbejde og socialt arbejde spiller sammen. Hvordan sociale problemer knytter an til sundhedsfaglige problemstillinger, og hvordan de skal forstås i feltet mellem sociale strukturer og individuelle sårbarheder. Valgfaget er oprettet som et kursus med seks undervisningsgange. Undervisningen foregår på dansk</p>
<p>Mål Baggrund og tema: Afsættet for dette valgfag er aktuelle dilemmaer og problemstillinger i samfundet, som både har en sundhedsfaglig og en social dimension. Der har aldrig været så meget fokus på sundhed som nu. Sundhed er en væsentlig diskurs, den gennemsnitlige levealder øges, men samtidig uddybes den sociale ulighed i sundhed, antallet af neuropsykiatriske diagnoser stiger, og forbruget af medicin vokser. Ensomhed, marginalisering og fattigdom er ligeledes sociale problemstillinger, som både har en social og en sundhedsfaglig profil, og som stiger i omfang og dybde.</p> <p>Sundhedsfag og socialfag trækker på forskellige vidensregimer og knytter an til forskellige videnskabelige paradigmer, som også kommer til udtryk som vanskeligheder i praksisfeltet.</p> <p>Ofte tales der om behov for tværfaglige og tværsektorielle indsatser, men det kan være vanskeligt at få disse samarbejder på tværs til at give det ønskede udbytte.</p> <p>Udover den professionsfaglige håndtering af problemstillinger i krydsfeltet er der også et krydsfelt mellem de samfundsmæssige mulighedsbetingelser/risikoscenarier og menneskets individuelle robusthed eller sårbarhed, så forholdet struktur – aktør adresseres også her.</p> <p>Disse felter kan iagttages på mange måder, men her er der sat fokus på seks centrale ramme-forelæsnings, som skal danne afsæt for de studerendes arbejde med seks forskellige cases. Dog kan de studerende allerede ved kursus start vælge at arbejde med en selvvalgt case inden temarammen. Valgfaget introducerer teori og begreber og giver metodiske og analytiske red-</p>

skaber til at belyse og udforske aspekter af de udvalgte krydsfelter.

Formålet med valgfaget:

Valgfag *Det sociale og sundhedsfaglige arbejde som krydsfelt – sociale strukturer og individuel sårbarhed* fokuserer på at anvende forskellige typer af tekster og videnskabelige vinkler, som både kommer til udtryk i forelæsninger og som skal anvendes i casearbejdet. Der præsenteres seks forskellige cases, som der arbejdes med undervejs, og målet er, at de studerende skal udvikle analytiske, innovative og formidlingsmæssige kompetencer i at analysere, beskrive og udvikle aktiviteter, ideer eller indsatser, som forholder sig valgfagets temaer om krydsfelter.

Læringsmål:

Ved bedømmelsen lægges vægt på at den studerende udvikler viden, færdigheder og kompetencer indenfor følgende områder:

Viden

- Gennem identificering af hvilke overliggende forståelser af social- og sundhedsfaglige problemstillinger, der er i den valgte case (projektbeskrivelse, rapport eller andet tværsektorielt arbejde) udvikle viden om teoretiske positioner, professionsfaglige orienteringer og praksisforbundne problemstillinger, som afspejles i feltet.

Færdigheder:

- Med afsæt i den generede viden udvikle og træne færdigheder i at analysere, hvordan disse forståelser udspiller sig casen, og hvordan disse forståelser kan påvirke en konkret praksis. Altså kunne udføre en analyse af muligheder for at kompensere for de social- og sundhedsfaglige problemstillinger, der er identificeret og analyseret ud fra eksisterende teoretisk og empirisk viden.

Kompetencer:

- Udvikle en idéskitse til en tværfaglig /tværsektoriel indsats/aktivitet/ projekt efter eget valg, som retter sig mod at kompensere for de social- og sundhedsfaglige problemstillinger, som er identificeret og analyseret.

Kort sagt:

- Demonstrere **viden** og overblik over teoretiske positioner i feltet
- have **færdigheder** i at beskrive og analysere forskellige forståelser og praksisformer
- udvikle **kompetencer** til at arbejde innovativt med konkrete fænomener i socialt og sundhedsfagligt arbejde

Fagindhold og sammenhæng med øvrige moduler/semestre

Se venligst beskrivelse under Mål.

Modulet tager afsæt i de tidligere modulers læringsmål, og sætter fokus på at udvikle og an-

vende de analytiske færdigheder og kompetencer i komplekse og tværfaglige kontekster og problemstillinger.

Omfang og forventet arbejdsindsats

Se venligst under modulaktiviteter

Deltagere

Deltagerforudsætninger

Datoer for undervisning: 10/11, 11/11, 18/11, 25/11, 02/12 og 09/12 2016.

Omfang: 6 undervisningsdage à 4 timer = i alt 24 timer, svarende til 5, 10 eller 15 ects-point.

Litteratur:

Til dette kursus anvendes følgende bøger, der kan købes hos Aalborg Centerboghandel www.centerboghandel.dk eller købes via nettet:

Brinkmann, S. (red.)2010: *Det diagnosticerede liv*. Aarhus: Klim

Niklasson, G. (red.)2014: *Sundhed, menneske og samfund*. København: Samfundslitteratur

Lund R. et al (red.): *Medicinsk sociologi 2*. udgave. København: Munksgaard Danmark,

Harder, M. & Nissen, M.A. (red.)2015 *Socialt arbejde i en foranderlig verden*. Akademisk forlag

Jørgensen, C.R. (2012): *Danmark på briksen*. Hans Reitzels forlag.

Yderligere litteratur forefindes enten som elektronisk kompendium eller i trykt form.

Lektion 1:

Social ulighed i sundhed

Underviser: Grit Niklasson og Maja Lundemark Andersen.

Som første rammeforelæsning sættes der fokus på social ulighed i sundhed.

Som begreb, som velfærdsfænomen, som strukturelt forbundet, og som en samfundsmæssig tendens, hvor uligheden aktuelt er stigende.

Social ulighed knytter an til forskellige sociale kategorier, som hver især er forbundet og knyttet til ulighedsbegrebet på forskellige måder, fx:

1. Vækst i neuropsykiatriske diagnoser - diagnosesamfundets opkomst

2. Diffuse lidelser og magt – herunder handicapbegreber

3. Køn, alder og etnicitet – koblet til ulighed

4. Netværk og relationer – koblet til ulighed

I forelæsningen sættes der fokus på ulighed som begreb i forhold til velfærdssamfundet, på hovedforklaringer i forhold til årsagerne til ulighed i sundhed, på hvorledes uligheden viser sig i samfundet samt på muligheder for generelle interventioner i forhold til at udjævne ulighed i sundhed og disses effekt.

Dagen forløber som en vekselvirkning mellem forelæsning og casearbejde med udgangspunkt i

Casen: Når arbejdsdagen skal generobres – slutevaluering af Århus kommunes jobcenters metodeudviklingsprojekt med fokus på sygedagpengemodtagere med diffuse/komplekse lidelser. Det overordnede formål med forsøgsprojektet er at udvikle nye metoder til at følge op på personer, som er sygemeldte på grund af fx stress, depression, fysiske lidelser i kombination med psykiske og/eller sociale problemer. De nye metoder skal sikre, at kvaliteten i afklaringen udvikles og andelen af langvarige sygedagpengesager nedbringes

Litteratur:

5 ECTS:

Brinkmann, S. (2010): "Patologiseringstesen: Diagnoser og patologier før og nu" i Brinkmann, S. (red.): *Det diagnosticerede liv*. Aarhus: Klim,

s. 15-29 (14 s.)

Lund, R. & C. J. Nilsson (2013): "Sundhed og sociale netværk" i Niklasson, G. (red.): *Sundhed, menneske og samfund*. København: Samfundslitteratur,

s. 271-288 (17 s.)

Mik-Meyer, N. & M. B. Johansen (2009): *Magtfulde diagnoser og diffuse lidelser*. København: Samfundslitteratur.

Kapitel 5, s. 77-100 (23 s.)

10 ECTS

Christensen, U. & J. E. Larsen (2011): "Social ulighed og helbred" i Lund, R. et al (red.): *Medicinsk sociologi 2*. udgave. København: Munksgaard Danmark,

s. 137-156 (20 s.)

Diderichsen, F. (2011): "Ulighed i sundhed" i Lund R. et al (red.): *Medicinsk sociologi 2*. udgave. København: Munksgaard Danmark,

s. 23-40 (17 s.)

Knudsen, L. B. & L. Schmidt (2011): "Køn – om forskelle i sygelighed og dødelighed" i Lund R. et al (red.): *Medicinsk sociologi* 2. udgave. København: Munksgaard Danmark.

s. 181-200 (19 s.)

15 ECTS

Brinkmann, S. (2010): "Indledning: Sygdom, sundhed og det diagnosticerede liv" i Brinkmann, S. (red.): *Det diagnosticerede liv*. Aarhus: Klim,

s. 7-12 (5 s.)

Jørgensen, C.R.(2012) Danmark på briksen. København: Hans Reitzels forlag

s. 343-361 (18 s.)

Supplerende litteratur:

Gannik, D.E.(2005) Social sygdomsteori - et situationelt perspektiv. Frederiksberg: Samfundslitteratur

s. 250-330 (80 s.)

Lektion 2:

Risikoforståelse og risikotænkning

Underviser: Grit Niklasson og Maja Lundemark Andersen.

Her lægges der vægt på forskellige perspektiver på risiko og deres sammenhænge med kultur, politik og praksisfeltet samt baggrunden for anvendelse af risikoanalyser og den aktuelle brug heraf i dagen sociale og sundhedsfaglige arbejde.

Især lægges der vægt på divergerende risikopfattelser mellem de professionelle og patienter/klienter, således at viden om forskelle på risikoforståelse i videnskabeligt og lægmandsperspektiv skal medvirke til en kritisk refleksion over praksis og de dialoger og forståelsedilemmer i en konkret praksis, som disse divergerende risikoforståelser giver anledning til.

Forelæsningsen adresserer forskellige oplevelser og argumenter for, hvad der opleves som risikabelt, samt hvad disse forskellige former for argumentationer betyder for stillingtagen i

forskellige sammenhænge.

Teoretiske perspektiver foldes ud med fokus på Mary Douglas og Deborah Luptons arbejder, og betydningen for de konkrete krydsfelter mellem det sociale og sundhedsfaglige arbejde

illustreres med nyere forskning om mødet professionel/og borger.

Dagen forløber som en vekselvirkning mellem forelæsning og casearbejde med udgangspunkt i

Case: Casen vil rette sig mod prostitutionsområdet. Opgives senere.

Litteratur:

5 ECTS

Breck, T. (2013): "Risikobegrebet – risiko og sundhed" i Niklasson, G. (red.): *Sundhed, menneske og samfund*. København: Samfundslitteratur,

s. 189-209 (20 s.)

Douglas, M. (1985): *Risk acceptability According to the Social Sciences*. New York: Social Research Perspectives, Russel Sage Foundation,

s. 29-39 (10 s.)

10 ECTS

Lupton, D. (2013): *Risk*. 2. udgave. London and New York: Routledge,

s. 1-26 og 143-171 (53 s.)

15 ECTS

Douglas, M. (1992): *Risk and Blame*. London and New York: Routledge,

s. 20-53 og 55-64 (42 s.)

Lektion 3:

Tværasektorielle, organisatoriske og retlige krydsfelter

Underviser: Grit Niklasson og Maja Lundemark Andersen.

Her er fokus på de udfordringer, der opstår, når professionelle i forskellige fag og fra forskellige sektorer agerer i forhold til den samme borger – patient, klient, bruger. Der er underliggende menneskesyn, strukturer, arbejdsgange og forforståelser på spil, som ofte ikke spiller godt sammen, om end fokus – borgeren - er præcis det samme for alle involverede professionelle. Dette kan vanskeliggøre borgerens interaktion med professionelle i de forskellige fag og sektorer.

Problematikken behandles ud fra et sociologisk, organisationsteoretisk og retligt perspektiv. Der inddrages empiriske problemstillinger fra felter som fx misbrug, psykiatri, sygedagpenge

og anden offentlig forsørgelse samt fra socialmedicinske problemstillinger.

Dagen forløber som en vekselvirkning mellem forelæsning og casearbejde med udgangspunkt i

Case: Familieambulatoriernes interventionsmodel. Denne er en tværfaglig og tværsektoriel arbejdsmodel rettet mod gravide og småbørnsfamilier med rusmiddelproblemer. Modellen er udviklet ved Familieambulatoriet ved Hvidovre Hospital og Rigshospitalet i 1989, og dets resultater var gode. Det er lykkedes:

- At nedbringe antallet af for tidligt fødte fra 20 pct. til 7 pct.
- At sænke antallet af børn med behandlingskrævende abstinenser fra 85 pct. til ca. 60 pct.
- At reducere antallet af børn med for lav fødselsvægt fra 31 pct. til 7 pct.

Familieambulatoriet følger børnene op til skolealderen for at forebygge omsorgssvigt og fejludvikling, og her ser man, at hele 89 pct. af børnene udvikler sig normalt.

Dette har medført, at der er i 2009 blev bevilget 120 millioner kr. til oprettelse af et familieambulatorium i hver af landets fem regioner, som i tilrettet lokal udgave arbejder efter de principper, der er udviklet på Familieambulatoriet i Hvidovre.

Litteratur:

5 ECTS

Niklasson, G. (2015): *Graviditet og risiko*. København: Samfundslitteratur,

Kapitel 5, s. 125-143 (18 s.)

Brinkmann, S. (2010): "Indledning: Sygdom, sundhed og det diagnosticerede liv" i Brinkmann, S. (red.): *Det diagnosticerede liv*. Aarhus: Klim,

s. 7-12 (5 s.)

10 ECTS

Rose, N. (2010): "Psykiatri uden grænser? De psykiatriske diagnosers ekspanderende domæne" i Brinkmann, S. (red.): *Det diagnosticerede liv*. Aarhus: Klim,

s. 32-54 (22 s.)

Gannik, D.E.(2005) Social sygdomsteori - et situationelt perspektiv. Samfundslitteratur

s. 30-61 (31 s.) samt s.81-108 (27 s.)

15 ECTS

Olofsson, M (2010): *Omsorg for gravide og småbørnsfamilier med rusmiddelproblemer. Familieambulatoriets interventionsmodel*. 2. udgave. København: Sundhedsstyrelsen.

<http://sundhedsstyrelsen.dk/~media/36DAA3FF4C0C4D84A9E77901DB06AF27.ashx>

Jørgensen, C.R.(2012): Danmark på briksen. Hans Reitzels forlag

s.89-122 (34 s.) samt 263-280(17 s.)

Supplerende litteratur:

Hallerstedt, G. (2006): *Introduktion. Lidandets uttryck och namn. I:* Hallerstedt, G. (red.) (2006) (Diagnosens Makt. Daidalos.

s. 11-26 (15 s.)

Johannisson, K. (2006:) *Hur skapas en diagnos? Ett historiskt perspektiv. I:* Hallerstedt, G. (red.) (2006) Diagnosens Makt. Daidalos.

s.29-40 (11 s.)

Soback, S. (2006) :*Vad styr behandlingsutbudet vid psykisk lidande?* I: Hallerstedt, G. (red.) (2006)Diagnosens Makt. Daidalos.

43-57(14 s.)

Kärfve, E.(2006) *Den mänskiga mångfalden – diagnosen som urvalsinstrument* I: Hallerstedt, G. (red.) (2006) (Diagnosens Makt. Daidalos.

59-70(11 s.)

Brante, T. (2006) *Den Nya Psykiatrin: Exemplet ADHD.* I: Hallerstedt, G. (red) (2006)(Diagnosens Makt. Daidalos.

73-104 (31 s.)

Larsen, N.B.(2006) *Fra interkulturelle kompetencer til et intersektionelt blik.* I: Intersektionalitet. Kvinder, Køn & Forskning 2-3. 2006-. Københavns Universitet.

s.57-67(10 s.)

Jensen, S.Q. (2006): *Hvordan analysere sociale differentieringer?* I: Intersektionalitet. Kvinder, Køn & Forskning 2-3. 2006. Københavns Universitet.

s.70-78 (8 s.)

Faber, S.T.(2006): *Klassernes fortsatte forsvinden.* I : Intersektionalitet. Kvinder, Køn & Forskning 2-3. 2006-. Københavns Universitet.

S 81-90 (9 s.)

Bryderup, I.(2011) *Diagnoser i specialpædagogik og socialpædagogik – en introduktion.* I: Bryderup, I.(red.)(2011) Diagnoser i specialpædagogik og socialpædagogik . Hans Reitzels for-

lag.

s.7-17(10 s.)

Langager, S. og Jørgensen, A.S.(2011): *Diagnoser i udvikling – tendenser og konsekvenser i forhold til social – og specialpædagogik*. I: Bryderup, I.(red.)(2011): *Diagnoser i specialpædagogik og socialpædagogik* . Hans Reitzels forlag.

S17-35 (18 s.)

Brante, T.(2011) *Striden om den korrekte diagnose og hegemoniet inden for et professionelt område: videnskabssteoretiske og politiske aspekter*. I: Bryderup, I.(red.)(2011) *Diagnoser i specialpædagogik og socialpædagogik*. Hans Reitzels forlag.

s.38-74 (36 s.)

Hansen, J.H.(2011) *Konstruktionen af diagnoser – en stædig rad eller infantil autist?* I: Bryderup, I.(red.)(2011) *Diagnoser i specialpædagogik og socialpædagogik* . Hans Reitzels forlag.

s. 78-104 (26 s.)

Hamre, B.(2011): *Diagnosen som problematiseringsproces – set i en pædagogisk, skolepsykologisk og specialpædagogisk kontekst*. I: Bryderup, I.(red)(2011) *Diagnoser i specialpædagogik og socialpædagogik* . Hans Reitzels forlag.

s.106 -127(21 s.)

Lektion 4:

Professioner og vidensregimer - på kryds og tværs i feltet

Underviser: Maja Lundemark Andersen og Grit Niklasson

Denne lektion sætter fokus på, hvilke betydninger de forskellige forståelser af viden og "sandheder" om sygdom, sundhed, og sociale problemer har for de forskellige professioners opfattelse af, hvad problemet "er", hvordan det bedst løses og af hvem.

Disse opfattelser indeholder elementer af, hvordan de professionelle ser sig selv som hjælpeprofession i forhold til de konkrete opgaver, hvordan velfærdsopgaverne er organiseret, og herunder også hvordan der kan etableres former for samarbejde mellem professioner og på tværs af sektorer.

Et felt der domineres af kryds og tværs, hvor magt udspiller sig på flere måder og på flere niveauer.

Samtidig konstrueres der nogle samfundsmæssige diskurser og offentlige hverdagsdiskurser om, hvordan sygdom og sundhed bedst italesættes og i denne proces står patologiseringstendenser som et centralt træk.

Case: Social ulighed i sundhed – hvad kan kommunen gøre.

På baggrund af rapporten *Ulighed i sundhed – årsager og indsatser*, som Sundhedsstyrelsen har udgivet i 2011, er denne publikation udtryk for, hvordan borgernes sundhed og den ulige fordeling af sundhed og sygdom påvirkes af de tilbud og rammer, som er tilgængelige for borgerne. Alle dele af en kommunal indsats har betydning, og denne publikation har fokus på en række betydningsfulde områder i arbejdet med at reducere social ulighed i sundhed.

Litteratur:

5 ECTS

Mik-Meyer, N. (2010) Min helt egen sygdom – forhandling af sygdomsidentitet. I: Det diagnosticerede liv (Brinkmann, S. red). Forlaget Klim.

s. 254-273 (19 s)

Andersen, M.L.(2015) Borgerperspektiver som drivkraft i sociale analyser. I: Harder, M. & Nissen, M.A. (red)(2015)Socialt arbejde i en foranderlig verden. Akademisk forlag.

s. 105 – 119 (14 s)

Pii, K. Når ansvaret overdrages til patienten: Sygeplejerskers arbejde med patientcentreret forebyggelse. I: At skabe en professionel. Hans Reitzels forlag.

s. 120-140 (20 s)

10 ECTS

Jørgensen, C.R. (2012): Danmark på briksen. Hans Reitzels forlag.

s. 29-85 (56 s.)

Harder, M. (2015) Socialarbejdernes kompetencer. I: Harder, M. & Nissen, M.A. (red)(2015) Socialt arbejde i en foranderlig verden. Akademisk forlag.

s. 25-35 (10 s)

15 ECTS

Bryderup, I.(2011) Den socialpædagogiske profession og diagnoser. I: Bryderup, I.(red)(2011)

Diagnoser i specialpædagogik og socialpædagogik. Hans Reitzels forlag.

s. 251-274 (24 s)

Järvinen, M og Mik- Meyer, N. (red.)(2012) At skabe en professionel. Hans Reitzels forlag.

s. 13-27, 52-73 (35 s)

Supplerende litteratur:

Illich, I. (1976): Grænser for lægevidenskaben. Gyldendal.

s. 11-129 (118 s)

Brinkmann, S.(red). Patologiseringens former. Det diagnosticerede liv (Brinkmann, S. red). Forlaget Klim.

s. 273-285 (7s)

Lektion 5:

Tilgange, strategier og menneskesyn

Underviser: Maja Lundemark Andersen og Grit Niklasson

Såvel i det socialfaglige som det sundhedsfaglige arbejde kan der arbejdes med forskellige tilgange og strategier i mødet mellem de professionelle, de forskellige velfærdssystemer og borgerne. Disse forskellige strategier kan både knytte an til forskellige perspektiver, forskellige vidensformer og forskellige måder at se og forstå verden på. Det har selvsagt også indflydelse på, hvordan arbejdet med social ulighed i sundhed opfattes, planlægges og udføres.

Afhængigt af tilgangen skabes der forskellige konsekvenser både for de professionelle syn på arbejdet og arbejdets omdrejningspunkt, og ikke mindst hvordan borgerne oplever såvel mødet med de professionelle samt udbyttet af indsatsen.

Behandling, forebyggelse og sundhedsfremme er velkendte – og forskellige tilgange i det sundhedsfaglige arbejde, men hvordan korresponderer sådanne tilgange med det sociale arbejde?

Forstås det på samme måde? Hvad kan styrke samarbejdet, og hvor er det, der opstår proble-

mer?

Mange former for viden krydses – dog med et absolut fravær af brugerperspektiver som en drivkraft i arbejdet.

Case: ADHD-strategi for voksne i social og beskæftigelsesforvaltningen. Fælles forståelsesgrundlag – maj 2013. Århus kommune.

Strategien skal danne afsæt for de indsatser, som efterspørges af voksne med ADHD i henholdsvis social- og/eller beskæftigelsesforvaltningen. Endvidere skal strategien fortælle borgere og samarbejdspartnere om, hvordan forvaltningerne og de professionelle fremover vil møde borgere med ADHD eller lignende vanskeligheder, og hvordan de kan forvente at blive hjulpet.

Litteratur:

5 ECTS:

Jørgensen, T. (2013) Folkesundhed. I: Niklasson, G. (red.) (2013) Sundhed, menneske og samfund. Samfundslitteratur.

s. 87-111 (24 s.)

Mik-Meyer, N (2013). Magtrelationer i sundhedsarbejdet. I: Niklasson, G. (red.) (2013) Sundhed, menneske og samfund. Samfundslitteratur.

s. 129-145 (16 s.)

Timm, H. (2013) Patientperspektiver. I: Niklasson, G. (red.) (2013) Sundhed, menneske og samfund. Samfundslitteratur.

s. 145-163 (18 s.)

10 ECTS:

Nissen, M.A. (2015) Indledning. I: Harder, M. & Nissen, M.A. (red.)(2015) Socialt arbejde i en foranderlig verden. Akademisk forlag.

s. 138- 145 (7 s.)

Jensen, P.H og Prieur, A. (2015) Menneskesyn i social og kriminalpolitik i USA og Danmark. I: Harder, M. & Nissen, M.A. (red.)(2015) Socialt arbejde i en foranderlig verden. Akademisk forlag

s. 145-163 (18 s.)

Larsen, C.A.(2015)Velfærdsstat, solidaritet og bundgrupperne. I: Harder, M. & Nissen, M.A.

(red.)(2015) Socialt arbejde i en foranderlig verden. Akademisk forlag.

s. 163-179 (16 s.)

Harder, M. & Nissen, M.A. (red.)(2015)Tendenser i socialt arbejde. I: Socialt arbejde i en foranderlig verden. Akademisk forlag,

s. 329-333 (4 s.)

15 ECTS:

Høgsbro, K. og Ringø, P. (2015) Funktionsproblemer og rehabilitering i nyt perspektiv. I: Harder, M. & Nissen, M.A. (red.)(2015) Socialt arbejde i en foranderlig verden. Akademisk forlag

275-293 (18 s.)

Jørgensen, C.R. (2012): Danmark på briksen. Hans Reitzels forlag.

s. 11-25 (15 s.)

Lektion 6:

Brugerperspektiver som et fremtidigt mulighedsrum i feltet

Underviser: Maja Lundemark Andersen og Grit Niklasson

Fra flere sider kan der iagttages tendenser til at demokratisere eller inddrage borgere mere centralt i velfærdsarbejdet. Det gælder både inden for det sociale og det sundhedsfaglige arbejde, hvor begreber som den patientcentrerede samtale, borgeren i fokus, og empowerment anvendes i udviklingsprojekter osv.

Dette fornyede fokus på inddragelse af borgerne, hvor målet angiveligt er ejerskab til egen sag, og hvor et omdrejningspunkt er udarbejdelse af tværfaglige indsatser gennem fx et begreb som empowerment, rejser en række diskussioner – både om empowerment, forudsætninger for tværfaglighed, om borgernes inddragelse og ejerskab til egne sager, og om behov og muligheder for at demokratisere det sociale arbejde. Her ønskes især at rejse en diskussion af denne form for revitalisering af empowerment som begreb med afsæt i en kritisk teoretisk tilgang. Herunder diskuteres de forskellige former for roller som velfærdsarbejde kalder på både som bruger og som professionel.

Empowerment kan ses som en sundhedsfremmende strategi, der dog ikke har potens til at opløse de strukturelle ulighedsskabende rammer, men som har fokus på handlingsstrategier og problemdefinitioner, og den særlige viden, som borgerne kan bidrage med i udførelsen af velfærdsarbejde, får en central placering.

Cases:

Her skal der arbejdes med to tilknyttede cases. Det ene er en projektbeskrivelse fra Region Midt om forebyggelse af multisygdom blandt mennesker med kronisk sygdom. Projektet er afsluttet i 2012. En anden projektbeskrivelse – også fra Region Midt- om Multi, er et projekt, der følger op på det første: Multisygdom og ulighed i det behandlende sundhedsvæsen, som sætter fokus på hvilke særlige behov, kortuddannede mennesker med multisygdom har. Disse to cases fra regionen skal sættes i spil i forhold til analyser af, hvordan bruger perspektiver – også i snitflader mellem strukturelle vilkår og individuelle sårbarheder – kan bidrage til innovation i feltet.

Litteratur

5 ECTS:

Andersen, M.L. (2013) Empowerment – begreb og betydning I teori og praksis. I: Niklasson, G. (red.) (2013) Sundhed, menneske og samfund. Samfundslitteratur.

s. 249-271 (22 s.)

Jensen, U.J. (2010) Patologisering og kampen om sygdomsbegrebet. I: Brinkman, S. (red.) Det diagnosticerede liv. Klim

s. 113- 133 (20 s.)

Beresford, P., & Croft, S. (2001). Service users' knowledges and the social construction of social work. Journal of Social Work, s. 295-316. (20s)

10 ECTS:

Mik-Meyer, N. og Johansen, M. B. (2009): Magtfulde diagnoser og diffuse lidelser, kapitel 6, 7 . Samfundslitteratur.

101-160 (59 s.)

15 ECTS:

Sångren, H. og Hvas, L.(2009): Den moderne patient – myte eller kendsgerning?

I: Hvas, L., Brodersen, J. og Hovelius, B. (red.)(2009): Kan sundhedsvæsenet skabe usundhed? Månedsskrift for praktisk lægegerning.

s.263-274 (11 s.)

Sångren, H. og Nielsen, A.B.S.(2009): Ressourcetænkning og selvvalderede helbredsressourcer. I: Hvas, L., Brodersen, J. og Hovelius, B. (red.)(2009): Kan sundhedsvæsenet skabe usundhed? Månedsskrift for praktisk lægegerning.

s.275-285 (10 s.)

Andersen, M.L. (2015) Empowerment i det beskæftigelsesrettede arbejde – et mulighedsrum? I "uden for nummer" 2015 15s

<http://www.socialraadgiverne.dk/Files/Filer/10-Publikationer/UdenForNummer/30-UdenForNummer.pdf>

Supplerende litteratur:

Tew, J.(red) (2005): Social Perspectives in Mental Health Developing Social Models to Understand and Work with Mental Distress.

S. 7-216

Eksamen

Eksamensformen er aflevering af en individuel kort skriftlig hjemmeopgave i form af en formidlingstekst, analyse og præsentation på max. 18.000/28.000/36.000 anslag afhængig af det antal ECTS points, der afløses. Der skal lægges vægt på en præsentation af et nyt tiltag på baggrund af den valgte case, og den skriftlige opgave indebærer lejlighed til at udvikle et projektforslag eller lignende i en konkret kontekst.

- Ved 5 ECTS (max. 18.000 anslag inkl. uddrag af empiri): En selvvalgt case beskrives og analyseres og anvendes til at skitsere et konkret innovativt forslag til praksisfeltet. Der reflekteres over anvendelsen, og der laves en kort præsentation af ideen, som skal omsættes til praksis.
- Ved 10 ECTS (max. 28.000 anslag inkl. uddrag af empiri): En selvvalgt case beskrives og analyseres i en mere omfattende og udfoldet analyse (dvs. inddragelse af flere aspekter, inddragelse af flere cases, der sammenlignes eller inddragelse af flere analytiske niveauer). Der reflekteres over anvendelsen, og der laves en udfoldet præsentation af ideen, initiativet eller indsatsen, som skal omsættes til praksis.
- Ved 15 ECTS (max. 36.000 anslag inkl. uddrag af empiri): En selvvalgt case beskrives og analyseres i en mere omfattende og udfoldet analyse (dvs. inddragelse af flere aspekter, inddragelse af flere cases, der sammenlignes eller inddragelse af flere analytiske niveauer). Der reflekteres over anvendelsen, og der laves en detaljeret præsentation af ideen, initiativet eller indsatsen, hvor flere af de centrale krydsfelter diskuteres- herunder også en diskussion af ideens implikationer i praksis .

Forskellen mellem kravene ved 5 sammenlignet med 10 og 15 ECTS er således en forskel med hensyn til udfoldelsen og omfanget af analyse, beskrivelse, formidling og præsentation.

Forskellen mellem 5 og 10 sammenlignet med 15 ECTS er en forskel med hensyn til demonstret overblik over mængden af centrale faktorer i krydsfelter samt detaljerings-

grad i præsentationen.

Antal lektioner: 40. Ingen foretaget af D-VIP.

Modul 3B, Valgfag, Efteråret 2016

5, 10 eller 15 ECTS

Kvantitativ metode i studiet af socialt arbejde og sociale problemer

Quantitative methods in studies of social work and social problems

Placering

9. Semester

Modulansvarlig

Merete Monrad

Type og sprog

Kursusmodul

Dansk

Mål

- At gøre de studerende i stand til gennem kvantitative undersøgelser at tilegne sig relevant viden om sociale problemer og socialt arbejde. Valgfaget sigter mod, at de studerende tilegner sig kvalifikationer med hensyn til at undersøge omfanget og karakteren af henholdsvis sociale problemer og det sociale arbejde.
- At give studerende kompetencer til at fortolke og kritisere eksisterende kvantitative undersøgelser. De studerende skal kunne forholde sig kritisk til analysernes relevans i forhold til studiet af sociale problemer og socialt arbejde samt analysernes validitet, reliabilitet og generaliserbarhed.
- At give de studerende kompetence til at analysere eksisterende kvantitative data, samt forholde sig kritisk til opgørelser og analyser.
- At give studerende mulighed for at opnå tilstrækkelige kvalifikationer til selv at tilrettelægge og udføre mindre kvantitative undersøgelser (fra design, evt. konstruktion af spørgeskema, til den praktiske bearbejdning og fortolkning) af socialt arbejde og sociale problemer.

Fagindhold og sammenhæng med øvrige moduler/semestre

I de øvrige fag på uddannelsen indgår kvantitativ forskning implicit, idet undersøgelser baseret på kvantitativ metode udgør en del af vidensgrundlaget for det sociale arbejde. Der er dog kun i meget ringe grad undervisning i kvantitativ metode og dette valgfag giver således deltagerne en mulighed for at tilegne sig basale kompetencer i statistisk analyse – teoretisk og praktisk.

Omfang og forventet arbejdsindsats

Kurset rummer 8 undervisningsdage af 4 lektioner, som består af forelæsninger, seminarer og øvelser. Der forventes 5-7 timers forberedelse til hver undervisningsdag. Tager man kurset på 5

ECTS er kravene noget lavere end på 10 og 15 ECTS og man behøver ikke deltage i eftermiddagen af undervisningsgang 6, undervisningsgang 7 og formiddagen af undervisningsgang 8 (men man er selvfølgelig meget velkommen alligevel).

Pensum: 5 ECTS: 350 sider, 10 ECTS: 700 sider, 15 ECTS: 1000 sider.

Bemærk at kurset er litteraturlært i starten og det vil derfor være en fordel at gå i gang med at læse op i god tid. Der skal laves en række mindre øvelser (som ikke skal afleveres og rettes, men danner udgangspunkt for tilegnelse af kursets kompetencer i praksis).

Deltagere

Deltagerforudsætninger

Kurset er rettet imod studerende, der kun har basale forkundskaber i kvantitativ metode. Kurset vil derfor kun have begrænset relevans for studerende, der allerede har videregående kompetencer i kvantitativ metode (fx kompetencer i at udføre regressionsanalyse). Kurset vil fokusere på anvendelse af kvantitativ metode specifikt i studiet af socialt arbejde og sociale problemer og adskiller sig her fra mere generelle samfundsvidenskabelige kvantitative metodekurser.

Modulaktiviteter (kursusgange med videre)

Til øvelserne og eksamen skal statistik-programmet SPSS benyttes (programmet vil blive introduceret igennem kurset). Programmet skal downloades inden kursusstart. Som studerende ved Aalborg Universitet er dette program tilgængeligt til download fra universitets hjemmeside: <https://it.samf.aau.dk/download/>

Oversigt over litteratur til kurset:

Til dette kursus anvendes følgende litteratur:

Grundbøger (alle):

Madsen, Birger Stjernholm (2012): *Statistik for ikke-statistikere*. Frederiksberg: Forlaget Samfundslitteratur.

de Vaus, David (2002): *Surveys in Social Research*. 5. udgave. Crows Nest: Allen & Unwin

Andersen, Lars Ørum & Karsen Ull Jakobsen. (2004): *Introduktion til statistik med SPSS*. Frederiksberg: Samfundslitteratur.

Elektronisk kompendium (til 10 og 15 ECTS):

Foddy, William (1993): *Constructing questions for interviews and questionnaires. Theory and practice in social research*. Cambridge: Cambridge University Press (s. 12-37).

Neuman (2006): Nonreactive Research and Secondary Analysis (kap 9), in *Basics of social research* (22 s.)

Krosnick, Jon A. & Stanley Presser (2010): Question and questionnaire design. I: *Handbook of survey research*, Peter V. Marsden & James D. Wright (red.), 263-313. Bingley: Emerald.

Miller, J. E. (2004). *The Chicago guide to writing about numbers*. Chicago and London: The University of Chicago Press. (noget af denne oplades elektronisk)

Best, Joel. (2004): *More damned lies and statistics*. Berkeley and Los Angeles: University of California Press. (link: <http://goo.gl/yvJZio>)

Cohen, Jacob (1990): "Things I Have Learned (So Far)", *American Psychologist*, vol. 45, no. 12,

pp. 1304-1312.

Kirk, R.E. (1996): Practical Significance: A Concept Whose Time Has Come, *Educational and Psychological Measurement*, vol. 56, no. 5, pp. 746-759.

Diaz, R.M., Ayala, G., Bein, E., Henne, J. & Marin, B.V. (2001): The Impact of Homophobia, Poverty, and Racism on the Mental Health of Gay and Bisexual Latino Men: Findings From 3 US Cities, *American Journal of Public Health*, vol. 91, no. 6, pp. 927-932.

Ejrnæs, Mette, Ejrnæs, Morten & Frederiksen, Signe (2011): Risk Factors of Entry in Out-of-Home Care: An Empirical Study of Danish Birth Cohorts, 1981–2003. *Child Indicators Research*, 4(1):21-44.

Supplerende litteratur:

Hansen, Erik Jørgen & Andersen, Bjarne Hjort (2009). *Et sociologisk værktøj. Introduktion til den kvantitative metode*. København: Hans Reitzels Forlag.

Clement, Sanne Lund & Holm Ingemann, Jan (2007): *Statistik i praksis - om at anvende statistik i tilknytning til det problemorienterede projektarbejde*. Aalborg: AAU, Centre for Comparative Welfare Studies, 2007-57. (61 s.) (OBS: kan downloades fra http://www.epa.aau.dk/fileadmin/user_upload/ime/CCWS/workingpapers/2007-57-SLC-JHI.pdf)

Agresti, Alan & Finlay, Barbara (2008): *Statistical Methods for the Social Sciences*, 4. udgave.

Pearson **Malchow-Møller, Nikolaj & Würtz, Allan (2010):** *Indblik i statistik – for samfundsvidenskab*. Århus. Academica.

Nielsen, Tine og Kreiner, Svend (2008): *SPSS – introduktion til databehandling og statistisk analyse*. Jurist og økonomforbundets forlag. København.

Olsen, Henning (2006): *Guide til gode spørgeskemaer*. København: Socialforskningsinstituttet. Kan downloades på:

www.sfi.dk/graphics/SFI/Pdf/Rapporter/2006/0611_Guide_til_gode_Spoergeskemaer.pdf

Kursusgange

Strukturen for kurset er overordnet som følger:

Lektion 1-2: Design og Metode

Lektion 3-5: Statistisk Analyse

Lektion 6: Formidling

Lektion 7-8: Avanceret statistisk analyse

1. undervisningsgang – Design og metode

Forelæsning formiddag v/ Lene Tølbøll, øvelser eftermiddag ved Helle Bendix i KBH og ved Rolf i AAL.

KBH: 1. november 2016 kl. 10.15-14.15

AAL: 31. oktober 2016 kl. 10.15-14.15

- Hvad er kvantitativ metode, og hvorfor kvantitative metoder er gode at have kendskab til i studiet af socialt arbejde og sociale problemer?

- Problemformulering, design og metode
- Population og stikprøve
- Kvantitative metoder: kodning af tekst/observation, randomisering og eksperimenter (naturlige eksperimenter og interventionsstudier), register og spørgeskema
- Introduktion til sekundære datakilder + specifikke hjemmesider med registerdata af relevans for socialt arbejde og sociale problemer

Lektion 3-4: Øvelse: hente data fra offentlige registre, fx statistikbanken.dk, jobindsats.dk, no-egletal.dk, kommunale nøgletal

2. undervisningsgang - Design og kvalitetssikring

v/ Lene Tølbøll (Helle Bendix i København og Rolf i AAL til lektion 3-4)

KBH og AAL: 2. november 2016 kl. 10.15-14.15

Lektion 1-2 (videokonference LT): Forskellige kvantitative design og forskellige refleksioner over kvalitetssikring i forskellige design (Reliabilitet og validitet i forskellige faser af kvantitative design)

Spørgeskemakonstruktion (herunder spørgsmålstyper, svarkategorier, konteksteffekter, relevans, svarevilje og svareevne mv.) og kvalitetssikring af spørgeskemaundersøgelser, herunder pilottest

Øvelse: Operationalisering og spørgsmålskonstruktion

3. undervisningsgang: Introduktion til statistik (univariat tabelanalyse) og SPSS

/Helle Bendix

KBH: 9. november 2016 kl. 10.15-14.15

AAL: 11. november 2016 kl. 10.15-14.15

- Variable
- Måleniveauer
- Omkodning af variable i SPSS
- Beskrivende mål: middelværdi/gennemsnit, varians, standardafvigelse
- Konfidensintervaller

Øvelse 1: Indtastning af spørgeskemaer i SPSS, herunder definition af variable, bestemmelse af måleniveau, transformation af svarkategorier til tal og udarbejdelse af kodebog, kodning af "missing" værdier. Omkodning. Udregning af middelværdi/gennemsnit, varians, standardafvigelse.

Øvelse 2: udregning af konfidensintervaller

4. undervisningsgang: Introduktion til statistik (bivariat tabelanalyse) og SPSS

/Helle Bendix

KBH: 16. november 2016 kl. 10.15-14.15

AAL: 18. november 2016 kl. 10.15-14.15

Lektion 1-2:

- Forskellige typer opgørelser af sammenhænge: krydstabeller, betingede fordelinger, kovarians og korrelationskoefficient
- Introduktion til sammenligning af forskellige grupper i SPSS (krydstabeller og split-file)
- *Øvelser:* lave krydstabel samt udregne og fortolke korrelationskoefficient

Lektion 3-4:

- Kort introduktion til hypotesetest
- Introduktion til χ^2 -test af uafhængighed (χ^2 -test/ chi-squared test of independence)
- *Øvelse:* udregning og fortolkning af χ^2 -test og betingede fordelinger i krydstabel

5. undervisningsgang: Bortfald, hypotesetest, statistisk signifikans, praktisk signifikans

/Merete Monrad

KBH: 23. november 2016 kl. 10.15-14.15

AAL: 21. november 2016 kl. 10.15-14.15

- Usikkerhed og stikprøvetæori
- P-værdi
- Kontroversen om nulhypotesetest og statistisk signifikans
- Praktisk, klinisk og personlig signifikans
- Bortfald
- Fortolkning og vurdering af simple kvantitative analyser (herunder fortolkning af hypotesetest)
- Formidling af kvantitative resultater

Øvelse: fortolkning af resultater i eksisterende forskning

6. undervisningsgang: Præsentation og fortolkning af kvantitative data og introduktion af regressionsanalyse

/Merete Monrad (videokonference lektion 1-2 samt i KBH lektion 3-4), Rolf i AAL til lektion 3-4

KBH og AAL: 24. november 2016 kl. 10.15-14.15

Lektion 1-2 (videokonference MM):

- Hvad er en regressionsanalyse og hvordan fortolkes regressionsanalyser i

eksisterende forskning?

- Fortolkning og vurdering af avancerede kvantitative analyser

Lektion 3-4 (kun 10 og 15 erts): Introduktion til regressionsanalyse i praksis (MM i KBH, Rolf i AAL)

- Korrelation og introduktion af regressionsanalyse samt øvelse i SPSS

7. undervisningsgang: Lineær regression (kun 10 og 15 erts)

/Merete Monrad

KBH: 30. november 2016 kl. 10.15-14.15

AAL: 28. november 2016 kl. 10.15-14.15

Fortsat regressionsanalyse. Introduktion til multipel regression (herunder forklaringsværdi, R^2)
Øvelse: lineær regression

8. undervisningsgang: Lineær regression samt opsamling

/Merete Monrad

KBH: 7. december 2016 kl. 10.15-14.15

AAL: 5. december 2016 kl. 10.15-14.15

Lektion 1-3 (kun 10 og 15 erts): Lineær regression fortsat, introduktion til dummyer.
Konfidensintervaller omkring parameterestimer.
Øvelse: lineær regression

Lektion 4 (med deltagelse af alle): Eksamen og mundtlig evaluering

Eksamen

Eksamensformen er aflevering af en skriftlig opgave.

Kravene for indholdet i opgaven er differentierede alt efter hvor mange ECTS den studerende følger kurset på. Helt overordnet skelner vi i bedømmelsen på følgende måde:

5 ECTS: den studerende skal kunne forstå og fortolke kvantitative resultater og kunne forholde sig kritisk til kvantitative studier (fx design, datagrundlag, bortfald, analyse, praktisk og statistisk signifikans).

10 ECTS: udover kravene på 5 ECTS skal den studerende også kunne gennemføre en selvstændig spørgeskemakonstruktion og tabelanalyse.

15 ECTS: udover kravene på 5 og 10 ECTS skal den studerende også kunne gennemføre en regressionsanalyse.

Mere specifikke krav til opgavens indhold og form for forskellige antal ECTS vil blive fremlagt på

kurset.

Omfang af opgaven (max antal anslag)

Ved 5 ECTS max. 17.000 anslag

Ved 10 ECTS max. 30.000 anslag

Ved 15 ECTS max. 40.000 anslag

Ved bedømmelsen lægges vægt på, i hvilket omfang den studerende kan opfylde følgende læringsmål:

- Tilegne sig kendskab til forskellige typer kvantitative design og reflektere over anvendeligheden af forskellige typer kvantitative design i studiet af socialt arbejde og sociale problemer
- Tilegne sig færdigheder i at udarbejde spørgeskemaer
- Tilegne sig kendskab til alle faser af gennemførelsen af kvantitative undersøgelser og til metodiske og praktiske problemer der kan opstå i forbindelse med disse faser.
- Opnå kendskab til sekundære datakilder og kunne udarbejde og analysere kvantitative opgørelser med relevans for socialt arbejde og sociale problemer
- Kunne analysere datamateriale i registre
- Kunne analysere stikprøvebaseret datamateriale
- Kunne opstille, gennemføre og fortolke statistiske hypotesetest med relevans for sociale problemer og socialt arbejde (10 og 15 ECTS)
- Opnå kendskab til regressionsanalyse (simpel lineær og multipel) (10 og 15 ECTS)
- Kunne forstå, fortolke og forholde sig kritisk til kvantitative undersøgelser af socialt arbejde og sociale problemer

Målopfyldelse/ vurderingskriterier:

Karakteren 12 gives for den fremragende præstation, der demonstrerer udtømmende opfyldelse af ovenstående læringsmål med ingen eller få uvæsentlige mangler.

Modultitel, ECTS-angivelse (og evt. STADS-kode)

Sociale patologier og socialt arbejde

Social pathologies and social work

5,10 eller 15 ECTS

Placering

9. semester (i København)

Modulansvarlig

Søren Juul

Type og sprog

Valgfag

Dansk

Mål

Formålet med valgfaget er at introducere de studerende til en række socialfilosofiske og sociologiske teorier om nye typer af krav og belastninger i den moderne kultur, som bidrager til at forklare forekomsten af sociale problemer hos socialt udsatte og psykisk sårbare mennesker. I

denne sammenhæng tematiseres også de individuelle konsekvenser af en række forandringer af velfærdsstaten, som er blevet betegnet som en bevægelse fra velfærdsstat til konkurrencestat. En indsigt i, hvordan helt overordnede samfundsforandringer genererer nye typer af sociale problemer på individniveau og hermed nye udfordringer for det sociale arbejde, er afgørende for at kunne forholde sig reflektivt til dette felt og bidrage til dets teoretiske og praktiske udvikling.

Tesen bag valgfaget er, at mange af nutidens sociale problemer, må anskues som sociale patologier, det vil sige som et resultat af bredere samfundsmæssige belastninger, der principielt rammer alle, men i særlig grad mennesker, som i forvejen er sårbare og har en lav tærskel overfor belastninger. Vi lever i dag i et senmoderne samfund, som i sociologien har fået mange forskellige betegnelser. Ulrich Beck taler om "risikosamfundet", Zygmunt Bauman om "det flydende moderne", Richard Sennett om "den ny kapitalismes kultur" og Hartmut Rosa om social acceleration og fremmedgørelse. Fælles for dem alle er, at de interesserer sig for modernitetens forandringer og for de nye typer af belastninger, der præger nutidens individualiserede, differentierede og globaliserede samfund.

Her supplerer de store sociologiske samtidsdiagnoser mere socialfilosofiske teorier, der stiller skarpt på "autenticitetskulturens forvrængninger" (Charles Taylor), på den "lidelse under ubestemthed" (Axel Honneth) og den "udmattelse af selvet" (Alain Ehrenberg), som finder sted i det nuværende samfund. Måske er nogle af de problemer, som viser sig tydeligst hos samfundets mest marginaliserede, et symptom på bredere fejludviklinger i den moderne kultur.

De brede samfundsforandringer har også medført forskydninger i de dominerende politiske ideologier, nye governmentale styringsformer og forandringer af velfærdsstaten.

Nogle mener, at velfærdsstaten er blevet erstattet af en konkurrencestat, som er en helt anden type stat end velfærdsstaten og forfølger andre typer af mål (Ove Kaj Pedersen). Nye rationaler og tænkemåder finder således vej ind i samfundets institutioner, herunder det sociale arbejde, og forandrer betingelserne for praktisk socialt arbejde.

Fagindhold og sammenhæng med øvrige moduler/semestre

Valgfaget er båret af den overbevisning, at en kvalificering af det sociale arbejde mere end noget andet drejer sig om indsigt i de nye typer af belastninger, som mennesker udsættes for i samfundet. I den forstand placerer faget sig i spændingsfeltet mellem sociologi og socialt arbejde.

I valgfaget gennemgås en række af de ovenfor nævnte teorier og samfundsdiagnoser, og disse diskuteres i relation til bredere socialpolitiske forandringer og det sociale arbejdes praksisfelt.

Valgfaget ligger i naturlig forlængelse af kurserne teorier om sociale problemer, socialt arbejde og socialpolitik på 1. og 2. semester, og tilfører disse kurser et bredere perspektiv, der reflekterer aktuelle samfundsmæssige forandringer og deres konsekvenser for det sociale arbejde.

Omfang og forventet arbejdsindsats

Valgfaget rummer 6 lektioner fra kl. 9-15, som består af forelæsninger med efterfølgende diskussion og evt. gruppearbejde. Der forventes 5-7 timers forberedelse til hver lektion. Forskellen mellem kravene ved 5 sammenlignet med 10 og 15 ECTS ligger i graden af det demonstrerede overblik, omfanget af læst litteratur samt en differentiering i kravene til eksamensopgaven både med hensyn til omfang og analytisk dybde (se nedenfor).

Deltagere

Studerende på 9. semester ved Kandidatuddannelsen i Socialt Arbejde samt studerende udefra.

Deltagerforudsætninger

Optaget ved Kandidatuddannelsen i Socialt Arbejde som fuldtids- eller gæstestuderende eller tilsvarende kvalifikationer.

Modulaktiviteter (kursusgange med videre)**Om pensumlitteraturen:**

Til valgfaget anvendes uddrag af bøger og artikler, som samles i et kompendium. De studerende bedes dog anskaffe nedenstående bog, da den læses i sin fulde længde:

Rosa, Hartmut: Fremmedgørelse og acceleration. Hans Reitzels Forlag. København. 2014.

Præcisering af pensumlitteraturen fremgår af litteraturangivelserne til de enkelte lektioner nedenfor. Pensumangivelserne skal læses sådan, at alle læser 5 ECTS, pensumlitteraturen. Er man på 10 ECTS, læses tillige den litteratur, der er opført under 10 ECTS. Ved 15 ECTS er pensum både 5, 10 og 15 ECTS litteraturen.

Indholdet i de enkelte lektioner:**Lektion 1. Modernitet og sociale patologier**

Onsdag d. 2. november 2016 v/Søren Juul

Der introduceres til en række af valgfagets teorier og disse relateres til det sociale arbejdes praksisfelt. I denne sammenhæng drøftes teoriernes sammenhæng med de teorier om sociale problemer, socialt arbejde og socialpolitik, som (størstedelen af) de studerende har læst på 1. og 2. semester. Mere generelt drøftes også sammenhængen mellem sociologi og socialt arbejde.

Herefter stilles der skarpt på begrebet "sociale patologier" og vi drøfter dets videnskabsfilosofiske grundlag og forholdet mellem sociale patologier og fremkomsten af individuelle sociale og psykiske lidelser.

Forelæsning med efterfølgende diskussion og gruppearbejde med afsæt i udleverede spørgsmål.

Litteratur:**5 ECTS:**

1. Søren Juul (2010): "Modernitet og solidaritet. En kritik af den kulturelle dømmekraft". Kapitel 6 i: Søren Juul: *Solidaritet: Anerkendelse, retfærdighed og god dømmekraft*. Hans Reitzels For-

lag. København.(50 sider)

2. Peter Højlund og Søren Juul (2015): "Anerkendelsesbetingelserne i konkurrencestaten". I *Anerkendelse og dømmekraft i socialt arbejde*. 2. udgave. Hans Reitzels forlag. København. (17 sider).

10 ECTS:

3. Rasmus Willig (2005): "Selvrealiseringsoptioner – vor tids fordring om anerkendelse". I Rasmus Willig og Marie Østergaard red.: *Sociale patologier*. Hans Reitzels Forlag. København. (27 sider)

4. Alain Ehrenberg: "Indledning" I: *Det udmattede selv*. Forlaget Information. København. (ca 15 sider).

15 ECTS:

5. Søren Juul (2010): "Anerkendelse: En grundbetingelse for det gode liv". Kapitel 4 i: Søren Juul: *Solidaritet: Anerkendelse, retfærdighed og god dømmekraft*. Hans Reitzels Forlag. København.(51 sider)

Lektion 2. Anerkendelsespatologier og forvrængede autenticitetsformer

Mandag d. 7. november 2016 v/Søren Juul

I denne lektion fokuseres på Axel Honneths og Charles Taylors Hegel-inspirerede kritik af den moderne kultur ud fra originaltekster af de to filosoffer. Vi fokuserer navnlig på deres kritik af det moderne (liberalistiske) frihedsbegreb, der opfatter frihed som eliminering af enhver indskrænkning i individets udfoldelsesmuligheder. Det fører med Honneths formulering til anerkendelsespatologier og liden under ubestemthed, med Taylors til forvrængede autenticitetsformer og et tab af meningsgivende horisonter.

Tesen er, at mennesket i den moderne kultur befinder sig ensom og isoleret, uden moralske pejlemærker og udleveret til selv at skaffe sig den anerkendelse, som begge filosoffer opfatter som et eksistentielt menneskeligt behov. Det belaster alle mennesker, men navnlig dem, der bliver tabere i kampen om anerkendelse, får sociale og psykiske problemer, der typisk ytrer sig som angst, stress og depression.

Forelæsning med efterfølgende diskussion og gruppearbejde med afsæt i udleverede spørgsmål.

Litteratur:

5 ECTS:

6. Axel Honneth (2003): "Den individuelle friheds patologier". I: Rasmus Willig red.): *Behovet for anerkendelse – en tekstsamling*. Hans Reitzels Forlag. København.(19 sider).

7. Anders Petersen (2006): Autenticitet og anerkendelse – Charles Taylors kulturkritik". I Henrik Stampe Lund m.fl.: *Fordringen på anerkendelse*. Forlaget Klim. Siderne 47-68 (21 sider)

8. Axel Honneth (2005): "Organiseret selvrealisering – individualiseringens paradokser". I Rasmus Willig og Marie Østergaard (red.): *Sociale patologier*. Hans Reitzels Forlag. København. (19 sider).

10 ECTS:

9. Charles Taylor (2002): Uddrag af *Modernitetens ubehag – autenticitetens etik*. Forlaget Philosophia. Århus. Siderne 61-102.

15 ECTS

10. Charles Taylor (2002): Uddrag af *Modernitetens ubehag – autenticitetens etik*. Forlaget Philosophia. Århus. Siderne 103-152.

Lektion 3. Kravet om omstillingsparathed og fleksibilitet i konkurrencesamfundet

Mandag d. 14. november 2016 v/Søren Juul

Mange af vor tids største sociologer fokuserer – i lighed med Honneth og Taylor – på hvordan kravinflationen i individsamfundet belaster individerne. Zygmunt Bauman skriver, at der i "den flydende modernitet" ikke er nogen sikker havn, som individerne kan søge tilflugt i. Til gengæld er der et righoldigt sortiment af forskellige "stolelege", som tvinger dem til at være i konstant bevægelse. Også den amerikanske sociolog Richard Sennett hæfter sig ved de voksende krav om fleksibilitet og omstillingsparathed i "den ny kapitalisme" og understreger, at vi lever i et kortsigtet samfund, hvor ingen kan regne med livstidsansættelse, eller at deres kvalifikationer vil være brugbare over længere tid. De franske sociologer Luc Boltanski og Eve Chiapello taler om "projektregimet, i hvilket livet forstås som en række kortvarige projekter, som ikke nødvendigvis har noget med hinanden at gøre. Vil man være succesrig må man aldrig være uden et projekt, altid parat til at orientere sig mod nye foranderlige mål. Udviklingen belaster alle mennesker men navnlig dem, der i forvejen er sårbare eller socialt udsatte, og er en vigtig kilde til psykosociale problemer.

Forelæsning med efterfølgende diskussion og gruppearbejde med afsæt i udleverede spørgsmål.

Litteratur:**5 ECTS:**

11. Zygmunt Bauman (2006): "Prolog: Om den lette og flydende væren". I: *Flydende modernitet* (7-24). Hans Reitzels Forlag. København. (17 sider)

12. Richard Sennett (1999): "Risiko". I: Richard Sennett: *Det fleksible menneske og personlighedens nedsmeltning* (82-107). Forlaget Hovedland. (25 sider)

13. Richard Sennett (2007): "Talentet og rædslen for at blive ubrugelig" (73-109). I: *Den ny kapitalismes kultur*. Forlaget Hovedland (36 sider)

10 ECTS:

14. Zygmunt Bauman (2006): "Frigørelse". I: *Flydende modernitet* (25-71). Hans Reitzels Forlag. København. (46 sider)

15 ECTS:

15. Luc Boltanski & Eve Chiapello: "The Formation of the projective city" (103-156). I *The New*

Spirit of Capitalism. Verso. New York/London. (53 sider).

Lektion 4. Depression og handlingslammelse som den prototypiske lidelse i individsamfundet.

Fredag d. 25. november 2016 v/Søren Juul

I denne lektion rettes opmærksomheden endnu mere direkte mod de individuelle konsekvenser, at de sociale patologier, som har været omdrejningspunkt for de forgående lektioner. Vi fokuserer særsomt på Alain Ehrenberg, der i *det udmattede selv* argumenterer for, at vor tids folkesygdomme angst og depression, er en konsekvens af den permanente fordring om, at individerne ud af deres eget indre skal finde ressourcerne til autentisk selvrealisering. Nutiden fordrer aktive, initiativrige og funktionsduelige individer, som er i stand til at realisere sig selv i en verden, hvor meget lidt ligger fast. Det fører ifølge Ehrenberg til rovdrift på individets indre ressourcer, til handlingslammelse og depression. Således leverer Ehrenberg mere direkte end de ovenfor omtalte sociologer og filosoffer et bud på, hvordan overordnede samfundsforandringer fører til sociale problemer og lidelse på individniveau.

Forelæsning med efterfølgende diskussion og gruppearbejde med afsæt i udleverede spørgsmål.

Litteratur:

5 ECTS:

16. Anders Petersen (2005): "Depression – selvets utilstrækkelighedspatologi". I Rasmus Willig og Marie Østergaard (red.): *Sociale patologier*. Hans Reitzels Forlag. København. (18 sider).

17. Alain Ehrenberg (2010): Uddrag af *Det udmattede selv*. Siderne 312-379. Information. København.

10 ECTS:

18. Alain Ehrenberg (2010): Uddrag af *Det udmattede selv*. Siderne 271-311. Information. København.

15 ECTS:

19. Alain Ehrenberg (2010): Uddrag af *Det udmattede selv*. Siderne 185-229. Information. København.

Lektion 5. Acceleration, konkurrence og socialt arbejde

Fredag d. 2. december 2016 v/Søren Juul

Hartmut Rosa, der som Honneth er en fremtrædende repræsentant for nyere kritisk teori, har gjort social acceleration til det mest afgørende træk ved moderniteten. Han lægger sig hermed i sporene på mange af de sociologer og filosoffer, der er blevet diskuteret i de foregående lektioner. Det særlige ved Rosas analyse er, at den fokuserer på forandringstempoet i sig selv. Man er nødt til at "danse hurtigere og hurtigere for bare at blive stående, hvor man er", skriver Rosa og sammenligner det moderne liv med et roterende hamsterhjul, hvor man ikke kommer

videre, uanset hvor mange trin man tager op ad stigen. Det fører ifølge Rosa til en oplevelse af tomhed og meningsløshed og en latent frygt blandt helt almindelige mennesker for at falde af hjulet. Derfor er det ikke mærkeligt, at mennesker, der i forvejen er sårbare, får problemer.

Presset på den enkelte udløser dog ifølge Rosa kun undtagelsesvis kritik, men snarere skamfølelse hos dem, der har svært ved at følge med. Det skyldes, at accelerationen fremstår som et nødvendigt princip i en global verden, som den enkelte må underordne sig under. Skammen understøttes aktivt af konkurrencestatens socialpolitik, som gør passiv forsørgelse til en skammelig tilstand, der imødegås med incitamenter og sanktioner.

Forelæsning med efterfølgende diskussion og gruppearbejde med afsæt i udleverede spørgsmål.

Litteratur:

5 ECTS:

20. Hartmut Rosa (2014): "Del 1: En teori om social acceleration" (17-50). I: *Fremmedgørelse og acceleration*. Hans Reitzels Forlag. København. (33 sider). Bogen købes.

10 ECTS:

21. Hartmut Rosa (2014): "Del 3: Skitse til en kritisk teori om social acceleration" samt "konklusion" (77-119). I: *Fremmedgørelse og acceleration*. Hans Reitzels Forlag. København. (42 sider). Bogen købes.

15 ECTS:

22. Hartmut Rosa (2014): "Del 2: Social acceleration og de samtidige versioner af kritisk teori" (59-74). I: *Fremmedgørelse og acceleration*. Hans Reitzels Forlag. København. (15 sider). Bogen købes.

23. Søren Juul (2012): "Nyere kritisk teori" (319-355). I: Søren Juul og Kirsten Bransholm Pedersen: *Samfundsvidenskabernes videnskabsteori*. København. Hans reitzels Forlag. (34 sider)

Lektion 6. Anerkendelsesbetingelser i konkurrencestaten

Fredag d. 9. december 2016v/Søren Juul

Sideløbende med de økonomiske og sociale forandringer, er der sket ændringer i de politiske ideologier og styreformer. Neoliberalismen har ført til grundlæggende forandringer af staten, forandringer, der er blevet betegnet som en bevægelse fra velfærdsstat til konkurrencestat. I denne lektion retter vi blikket mod disse forandringer og diskuterer, hvad de betyder for det sociale arbejde. På baggrund af mine egne analyser og Ove Kaj Pedersens analyser i hans bog om *Konkurrencestaten* diskuteres konkurrencestatens historiske rødder, og hvordan den adskiller sig fra velfærdsstaten: Forfølger den grundlæggende andre rationaler? Er den en logisk videreførelse af velfærdsstaten til et højere ambitionsniveau i en globaliseret verden? Eller bryder den grundlæggende med velfærdsstatens idé og med det sociale arbejdes traditionelle selvforståelse? I forlængelse af disse spørgsmål diskuteres, hvordan konkurrencestatens logikker trænger ind i det sociale arbejdes institutioner og praksis, og hvad det betyder for socialar-

bejdernes muligheder for at møde deres borgere med anerkendelse.

Forelæsning med efterfølgende diskussion og gruppearbejde med afsæt i udleverede spørgsmål.

Litteratur:

5 ECTS:

24. Ove Kaj Pedersen (2011): Uddrag af *Konkurrencestaten* (kap 1. "Fra velfærdsstat til konkurrencestat" og kap. 6. "Skolen og den opportunistiske person". Hans Reitzels Forlag. København. (60 sider).

10 ECTS:

25. Søren Juul (2010): "Solidaritetsidealet og udviklingen i velfærdspolitikken". I *Solidaritet. Anerkendelse, retfærdighed og god dømmekraft*. Hans Reitzels Forlag København. (52 sider)

26. Ove Kaj Pedersen (2015): *Menneskets frihed i markedet gennem fællesskab* (kronik i Politiken den 20.1). (5-6 sider)

27. Søren Juul (2013): "Er konkurrencestaten en velfærdsstat?" I *Socialpolitik*. Socialpolitisk Forlag. København. (6 sider)

Eksamen

Eksamensformen er aflevering af et individuelt essay om et af underviseren (mig) formuleret eksamensspørgsmål, der lægger op til en bred og reflekteret diskussion med udgangspunkt i pensumlitteraturen. Omfanget af opgaven og antallet af temaer/teorier, der skal inddrages, varierer afhængigt af, om der er tale om en 5, 10 eller 15 ECTS eksamen. Ved 5 ECTS tillades max 15.000 anslag, ved 10 ECTS max 20.000 anslag og ved 15 ECTS max 28000 anslag.

Forskellen mellem kravene ved 5 sammenlignet med 10 og 15 ECTS er således en forskel med hensyn til udfoldelsen og omfanget af analysen. Desuden vil der ved vurderingen blive anlagt forskellige standarder for bedømmelsen af dybden i den studerendes overblik over de i valgfaget præsenterede teorier og tankegange.

Modultitel, ECTS-angivelse (og evt. STADS-kode)

Migration, medborgerskab og socialt arbejde

Migration, citizenship and social work

5 / 10 / 15 ECTS

Placering

9. Semester af Kandidatuddannelsen i socialt arbejde

Modulansvarlig

Lektor Marianne Skytte, Institut for Sociologi og Socialt Arbejde

Type og sprog

Valgfaget afholdes på dansk. Pensum på engelsk, danske, norsk og svensk.

Mål

Formålet med valgfaget er, at den studerende opnår et overblik over den nyere internationale migrationsudvikling, forskellige typer af indvandringsregulerende tiltag i Danmark og andre europæiske lande, samt udviklingen i migranternes sociale situation i Danmark og EU. Den studerende skal desuden

opnå kompetence til at analysere, hvordan forskellige typer af kultur- og medborgerskabsforståelse influerer på den offentlige og faglige debat om samfundsudviklingen generelt og synet på udsatte minoritetsetniske borgere. Og den studerende skal tilegne sig kompetencer i forhold til at analysere betydningen af forskellige typer af lovgivning for migranternes medborgerskab og inklusion samt betydningen af socialt arbejdes tiltag for migranter og minoritetsetniske borgernes hverdagsliv og positioneringsmuligheder. Endelig inddrages diskussionerne omkring oplevelse af tilhørsforhold, transnationale familierelationer og identiteter.

Læringsmål:

Ved bedømmelsen lægges vægt på, at den studerende kan opfylde mindst to af følgende læringsmål:

- reflektere over socialt udsatte minoritetsetniske borgernes hverdagsliv ud fra en indsigt i migrationsudviklingen gennem de seneste årtier,
- analysere og diskutere konsekvenser for udsatte minoritetsetniske borgere af et eller flere indvandringsregulerende tiltag,
- analysere medborgerskabs- / kulturopfattelsen eller specifikke kategoriseringer bag lovgivningsforslag/-ændringer *eller* et lovgivningsforslag/-ændrings betydning for udviklingen i socialt udsatte migranter og minoritetsetniske indbygges medborgerskabsbetingelser,
- analysere og diskutere udfordringer og dilemmaer i det sociale arbejde i dagens kulturkomplekse samfund,
- analysere og diskutere udviklingen i socialt udsatte minoritetsetniske borgernes hverdagsliv og identifikationsbetingelser.

Målopfyldelse/ vurderingskriterier:

Karakteren 12 gives for den fremragende præstation, der demonstrerer udtømmende opfyldelse af ovenstående læringsmål med ingen eller få uvæsentlige mangler.

Fagindhold og sammenhæng med øvrige moduler/semestre

Se beskrivelsen af valgfagets indhold i rubrikken ovenfor. Valgfaget bygger videre på de teoretiske indsigter, de studerende forventes at have erhvervet sig i undervisningen på modul1 Teorier om socialt problemer og Socialt arbejdes perspektiver, modul 2 Socialpolitik samt modul 3s Retlig regulering og Aktørperspektiver i socialt arbejde. Fokus i valgfaget er til forskel for de forudgående moduler specifikt på samspillet mellem migration, socialpolitik og socialt arbejde.

Valgfaget er væsentligt på en kandidatuddannelse i socialt arbejde, da borgere med migrantbaggrund udgør en uforholdsmæssig stor andel af de borgere, som socialt arbejde er i kontakt med. De indsigter, valgfaget bidrager til, er væsentlige for udviklingen i migranternes socialt inklusion og medborgerskab.

Valgfaget kan inspirere til videre uddybning af de studerendes indsigter på feltet gennem specialetemaer omkring migration og migranternes inklusionsvilkår.

Omfang og forventet arbejdsindsats

Valgfaget kan tages med henblik på opnåelse af enten 5, 10 eller 15 ECTS points. Ved 15 ECTS points forventes en arbejdsindsats svarende til studiearbejde på fuld tid i ½ semester. Undervisningen er fordelt på 6 undervisningsdage af 5 timer hver – altså i alt 30 konfrontationstimer. Herudover forventes en individuel indsats omkring pensumstudier og essayskrivning. Desuden er der krav om deltagelse i gruppearbejde omkring mindre oplæg på undervisningsdage samt deltagelse i essayseminar

Deltagere

Valgfaget er åbent for tilmelding fra studerende på Kandidatuddannelsen i socialt arbejde samt interesserede studerende fra andre kandidatuddannelser

Deltagerforudsætninger

Herunder beskrives den studerendes forudsætninger for at deltage i kurset, det vil sige eksempelvis tidligere moduler/kurser på andre semestre etc. Beskrivelsen er overvejende beregnet på at fremhæve sammenhængen på uddannelsen. Dette kan eventuelt være i form af en gengivelse af studieordningsteksten.

- Dette punkt kan efter studienævnets afgørelse udelades

Modulaktiviteter (kursusgange med videre)

Lektion 1

Mandag 31. oktober 2016 v/ Marianne Skytte

Integration eller isolation? Udviklingen i indvandrere og efterkommeres sociale integration og inklusion i Danmark.

Dagens indledes med en forelæsning om den historiske udvikling i reguleringen af indvandringen til Danmark. Desuden diskuteres de særlige udfordringer indvandring giver i de skandinaviske velfærdsstater.

Kursusdagen fokuserer derefter på udviklingen i indvandrere og efterkommeres sociale inklusion på statistisk niveau. Der lægges særlig vægt på udviklingen i familieforhold (familiesammenføringsmønstre, fertilitet, skilsmisser mv.) samt i forhold vedrørende uddannelse og arbejdsmarked. Vi ser i det hele taget migranternes socioøkonomiske forhold - med særlig vægt på situationen i de nordiske lande og Danmark.

I denne sammenhæng diskuteres også Robert D. Putnams teori om, at social kapital både kan have en afgrænsende og en brobyggende karakter.

Litteratur:

Brochmann, Grete & Anniken Hagelund. 2011. Migrants in the Scandinavian welfare state. The emergence of a social policy problem. In *Nordic Journal of Migration Research*, vol. 1, no. 1, pp. 13 - 24 (kan downloades via aub.aau.dk)

Ejrnæs, Anders. 2011. Etnisk opdeling i det postindustrielle samfund. S. 275 – 294 i Bent Greve (red.) *Grundbog i Socialvidenskab – 4 perspektiver*. Nyt fra Samfundsvidenskaberne (Kompendium)

Qvortrup Jensen, Sune & Ann-Dorte Christensen. 2012. City: analysis of urban trends, culture, theory, policy, action. In: *City*, vol. 16, no. 1-2, pp 73-93 (kan downloades via aub.aau.dk)

Siim, Birte. 2013. Gender, diversity and migration – challenges to Nordic welfare, gender politics and research. In *Equality, Diversity and Inclusion: An International Journal*, vol. 32, no. 6, pp 615-628 (kan downloades via aub.aau.dk)

Skytte, Marianne. 2013. Indvandringens udfordring af socialpolitikken og social arbejde. Kapitel 12, side 328-358 i Jens Guldager & Marianne Skytte (red.) *Socialt arbejde – teorier og perspektiver*. Kø-

benhavn: Akademisk Forlag (Kompendium)

Skytte, Marianne. 2017. Changes in the conceptions of citizenship and solidarity in social policy and social work in Denmark. In: Ian Shaw & Kjeld Høgsbro (eds.) (*title ...*). Taylor & Francis, UK (udleveres senere)

De studerende skal desuden orientere sig i og have følgende rapporter tilgængelige denne dag:

Bonke, Jens & Marie Louise Schultz-Nielsen. 2013. *Integration blandt ikke-vestlige indvandrere – Arbejde, familie, netværk og forbrug.* Rockwool Fondens Forskningsenhed & Syddansk Universitetsforlag. Kan downloades fra <http://www.rockwoolfonden.dk/app/uploads/2015/12/Integration-blandt-ikke-vestlige-indvandrere.pdf>

Danmarks Statistik. 2015. *Indvandrere i Danmark 2015.* Danmarks Statistik. Kan downloades fra <http://www.dst.dk>

Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet. 2016. *Tal og fakta på udlændingeområder 2015.* Download fra https://www.nyidanmark.dk/NR/ronlyres/EBDF83E7-B151-4B3B-A87C-CC291B29CF14/0/tal_og_fakta_2015.pdf

Lektion 2

Mandag 7. november 2016 v/ Charlotte Bruus Storm

Charlotte Bruus Storm giver i dagens undervisning giver et overblik over den aktuelle danske udlændinge- og integrationspolitik, diskuterer de seneste års udvikling i de diskurser om indvandrere og flygtninge, som afspejler sig i lovgivningen i forhold til integrationen af nyligt immigrerede borgere samt aktuelle offentlige/politiske debatter.

Litteratur – for at sikre aktualiteten opgives evt. pensum først ved valgfagets start.

Lektion 3

Mandag 14. november 2016 v/ Kathrine Vitus

På denne kursusdag fokuseres på introduktion til tankefigurer og begreber til analyse af forhold omkring migration og minoritetsetniske borgeres hverdagsliv, der trækkes på gennem hele valgfaget: forskellige opfattelser af kultur, etnicitet og race; samt andetgørelse, egenskabsforklaringer og situationsforklaringer. Intersektionalitet introduceres som et perspektiv, der søger at indfange kompleksiteten i samspillet mellem flere forskellige magtforhold og kategoriseringer i hverdagslivet.

Litteratur:

Berg, Anne-Jorunn; Anne Britt Flemmen & Berit Gullikstad. 2010. *Innledning: Intersektionalitet,*

flertydighed og metodologiske udfordringer. Side 11-39 i Berg, Anne-Jorunn; Anne Britt Flemmen & Berit Gullikstad (red.) *Likestilte norskheter. Om kjønn og etnisitet*. Trondheim: Tapir Akademisk Forlag. (kompendium)

Gullestad, Marianne. 1989. *Kultur og hverdagsliv*. Oslo: Universitetsforlaget, heri kapitel 6, side 109 - 123: Skandinavisk likhetstankegang: Hvorfor er det så viktig å "passe sammen". (Kompendium)

Skytte, Marianne. 2009. Kategorisering og kulturopfattelse. Side 115 - 137 i Carsten Schou & Carsten Pedersen (red.): *Samfundet i pædagogisk arbejde. Et sociologisk perspektiv*. København: Akademisk Forlag. (Kompendium)

Østergaard Møller, Simon. 2009. Etnisk stigmatisering og outsideridentitet i Danmark. Side 33 – 60 i Jørgen Elm Larsen og Nils Mortensen. (red.). *Udenfor eller indenfor - Sociale marginaliseringsprocessers mangfoldighed*. København: Hans Reitzels Forlag. (Kompendium)

Ahmed, Sara. 2007. A phenomenology of whiteness. *Feminist Theory* 2007 8: 149. DOI: 10.1177/1464700107078139

Harries, Bethan. 2014. We Need to Talk about Race *Sociology* 2014 48: 1107. DOI: 10.1177/0038038514521714

Supplerende litteratur:

Christensen, Ann_Dorte & Sune Qvotrup Jensen. 2011. Roots and Routes: Migration, belonging and everyday life. *Nordic Journal of Migration Research* no 3

Integrationens svarta bok. Agenda för jämlikhet och social sammanhållning. Stockholm: Statens offentliga utredningar. Slutbetänkande av Utredningen om makt, integration och strukturell diskriminering. Sammenfattning, s. 9-33 & Inledning s. 41-89. Downloades fra <http://www.regeringen.se/sb/d/6155/a/67901>

Kvinder, Køn og Forskning, 15. årgang, 2-3 Temanummer om intersektionalitet

Regeringens arbejdsgruppe for bedre integration. 2011. *Medborgerskab i Danmark*. København: Ministeriet for Flygtninge, Indvandrere og Integration (kan downloades fra www.nyidanmark.dk)

Siim, Birte. 2007. Globalisering, multikulturalisme og medborgerskab – ligestillingsdilemmaer. I *Tidsskriftet Politik*. Nr. 2, s. 78-89

Lektion 4

Mandag 21. oktober 2015 v/ Kathrine Vitus & Marianne Skytte

Fokus er diskrimination, racisme og radikaliserings. Vi diskuterer herunder undersøgelser af danskerne nationale forestillinger - forholdet mellem territorium, borgere og nationalitet er til diskussion. Introducerer Nira Yuval-Davis' skelnen mellem sense og politics of belonging. Og runder af med diskussion af forhold omkring definitioner af diskrimination og racisme i folkeretten og i dansk lovgivning.

Litteratur:

Ersbøll, Eva. 2009/2010. Country Report Denmark. EUDO Citizenship Observatory. Download: <http://eudo-citizenship.eu/docs/CountryReports/Denmark.pdf>

Gullestad, Marianne. 2004. Blind slaves of our prejudices: Debating 'Culture' and 'Race' in Norway. *Ethos*, 69:2, 177-203. DOI: 101080/0014184042000212858

Hervik, Peter. 2016. Race, "race", racialisering, racisme og nyracisme. *Dansk Sociologi*, 1/26, s. 29-50.

Institut for Menneskerettigheder. 2012. *Statsborgerskab. Status*. Download <http://menneskeret.dk/udgivelser/status-2013-statsborgerskab>

Hauge, Hans. 2013. *Danmark*. Århus: Århus Universitetsforlag, Tænkepauser 8

Institut for Menneskerettigheder. 2016. *Menneskerettigheder i Danmark. Status 2015 -2016. Et sammendrag*. København: Institut for Menneskerettigheder. Downloades fra http://menneskeret.dk/sites/menneskeret.dk/files/media/dokumenter/udgivelser/status/2015-16/statusrapport_2015-16_dk.pdf

Korsgaard, Ove. 2013. *FOLK*. Aarhus: Århus Universitetsforlag, Tænkepauser 7

Vitus, Kathrine (2015): Racial Embodiment and the Affectivity of Racism in Young People's Film. *Psychoanalysis, Culture & Society (Palgrave Open)*. DOI: 10.1057/palcomms.2015.7

Yuval-Davis, Nira. 2006. Belonging and the politics of belonging. I *Pattern of Prejudice*, vol. 40, no, 3, pp 197-214 Download via www.aub.aau.dk e-tidsskrifter

Yuval-Davis, Nira. 2012. An Intersectional Gaze at Nationalist Projects: Women and Men of Particular Contexts. Det 58 minutter lange foredrag kan ses på <http://www.youtube.com/watch?v=OiOAdou8B9o>

Links til definitioner af og lovgivning omkring diskrimination og hadforbrydelser:

<http://menneskeret.dk/emner/ligebehandling> og

http://menneskeret.dk/sites/menneskeret.dk/files/media/dokumenter/udgivelser/status/2015-16/statusrapport_2015-16_dk.pdf

Den retlige regulering omkring dansk statsborgerskab – se links på følgende hjemmeside:

<http://uibm.dk/arbejdsomrader/statsborgerskab/>

Supplerende litteratur:

Albrekt Larsen, Christian. 2008. *Danskernes nationale forestillinger*. Aalborg: Aalborg Universitetsforlag

Bangstad, Sindre & Cora Alexa Døving. 2015. *Hva er rasisme*. Oslo: Universitetsforlaget

Gullestad, Marianne. 2002. Racisme uten ansikt. Side 142- 174 i *Det norske sett med nye øyne: kritisk analyse av norsk innvandringsdebatt*. Oslo: Universitetsforlaget

Christensen, Ann-Dorte. 2008. Nationalisme og lokalt tilhørsforhold – køn, klasse og etnicitet som grænsemarkører. S. 58-69 i *Kvinder, Køn og Forskning*, nr. 3, 2008

Dellinger, Marianne; Eva Ersbøll & Tina Thuesen. 2009. Dobbelt statsborgerskab fra en international synsvinkel. Rapport til brug for Folketingets førstebehandling af beslutningsforslag om dobbelt statsborgerskab den 19. februar 2009. Download: http://www.statsborger.dk/rapport_ds_100209.pdf

Ersbøll, Eva. 2010. On Trial In Denmark. I Ricky van Oers, Eva Ersbøll & Dora Kostakopoulou (eds.). *A Re-definition of belonging? Language and Integration Tests in Europe* No.20 of the Immigration and Asylum Law and Policy in Europe Book Series Martinus Nijhoff series published by Brill

Khosravi, Shahram. 2006: Territorialisering og menneskelighed: irregulære immigranter og det nøgne liv. SOU 2006:37 Om velfærdens grænser og det villkorade medborgerskabet. Del 2 p 283-311 <http://www.regeringen.se/contentassets/7be1b0776af7490a807ed22ba5a8eaa3/om-valfardens-granser-och-det-villkorade-medborgarskapet-hela-dokumentet-sou-200637>

OBS linket fører til hele bogen 😊

Lund Thomsen, Trine. 2010. Conceptual reflections – transcending the legal aspects of irregular migration. Side 27 – 47 i Trine Lund Thomsen, Martin Bak Sørensen, Susi Meret, Kristen Hviid & Helle Stenum (red.) *Irregular Migration in a Scandinavian Perspective*. Maastricht: Shaker Publishing

Yuval-Davis, Nira. 2010. Theorizing Identity: beyond the 'us' and 'them' dichotomy. I *Pattern of Prejudice*, vol.44, no 3, pp 261-280 Download via www.aub.aau.dk e-tidsskrifter

Supplerende litteratur om radikaliserings

Ekspertgruppen til forebyggelse af radikaliserings. 2015. *Færre radikaliserede gennem en effektiv og sammenhængende indsats. Anbefalinger fra ekspertgruppen til forebyggelse af radikaliserings. Kort udgave.* København: Københavns Kommune

Gemmerli, Thomas. 2015. *Radicalisation: A Politically contrived concept.* København: DIIS Policy Brief September 2015.

Hemmingsen, Ann-Sophie. 2015. *Tendenser i de seneste års angreb i Vesten. Forståelse og forebyggelse efter angrebene i København.* København: DIIS Policy Brief March 2015

Hemmingsen, Ann-Sophie, Manni Crone & Jacob Peter Witt. 2015. *Kriminalitet og terrorisme. Politisering af vold – et alternativ til radikaliserings.* København: DIIS Policy Brief September 2015

Lektion 5

Mandag d. 28.november 2016 v/ Lektor Kathrine Vitus

Denne kursugang handler om de politiske rammer, sociale forhold under og subjektive erfaringer med at være asylansøger og flygtning i Danmark. I første del af lektionen vil en gæsteforelæser fra en NGO på Flygtninge og asylområdet fortælle om lovgivningsmæssige rammer og de faktiske forhold i asylprocessen. I anden del vil vi diskutere teoretiske tilgange og analyser af livet som asylansøger og i modtagelsen i kommunerne.

Litteratur:

Pedersen, Martin Lemberg. 2013. Modtagelse og integration af flygtninge i danske kommuner – en kritisk undersøgelse af danske kommuners integrationspraksis. Dansk Flygtningehjælp.

Kohli, Ravi. 2006. The comfort of strangers: social work practice with unaccompanied asylum-seeking children and young people in the UK. *Child and Family Social Work*, 11, pp 1–10. DOI: 10.1111/j.1365-2206.2006.00393.x

Vitus, Kathrine. 2010. Waiting Time: the de-subjectification of children in Danish asylum centres. *Childhood - A global journal of child research*, vol.17(1): 26-42.

DOI: 10.1177/0907568209351549. <http://chd.sagepub.com/content/17/1/26.full.pdf+html>.

Vitus, Kathrine & Lidén, Hilde. 2010. The status of the asylum-seeking child in Norway and Denmark – comparing discourses, politics and practices. *Journal of Refugee Studies*, vol.23(1):62-81.

DOI:10.1093/jrs/feq003. <http://jrs.oxfordjournals.org/content/23/1/62.full.pdf+html>

Vitus, Kathrine (2011): Zones of indistinction – family life in Danish asylum centres. *Distinktion: Scandinavian Journal of Social Theory*, vol. 12 (1): 95–112. DOI: 10.1080/1600910X.2011.549349

Malkki, Lisa. 1996. Speechless Emissaries: Refugees, Humanitarianism, and Dehistoricization Author(s): Liisa H. Malkki Source: *Cultural Anthropology*, Vol. 11, No. 3 (Aug., 1996), pp. 377-404.

www.jstor.org/stable/656300

Supplerende litteratur:

Vitus, Kathrine & Signe Smith-Nielsen (red.). 2011. *Asylbørn i Danmark - en barndom i undtagelsestilstand*. Hans Reitzels Forlag.

Kohli, Ravi. 2007. *Social Work with Unaccompanied Asylum Seeking Children*. Palgrave Macmillan p1-240.

Kohl, Katrine Sypli. 2015. *Aktivering og ambivalens. Forvaltning af asylansøgere på asylcenter*. PhD afhandling, Sociologisk Institut, Københavns Universitet.

UNHCR (2015) THE HEART OF THE MATTER - Assessing Credibility when Children Apply for Asylum in the European Union. European Refugee Fund of the European Commission.

www.refworld.org/docid/55014f434.html

Lektion 6

Mandag 5. december 2016 v/ Marianne Skytte

Kultur, etnicitet og det børnefaglige sociale arbejde

Betydningen af forskellige opfattelser af kultur, etnicitet og medborgerskab i det sociale arbejde med udsatte børn, unge og deres familier - med særligt fokus på kontekstuel kulturforståelse, positioneringsbetingelser og situerede identiteter. Opsamlende diskussion af potentialet i et intersektionelt perspektiv på migranternes sociale situation.

Dagen afsluttes med et synopsisseminar med fremlæggelse af de studerendes synopsis-planer og diskussion af samme

Litteratur:

Blauenfeldt, Mette & Vibeke Hallas. 2013. Mindspring – gruppeforløb for nyankomne flygtninge. Kapitel 13, side 358-372 i Jens Guldager & Marianne Skytte (red.) *Socialt arbejde- teorier og perspektiver*. København: Akademisk Forlag (Kompendium)

Larsen, Nanna Brink. 2006. Fra 'Interkulturelle kompetencer' til et intersektionelt blik. Om socialarbejderen sans for arabisk talende mødres positioner. s. 57 – 69 i *Kvinder, Køn & Forskning* nr. 2-3/2006 (kompendium)

Skytte, Marianne. 2005. Anbringelse af etniske minoritetsbørn. S. 69 – 89 I Annette Munch (red.): *Forskning og socialt arbejde med udsatte børn og unge* – En antologi. UFC Børn og Unge (Kompendium)

Supplerende litteratur:

Center for udsatte flygtninge. 2011. *Flygtningebørn – virkningsfulde indsatser. Forskningsregistrant om psykosociale interventioner for børn og unge med flygtningebaggrund.* Dansk Flygtningehjælp. Download:

http://flygtning.dk/fileadmin/uploads/pdf/Saadan_hjaelper_vi_PDF/CUF_PDF/Forskningsregistrant%20om%20flygtningeb%C3%B8rn_01.pdf

Hammen, Ida & Tina Gudrun Jensen. 2010. *Anbringelse af børn med etnisk minoritetsbaggrund. En forskningsoversigt.* Servicestyrelsen. Download:

<http://shop.servicestyrelsen.dk/collections/udsatte/products/anbringelse-af-boern-med-etnisk-minoritetsbaggrund>

Jenkins, Richard. 2008. *Rethinking Ethnicity.* London. Sage

Skytte, Marianne. 2015. *Etniske minoritetsfamilier og socialt arbejde.* Hans Reitzels Forlag (4. udg.).

Eksamen

Eksamensform: Eksamensformen er aflevering af et individuelt essay. Der gives karakter for essay-opgaven. Det individuelle essay indebærer lejlighed til at afprøve de tankefigurer, begreber og analysetilgange, der introduceres i kurset. Afleveringsfrist for essay er fredag 6. januar 2017.

Ved 5 ECTS (max. 15.000 anslag): En problematik omkring et udvalgt lovgivning eller tiltag i socialt arbejde analyseres bl.a. ved hjælp af tankefigurer i teorier om / begreber som medborgerskab, inklusion, integration, kultur, nationalitet, netværk og/eller identitet. Desuden diskuteres lovgivningens eller tiltagets betydning for migranter og minoritetsetniske borgeres hverdagsliv.

Ved 10 ECTS (max. 20.000 anslag): En problematik omkring udviklingen indenfor et udvalgt lovgivningsfelt eller tiltag i socialt arbejde analyseres bl.a. ved hjælp af tankefigurer i mindst to teorier om / begreber som medborgerskab, inklusion, integration, kultur, nationalitet, netværk og/eller identitet. I forlængelse heraf diskuteres lovgivningens eller tiltagets betydning for migranter og minoritetsetniske borgeres hverdagsliv og positioneringsmuligheder.

Ved 15 ECTS (max. 28.000 anslag): Der udarbejdes en analyse af en problematik inden for udviklingen i et udvalgt lovgivningsfelt eller tiltag i socialt arbejde i Danmark og et andet land / Danmark i et andet tidsrum. Analysen udarbejdes bl.a. ved hjælp af tankefigurer i mindst to teorier om / begreber som medborgerskab, inklusion, integration, kultur, nationalitet, netværk og/eller identitet. Og i forlængelse heraf diskuteres lovgivningens eller tiltagets betydning for migranter og minoritetsetniske borgeres hverdagsliv og positioneringsmuligheder.

Forskellen mellem kravene ved 5 sammenlignet med 10 og 15 ECTS er således en forskel med hensyn til udfoldelsen og omfanget af analysen. Forskellen mellem 15 sammenlignet med 10 og 5 ECTS er desuden en forskel med hensyn til demonstreret overblik over de i valgfaget præsenterede analytiske tilgange.

Se endvideres angivelse af læringsmålene tidligere i skemaet.

Modulbeskrivelse for praktikmodul

Modultitel, ECTS-angivelse (og evt. STADS-kode)

Praktik

Praktik kan udgøre 5, 10 eller 15 ECTS. Tidsmæssigt vil 5 ECTS svare til ca. 1 måneds praktik, 10 ECTS til ca. 2 måneders praktik og 15 ECTS til ca. 3 måneders praktik.

Praktikken kan gennemføres på fuld tid, deltid eller flekstid.

Praktik kan kombineres med valgfag eller fravælges til fordel for valgfag

Placering

9. Semester

Modulansvarlig

Praktikkoordinatorer: Anne Breumlund og Inger Bruun Hansen

Type og sprog

Praktikmodul.

Praktik kan tages i Danmark eller udlandet.

Dansk eller fremmedsprog.

Mål

Målet for praktik er at give den studerende mulighed for at profilere sit studie og uddybe sine kompetencer i forhold til socialt arbejdes praksis i institutionelle omgivelser.

Læringsmål ifølge

Studieordning

Viden

- har viden om teorier og metoder tilegnet på studiet, som er relevante for opgaveløsninger som Kandidat i Socialt Arbejde i en organisation eller virksomhed

Færdigheder

- kan identificere og analysere konkrete socialfaglige problemstillinger i en institutionel kontekst med baggrund i en teoretisk referenceramme
- kan identificere og analysere konsekvenser ved at anvende en bestemt teoretisk referenceramme som analysegrundlag på en konkret social institutions/organisations problemstillinger

Kompetencer

- kan udfolde sin profil i en praksisrettet lokal kontekst på baggrund af den viden, der er tilegnet på studiet
- kan anvende og begrunde relevante fagelementer på socialfaglige og institutionelle problemstillinger i relation til socialt arbejde i en social institution/organisation
- kan planlægge og samarbejde i et tværfagligt team vedrørende

- løsningen af én eller flere opgaver
- kan formidle resultater skriftligt og mundtligt til anvendelse i praksis
 - kan analysere og reflektere over egen læreproces i praktikforløbet skriftligt og mundtligt

Praktikforløbet giver viden, færdigheder og kompetence til specialemodulet på 10. semester

Fagindhold og sammenhæng med øvrige moduler/semestre

Undervisningsformen i praktik vil være afhængig af forholdene på praktikstedet og vil bestå i et projektorienteret selvstudie.

Den studerende kan afprøve og få erfaringer med at omsætte viden, teorier og metoder tilegnet på uddannelsen i praksis. Praktikken skal derfor have relevans for studiet ved Kandidatuddannelsen i Social Arbejde. Arbejdsopgaverne i praktikken skal således være på et akademisk niveau. Disse kan have karakter af dataindsamling og analyser i forbindelse med forsknings-, evaluerings- og undersøgelsesprojekter, sagsbehandling, administration og analyse i forbindelse med varetagelse af daglige arbejdsopgaver, udviklingsopgaver, undervisnings- og formidlingsopgaver. Praktikstedet skal være en arbejdsplads, som kan have relevans for færdiguddannede kandidater.

Omfang og forventet arbejdsindsats

Se tidligere

Deltagere

Deltagerforudsætninger

Praktikstedet skal godkendes af studienævnet og/eller praktikkoordinator.

Den studerende skal i samarbejde med praktikstedet udarbejde en forhåndsgodkendelse, som skal godkendes af praktikkoordinatorerne.

Der skal derudover foreligge en godkendt og underskrevet praktikkontrakt.

Modulaktiviteter (kursusgange med videre)

Der afholdes i forbindelse med praktikmodulet et introduktionsmøde og to praktikseminarer

Introduktionsmødet til praktik afholdes i semestret forud i hhv. København og Ålborg

Indhold: Regler og rammer for praktikforløb samt lidt om ideer til praktiksteder og arbejdsopgaver

Første praktikseminar afholdes den 5.9. 2016 i København og den 7.9. 2016 i Ålborg

Indhold: Erfaringsudveksling og sparring – rollen som praktikant og praktikopgaver

Andet praktikseminar afholdes den 21.11. 2016 i København og den 23.11 i Ålborg

Indhold: Erfaringsudveksling og sparring – regler og rammer for praktikrapport

Underviser(e): Praktikkoordinatorer Inger Bruun Hansen / Anne Breumlund

Eksamen

Mundtlig prøve på baggrund af praktikrapport.

Rapporten kan udfærdiges individuelt eller i grupper med maksimalt 4 deltagere. Praktikrapporten har karakter af en erfaringsanalyse på maksimalt 48.000 anslag inkl. mellemrum.

Rapporten evalueres gennem intern censur. Evalueringen afsluttes med bestået / ikke bestået.

